

VESZPRÉMI ÉRSEKI FŐISKOLA
SZOCIÁLIS TANULMÁNYOK TANSZÉK

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata

VESZPRÉM VÁROS IDŐSÜGYI KONCEPCIÓJÁNAK ÉS HOSSZÚ TÁVÚ
STRATÉGIÁJÁNAK FELÜLVIZSGÁLATA

VESZPRÉM, 2012-2022.

KÉSZÍTETTÉK:

DR. IVONY ÉVA
KASZÁSNÉ DR. LEVELEKI MAGDOLNA
DR. NYILAS MIHÁLY
MAGVAS MÁRIA
GYŐRI PIROSKA

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. A Veszprémben élő idősök demográfiai jellemzői	5
A veszprémi népesség számának alakulása.....	9
Nem és korstruktúra	18
3. Jövedelem, munkavállalás idős korban valamint a pénzübeli, természetbeni ellátások.....	25
Jövedelembiztonság – nyugdíj, nyugdíjszerű ellátás és járadékok	25
Az idősokorúak munkavállalása.....	30
Pénzübeli és természetbeni ellátások.....	34
4. Közösségi élet, szabadidő, társas kapcsolatok	39
Kultúra, művelődés.....	42
Sport és turisztikai programok az idősokorúak körében	44
Önkéntesség és a generációk közti kapcsolat erősítése	46
5. Új tendenciák és teendők: érdekképviselés, érdekvédelem, jogbiztonság, tájékozottság .	48
Változások az idősügyben	48
Magyarországi fejlemények 2010. után	50
Érdekvédelem és érdekképviselés Veszprémben a Városi Idősügyi Konceptió elfogadása után	52
6. Fizikai és mentális egészségbiztonság	58
7. Szociális ellátások és szolgáltatások	64
Szociális szolgáltatások	65
8. Balesetvédelem – a közlekedés biztonságosabbá tétele.....	71
9. Lakókörnyezet, városfejlesztés	74
10. Közlekedés.....	77
Felhasznált források	79

1. Bevezetés

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának (a továbbiakban: Önkormányzat) idősügyi koncepciója és hosszú távú stratégiája 2012-ben azt a célt fogalmazta meg, hogy hosszú távon fenntarthatóan olyan társadalmi, gazdasági környezetet alakítson ki, amelyben az idősödő és az idős emberek minél tovább meg tudják őrizni aktivitásukat, társadalmi részvételüket. Emellett oly módon formálja a közvéleményt, hogy nőjön az időskor presztízse, az idősek iránti szolidaritás, hogy az időskorúak megőrizhessék emberi méltóságukat, önállóságukat, autonómiájukat. Az Idősügyi Nemzeti Stratégia (2009) irányelveit figyelembe véve „létrejöjjön a minden korosztály számára élhető, magas kohézióval bíró társadalom, hogy biztosítottak legyenek az idősek számára is nyitott lehetőségek a részvételre, az önmegvalósításra és a védelemre.”¹

Ennek érdekében a következő hosszú távú stratégiai fejlesztési célokat és feladatokat fogalmazta meg a koncepció 2034-ig:

- a születéskor várható időtartam közelítése az európai uniós átlaghoz,
- az egészségben eltöltött évek számának növelése,
- az aktív élet fenntartásának növelése,
- az időskori jövedelembiztonság megteremtése,
- a társadalmi integráció növelése,
- a különböző szolgáltatások (egészségügyi, szociális, oktatási, kulturális, stb.) összehangolása az idősek szükségleteinek és érdekeinek figyelembevételével,
- az idősek élethosszig való tanulásának támogatása,
- az „aktív idősödés” feltételeinek erősítése, mely nem csupán a fizikai aktivitást, a munkaerő-piacon való maradást segíti, hanem a társadalmi, kulturális, civil életben való aktív részvételt is,
- az idősödési folyamat „menedzsentjének” elterjesztése már a fiatalokban,
- a társadalmi szemléletváltás mind a gazdasági, mind az idősödés társadalmi megítélését és megélését illetően.”²

Az Önkormányzat mindegyik cél megvalósításához valamilyen mértékben hozzájárul, ugyanakkor Veszprém vízióját meghatározza megyeszékhely státusa, az egyre erősödő gazdasági szféra, a

---

¹ Idősügyi Nemzeti Stratégia, 2009. 49. o.

² Idősügyi Nemzeti Stratégia, 2009. 48. o.

Pannon Egyetem jelenléte, és a történelmi egyházakkal, valamint a helyi közösségek által létrehozott szervezetekkel való harmonikus együttműködés is.³

A Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata Idősügyi Konceptiójának 2022. évi felülvizsgálata azt a célt szolgálja, hogy számot vessünk az elmúlt tíz év folyamataival, ennek érdekében áttekintjük azokat a változásokat, történéseket, melyek a városban élő idősök társadalmi helyzetét közvetlenül befolyásolták. Vázoljuk a város népességének alakulását, a lakónépesség életkori csoportok szerinti összetételét meghatározó folyamatokat, a városban élő idősök jövedelmi helyzetének, jövedelembiztonságának alakulását, és foglalkozunk az életmód, életkörülmények olyan elemeivel, mint a kulturális szokások, kulturális lehetőségek jellemzői, sport és a társas kapcsolatok, valamint az érdekvédelem, érdekképviselő működése és az intézményi szociális ellátás különböző formái.

A koncepció felülvizsgálata során az Önkormányzat rendeleteinek, a civil szervezetek dokumentumainak és az országos, regionális, valamint helyi statisztikák tanulmányozásán túl interjúkat készítettünk időskorúakat tömörítő szervezetek, nyugdíjas szövetkezetek vezető munkatársaival, önkormányzati képviselőkkel, a polgármesteri hivatal munkatársaival, valamint kérdőíves megkérdezést végeztünk a nyugdíjasklubok vezetőinek és tagjainak körében.

A különböző területeket elemző fejezetek zárásaképpen összegeztük a főbb következtetéseket és a jövőre vonatkozó célokat, teendőket.

A koncepció felülvizsgálata azonban arra is ráirányította a figyelmet, hogy érdemes és szükséges lenne átfogó, reprezentatív kutatást végezni a város időskorú népességének helyzetéről, mert ez a korosztály társadalmilag erősen tagolt, és jelen vizsgálatunkban csupán nagy vonalakban tudtuk áttekinteni a helyzetet és jelezni a problémákat, jövőre vonatkozó feladatokat.

A felülvizsgálati anyagban az elmúlt 10 évre vonatkozóan elvégzett kutatási eredmények azt mutatják, hogy a felgyorsult társadalmi folyamatok és a társadalom egyre dinamikusabb elöregedése miatt szükséges lenne legalább 5 évente felülvizsgálni és aktualizálni Veszprém város idősügyi koncepcióját és hosszú távú stratégiáját a kitűzött célok és feladatok megvalósulásának áttekintése, valamint a változásokat követő új célok és feladatok meghatározása érdekében.

---

³ Veszprém város idősügyi koncepciója és hosszú távú stratégiája 2012.

2. A Veszprémben élő idős népesség demográfiai jellemzői

A Veszprémben élő idős népesség demográfiai helyzetével kapcsolatos felülvizsgálat során három fő szempont vezérelt minket. Egyrészt alapvetően hasonló struktúrában és bontásban bemutatjuk a korábbi koncepcióban közölt adatsorok elmúlt 10 évben bekövetkezett változásait, másrészt a tendenciák megváltozása esetén a fókuszot a töréspontokra vagy társadalmi csoportokra helyezve mélyebb elemzést kívánunk nyújtani, harmadrészt pedig figyelembe vesszük a Covid-19 járvány lehetséges hatásait. A veszprémi lakónépesség számában, nem és korstruktúrájában bekövetkezett változásokat az Önkormányzat adatszolgáltatása alapján készített saját számításaink, míg az egyéb demográfiai folyamatokat a KSH TeIR adatbázis alap- és számított mutatói alapján elemezzük. A pandémiával kapcsolatos megállapításainkat publikált tudományos kutatások alapján tesszük meg, tekintettel arra, hogy egyelőre nem állnak rendelkezésre elérhető nyers adatok⁴.

Bevezetésként tekintsük át az elmúlt 10 év főbb társadalmi-gazdasági tényezőit, amelybe Veszprém város demográfiai folyamatai beágyazódtak. Az időszakot három lényeges esemény határozta meg, illetve befolyásolta. Az évtized elején még éreztették hatásukat a 2008-2009-es gazdasági recesszió hatásai, illetve a válság kezelése érdekében hozott társadalmpolitikai és gazdasági intézkedések, melyeknek köszönhetően hazánk 2013-ra lábalt ki a válságból. A kilábalást a gazdaság újraindulása és a javuló munkaerő-piaci mutatók jelezték. Az 1 főre jutó GDP értékei 2013-tól kezdődően kezdtek emelkedést mutatni. A munkanélküliségi ráta mértéke 2014-re tért vissza a válság előtti szintre, mind a 15-74 éves népesség, mind a munkanélküliséggel leginkább sújtott fiatalok (15-24 évesek) körében.⁵

Másrészt az évtized közepén, 2015. július 01-től léptek életbe az új szociálpolitika szabályai, vagyis a családok otthonteremtési kedvezményeit összefoglaló „családvédelmi akcióterv” rendelkezései. A támogatásokat 2016. januárjától kiszélesítették, majd később, 2018-tól újabb visszatérítendő, illetve vissza nem térítendő, és egyéb olyan elemekkel bővítették ki, mint például a 4 gyermeket vállaló nők személyi jövedelemadó fizetési mentessége, teljes bölcsődei ellátás, nagyszülői gyed, mely utóbbi változások 2019. július 01-től hatályosak. E társadalmi-gazdasági folyamatok hatásai egyértelműen megmutatkoztak a gyermekvállalási stratégiák változásában. Ha az élveszületések számát tekintjük át, a mutató alakulásában az évtized elején a gyermekvállalás elhalasztása, a

⁴ A 2020-as Népszámlálási adatok az adatfelvétel folyamatos elhalasztása miatt nem állnak rendelkezésre.

⁵ A GDP volumenindexe: a 2000-es évet 100%-nak tekintve: 2008: 129.9; 2009: 121.4; 2010: 122.2; 2011: 124.3; 2012: 122.3; 2013: 124.9; 2014: 130.0. *Forrás:* https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0001.html
A munkanélküliségi ráta a 15-74 éves népességben 2007: 7.4; 2008: 7.8; 2009: 9.7; 2010: 10.8; 2011: 10.7; 2012:10.7; 2013: 9.8; 2014: 7.5 indexértéket vett fel.

Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_mef001.html

A munkanélküliségi ráta a 15-24 éves népességben 2007: 18.0, 2008: 19.5, 2009: 25.8, 2010: 25.9, 2011: 25.4, 2012: 27.8, 2013: 26.1, 2014: 20.1. *Forrás:* https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0005.html

későbbiek során azonban a születésszám emelkedése, vagyis a tervezett gyermekek vállalása jelenik meg. Az évtized közepére a gazdasági helyzet stabilizálódott, és a népesedéspolitikai intézkedéseknek köszönhetően valamelyest nőtt a házasságkötések száma⁶, ugyanakkor az élveszületések száma szintén javuló tendenciát mutatott (1. ábra).

1. ábra
Élveszületések száma az első negyedévben Magyarországon, 2000–2022. (fő)*

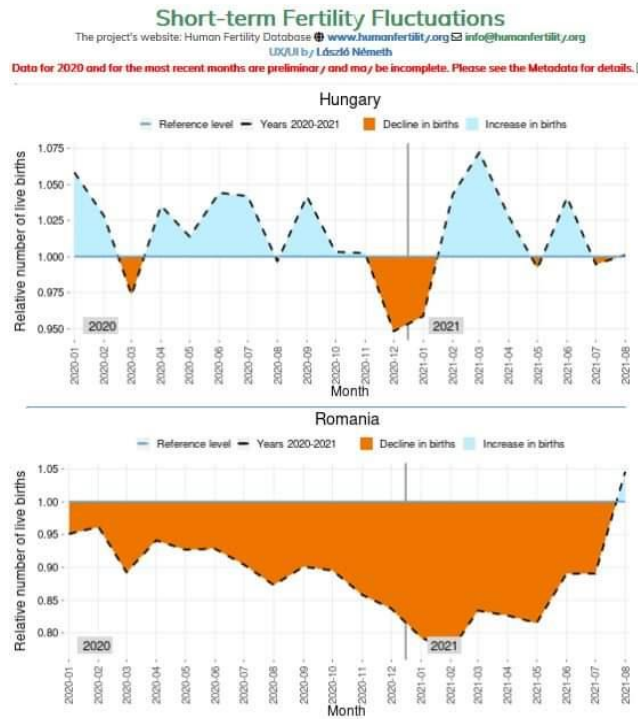
*Forrás: Kapitány Balázs (KSH NKI)

Harmadrészt pedig, az évtized utolsó éveiben a Covid-19 járvány fejtette ki hatásait, mely kapcsán a szakemberek a gyermekvállalások további elhalasztását prognosztizálták, és azt várták, hogy a születésszámok erősen visszaesnek, vagyis a termékenységi ráta ismét jelentősen csökkenni fog. Ez a járvány hullámai alatt Magyarországon – egy kisebb visszaeséstől eltekintve – tartósan nem következett be, szemben más kelet-közép-európai országokkal, ahol a fertilitási index a járvány hullámai során a negatív tartományban mozgott (lásd ehhez a 2-3. ábrákat).

⁶ Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd006b.html

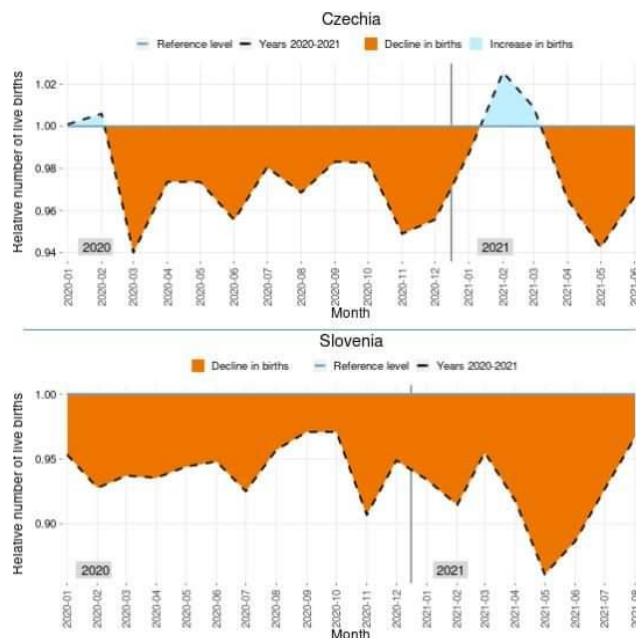
2. ábra

Termékenység alakulása Magyarországon és a szomszédos országokban: Románia, Csehország, Szlovénia, 2020-2021. *

*Forrás: <https://mpidr.shinyapps.io/stfertility/>

3. ábra

*Forrás: <https://mpidr.shinyapps.io/stfertility/>

A pandémia időszakának demográfiai folyamatait az alacsonyabb születésszámok mellett a magas halálozás jellemezte, elsősorban az idős, krónikus betegségben szenvedők körében. A magas

halálozásokhoz természetesen az is hozzájárult, hogy „Magyarországon nagy problémát jelent a nemzetközi összehasonlításban kedvezőtlenebb egészségi állapot, a rosszabb életésélyek, a krónikus betegségek magasabb arányú előfordulása, az egészségkockázatok széles körű társadalmi jelenléte.”(Uzzoli et al., 2021:299). A 2021-es évre vonatkozó becslések alapján ebben az évben 93 ezren születtek, és 153 ezren haltak meg, így a természetes szaporodás/fogyás egyenlege hozzávetőlegesen 60 ezer fős fogyást mutat.⁷ Magasabb halálozási arányszámokat a pandémia időszakában a hátrányosabb helyzetű térségekben lehetett megfigyelni hazánkban. Továbbá azokban a járásokban, ahol magasabb volt a 65 éves és idősebb nők aránya, és ahol a kórházak leterheltebbek voltak.

4. ábra

*Forrás: Kapitány Balázs (KSH NKI)

Ugyanakkor a háziiorvosi szolgálatokhoz tartozó ápolók tízezer főre jutó száma minél magasabb volt, adott térségben annál inkább csökkent a Covid-19-elhalálozás aránya. Továbbá az adott járásra jutó ápolók aránya különösen felértékelődött ott, ahol a kórházak leterheltsége már a járvány előtt meghaladta az országos átlagot (Kovács-Vántus, 2022). A természetes szaporodás-fogyás alakulásáról a 4. ábra ad áttekintést. Az utóbbi évtizedek természetes népmozgalmi egyenlege meglehetősen kedvezőtlen tendenciát rajzol fel hazánk demográfiai folyamatairól, a népesség a természetes fogyás spiráljában van. Nézzük meg részleteiben, hogyan alakult Veszprém város népessége az utóbbi évtizedben.

⁷ Forrás: Kapitány Balázs (KSH NKI demográfusa, tudományos főmunkatársa), https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid026vklzLpzHiY1azjsFSRoHLabwnvKriYLRrez9hAvvsCTRtUAr9qJQQEMhV9QDpVNBI&id=100053746179200

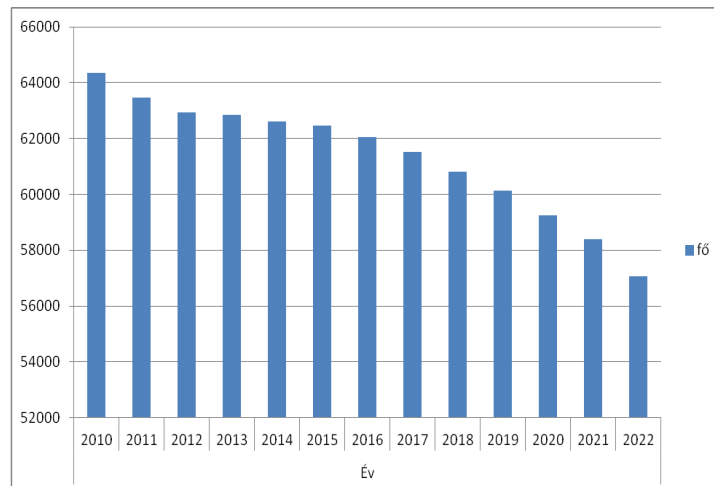

A veszprémi népesség számának alakulása

A város lakónépessége alakulásának történeti áttekintése az előző koncepcióban részletesen olvasható, jelen felülvizsgálatban elsősorban az utóbbi évtizedre fókuszálunk. Ahogyan a korábbi elemzés megállapította, Veszprém város lakosság száma az ezredforduló előtt növekedett, majd azt követő 10 évben stagnált. E folyamatot magyarázza a magyar társadalmat jellemző elöregedés mellett a város gazdasági szerkezetének átalakulása, a szuburbanizáció folyamata, a lakosok városkörnyéki településekre költözése. A 2010-es évek elején látható „stagnálás” az évtized második felében folyamatos népességszám csökkenésbe fordult (5. ábra).

5. ábra

Veszprém város lakónépességének alakulása 2010-2022. között (fő)*

*Forrás: a 2010-es év adata a KSH TEIR adatbázisa, a 2011-2022. év adatai Veszprém MJV Önkormányzatának adatszolgáltatása, a 2011-2022. adatok mindig a január 01-ei adatokat mutatják

A 2011. január 01-ei adatok szerint Veszprém lakónépességének száma 63.474 ezer fő, mely 2022. január 01-ére 57.056 főre apadt. A lakosságszám csökkenésének fent felsorolt főbb társadalmi-gazdasági indokai mellett nézzük meg, mire hívják fel a figyelmet a lakosság korösszetételének változásai. Veszprém lakosainak életkori korcsoportok szerinti arányainak változásait az 1. táblázat, és ez alapján a 6. ábra mutatja be a következő oldalon.

A korábbi koncepció alapján láttuk, hogy „a korstruktúra az 1950-es években a legfiatalabb, ekkor a legmagasabb a 0-14 éves korosztályok aránya, másfelől szinte legalacsonyabb a 60 fölöttieké. A gyermekkorúak több mint egynegyedes (26,7 %) részvétele a teljes lakónépességben az évek során 13 százalékra apadt. Arányuk a 80-as években még 23 százalékos, majd a rendszerváltás utáni időszakban rapid módon csökkent. Másfelől 1990-től már jelentősen kisebbedik a 15-39 évesek

aránya is, és kis mértékben emelkedni kezd az időseké. Ugyanekkor a középkorosztály (15-39 évesek) létszámaránya még változatlan.” (Idősügyi Konceptió 2012).

Az utóbbi évtizedben a lakosság korösszetételének alakulását nem csupán a bevezetőben említett társadalmi-gazdasági folyamatok, de a település vándorlási egyenlegének alakulása is meghatározta. Tehát az évtized elején a háztartások költségvetését terhelő családi kiadások zömét a gazdasági válság miatti intézkedések hatásai fogták vissza. Az évtized közepén már a pronatalista családpolitikai támogatások bevezetése hatott ösztönzőként a családtervezés és a lakásvásárlások terén, míg az időszak utolsó éveit jellemző indikátorok alakulásában a Covid-19 járvány halálozási adatai eredményeztek elmozdulásokat. Továbbá a vizsgált időszakot egyrészt jellemzően az idősebb nemzedékek visszatérése (odavándorlás), másrészt a periódus második felét a fiatalabb generációk otthonteremtése, kiköltözése miatt felerősödő szuburbanizáció (elvándorlás) jellemezte.⁸

Mindezek következtében a korstruktúrában elmozdulást, a 2022. év elejét tükröző állapotok szerint, három korcsoportnál tapasztaltunk: 2011-ről 2022-re egy jelentősebb növekedés a 60 éves és idősebb, illetve a 40-59 éves népesség körében következett be, az előbbieket részaránya 21-ről 27 százalékra, az utóbbiaké 25-ről majd 30%-ra emelkedett. Míg ezzel párhuzamosan a 15-39 évesek részaránya csökkent 10 százalékponttal, a legfiatalabbak részvétele pedig változatlan maradt (1. táblázat).

1. táblázat
Lakónépesség főbb életkori korcsoportok szerinti megoszlása Veszprémben
1949. és 2022. között*

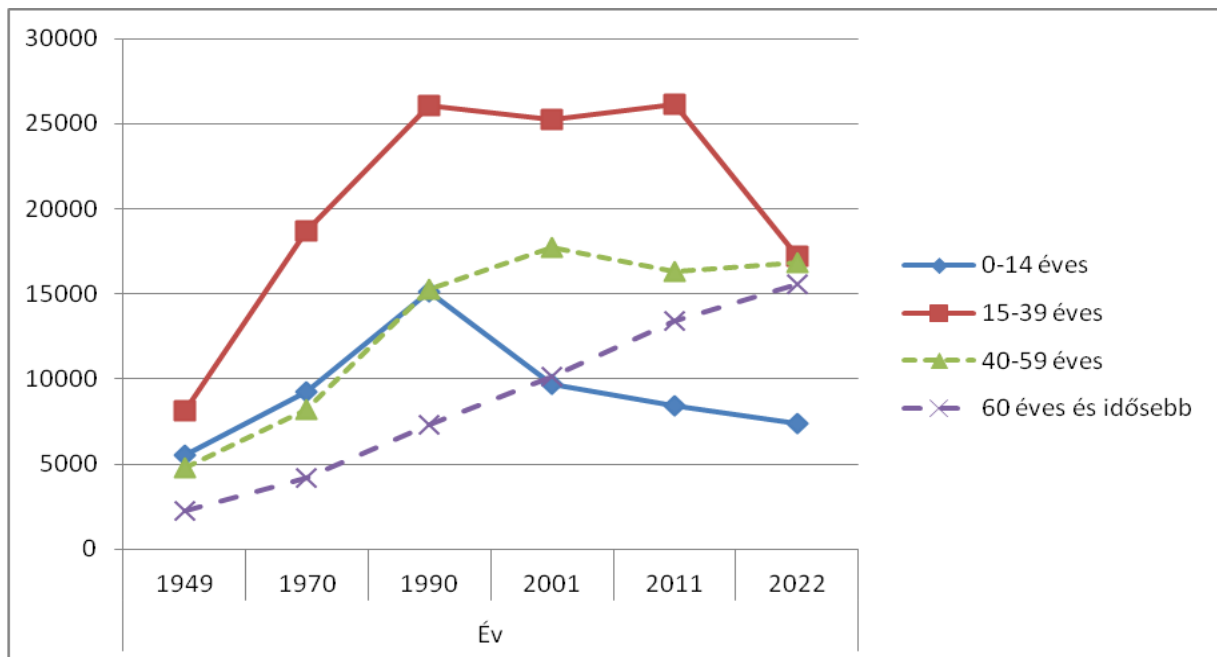
Év	Összes lakos fő	0-14 éves fő (%)	15-39 éves fő (%)	40-59 éves fő (%)	60-X éves fő (%)
1949	20.682	5521 (26,7)	8121 (39,3)	4819 (23,3)	2221 (10,7)
1970	40.415	9281 (23,0)	18690 (46,2)	8231 (20,4)	4213 (10,4)
1990	63.867	15147 (23,7)	26079 (40,8)	15289 (23,9)	7352 (11,5)
2001	62.851	9684 (15,4)	25257 (40,2)	17765 (28,3)	10145 (16,1)
2011	64.339	8400 (13,0)	26163 (40,7)	16340 (25,4)	13436 (20,9)
2022**	57.056	7377 (12,9)	17240 (30,2)	16860 (29,6)	15579 (27,3)

*Forrás: a 2012-es Idősügyi Konceptió

**Forrás: saját számítás, Veszprém MJV Önkormányzatának 2022. január 01-ei adatai alapján.

⁸ Forrás: TEIR adatállomány. www.teir.hu

6. ábra
Veszprém lakosságának életkori csoportjai 1949-től 2022-ig (fő)*

*Forrás: 1949-2011 évek adatai a korábbi Idősügyi Konceptió 1.sz. táblázata alapján. A 2022 év január 01-ei adata Veszprémi MJV Önkormányzatának adatszolgáltatása.

A korösszetétel változása továbbra is a korábbi magyarázatokat látszik alátámasztani. Egyrészt a népességfogyás mellett a társadalom elöregedése tovább folytatódik, amit az idősök nagyobb és a legfiatalabbak változatlan aránya mutat meg. Itt annyi pozitívum mondható el, hogy a fiatalok (0-14 évesek) lakónépességben belüli részarányának csökkenő tendenciája megállt. Azonban ez kevés volt ahhoz, hogy a 15-39 éves korcsoportba átlépők az innen kilépők arányát ellensúlyozzák, ezért a 15-39 évesek aránya a korábbi stagnálás után zuhanásszerűen csökkent (6. ábra).

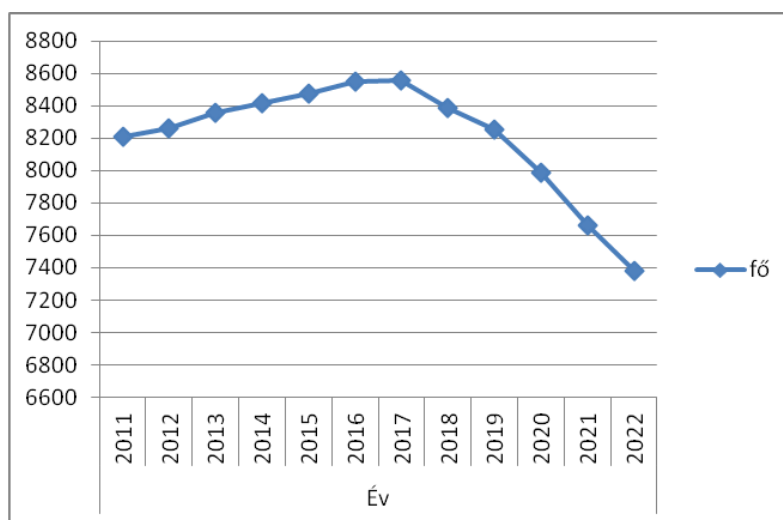
A legfiatalabb és a legidősebb korcsoportokat külön-külön, éves adatok szintjén is érdemes megvizsgálni annak érdekében, hogy árnyaltabb elemzést kaphassunk. A 0-14 éves korú lakosok számának alakulását az utóbbi évtized közepéig enyhe növekedés jellemzi (7. ábra). A 2011-es 8211 fős létszám 2016-ra 8550 főre emelkedik, azonban a rákövetkező évre már nem tapasztalható szignifikáns gyarapodás, inkább stagnálásról beszélhetünk (8558 fő). Ezt követően évenként hozzávetőlegesen 200 fővel fogyatkozik a korcsoport, mely apadás mértéke 2022. év elejére a 300 főt is eléri. Jóllehet a családtámogatások bevezetését követően nőtt a házasságkötések száma és javultak a születésszámok⁹, azonban a születések alakulásában az utóbbi évtizedben egyfajta hullámvész figyelhető meg. Tehát a születésszámok a hazai legfiatalabb

⁹ Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd006b.html

korcsoport létszámát valamelyest javították, ahogyan Veszprém város lakosságánál is megfigyelhető volt, ami a 0-14 évesek lakónépességen belüli arányuk csökkenésének megtorpanását eredményezte. Itt a következő évek adatai lesznek érdekesek, vajon a növekedés tovább fog folytatódni, vagy azt ismét stagnálás, esetlegesen fogyás követi majd. Ehhez kedvezőtlen előjel a 2022. évi I. negyedévre jutó születésszám adata (lásd piros színnel a 1. ábrán), ami az egész évre alacsonyabb országos születésszámot vetít előre.

Veszprém város népességének előregedése az ezredfordulótól datálható. Amíg az 1970-1990. években a városnak a dunántúli városokéhoz képest is erőteljesebb népességnövekedését figyelhettük meg, amit „a honvédség helyi katonai alakulatainak erőteljes bővítése” (Időügyi Konceptió 2012.) magyarázott, addig az utóbbi évtizedben Veszprém a dunántúli nagyvárosok, de általában a megyei jogú városok között is az intenzíven előregedő településekhez sorolható.

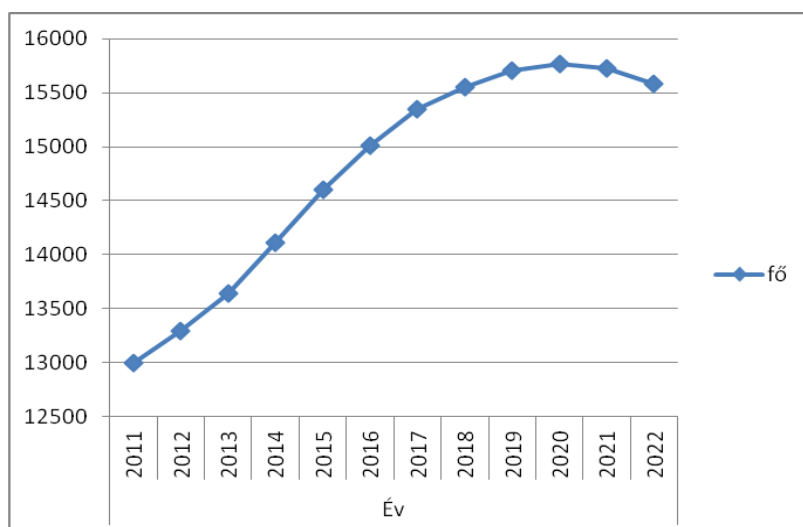
7. ábra
Veszprém 0-14 éves korú lakossága 2011-től 2022-ig (fő)*

*Forrás: saját számítás, Veszprém MJV Önkormányzatának adatszolgáltatása

Az utóbbi évek változásainak magyarázatára hozzávetőleges következtetéseket tudunk tenni a 2020-as és 2021-es évekre vonatkozóan, tehát a pandémia második és harmadik hullámának időszakában, amikor a nemzetközi összehasonlításban is magas halálozási mutatók jellemezték Magyarországot (Kovács-Vántus, 2022). A 8. ábra alapján látható, hogy a 60 éves és idősebb népesség számbeli növekedésének intenzitása egyrészt 2016-tól valamelyest enyhülni kezdett, évről- évre egyre kevesebb lakost találunk ebben a korcsoportban.

8. ábra
Veszprém 60 éves és idősebb lakossága 2011-től 2022-ig (fő)*

*Forrás: saját számítás, Veszprém MJV Önkormányzatának adattáblái alapján.

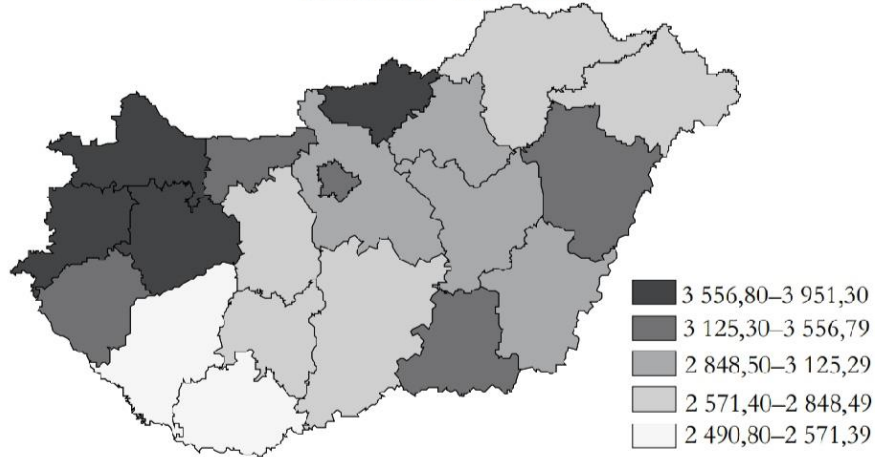
Amíg 2011-től 200, majd 300 fővel emelkedett a korcsoporti létszám, 2014-ben pedig már 400, 2015-ben 500 fővel többen tartoztak az idősekhez, addig 2016-ra már csak 400 fős, 2017-re 300, 2018-ra 200, 2019-re pedig már csak 150 fős volt a többlet. Tehát 2019. decembere, a Covid-19 járvány hazai „kitörése” előtt is látható már a növekedésben egyfajta lassulás. Azonban 2019-ről 2020-ra már csak 60 fővel emelkedett az idősek létszáma, míg 2020-ról 2021-re fordulat, vagyis csökkenés következett be (40 fővel), mely csökkenés 2022. január 01-re 150 főt ért el. Ezeknek az éveknek a változásaiban feltehetően a Covid-19 járvány kedvezőtlen hatásai játszottak közre. „Az első hullám alatt a fertőzések többsége főként a földrajzi (Budapest, Pest megye) és intézményi (kórházak, idősek otthona) gócpontokhoz kötődött, a második és a harmadik hullámban országos belüli fertőzési láncolatok alakultak ki.” (Uzzoli et al., 2021:292). Az egyes régiók fertőzöttségi szintjeit a fertőzési esetszám adatai alapján áttekintve látható, hogy a második hullám csúcsidezőszaka átrendezte a korábbi, megyék közötti sorrendet, melynek köszönhetően Veszprém megye a korábbi hatodik helyről a 4. legfertőzöttebb megyévé lépett elő (9. ábra). A 2021. tavaszán tetőző harmadik hullámban, melyet az új vírusmutációk elterjedésével magyaráztak a szakemberek, a megye a közepesen fertőzött térségek között szerepelt (10. sz. ábra) (Uzzoli et al., 2021:308). Azonban meg kell említeni, hogy a második hullámban a legfertőzöttebb régiók esetszáma 3556-3951 fő között mozgott, a harmadik hullámban, ahol a kevésbé fertőzött megyék között szerepelt Veszprém megye, az esetszám magasabb volt, 4583-5157 fő közötti, így az előző időszakot is meghaladó esetszámmal jellemezhető a 3. hullám. Jóllehet az eltérő hullámok hatásai a különböző korcsoportokat eltérően érintették (első-második hullám az idősek, a harmadik a fiatalabbak körében jelentett nagyobb kockázatot).

9. ábra*

5. ábra

Az összes COVID-19-fertőzött százezer lakosra jutó megyei száma a második hullám járványcsúcsának hetében, 2020. december 14. – december 20.

Total number of confirmed COVID-19 cases per 100,000 inhabitants in the counties of Hungary (NUTS 3) during the top week of the second wave, 14/12/2020 – 20/12/2020

Adatok forrása: [1].

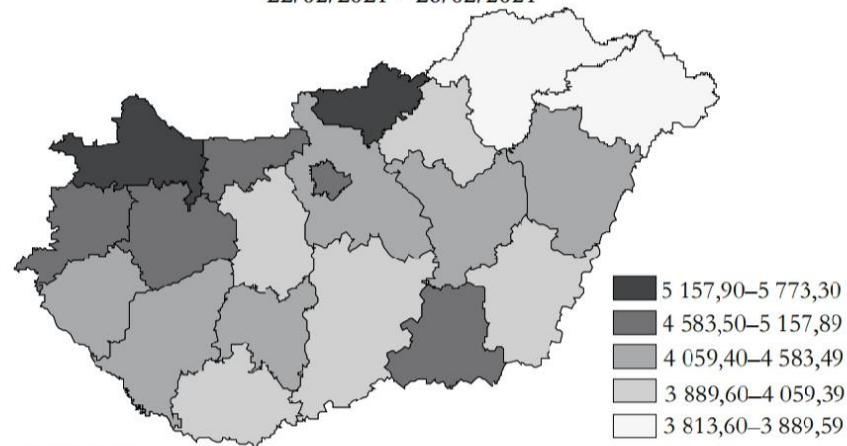
*Forrás: Uzzoli et al. (2021:306)

10. ábra*

7. ábra

Az összes COVID-19-fertőzött százezer lakosra jutó megyei száma a harmadik hullám első hetében, 2021. február 22. – február 28.

Total number of confirmed COVID-19 cases per 100,000 inhabitants in the counties of Hungary (NUTS 3) during the first week of the third wave, 22/02/2021 – 28/02/2021

Adatok forrása: [1].

*Forrás: Uzzoli et al. (2021:308)

Tekintettel arra, hogy az utóbbi években éppen a 2020-21-es évek születésszáma volt magasabb, a 60-X éves korcsoport lakónépességen belüli arányváltozása ezekben az években feltehetően a pandémiával magyarázható (Uzzoli, 2021:306). A szakirodalomból ismert, hogy „a COVID-19 leggyakrabban a 65 éves és idősebb népesség körében halálos kimenetelű.” (Kovács-Vántus, 2022:280), mely időszakban jelentősen magas volt a Covid-19 fertőzöttek száma Veszprém megyében, és országosan általában ebben az időszakban ugrott meg az idős, elsősorban idős krónikus betegek halálozási aránya.

Veszprém város demográfiai folyamatairól részletesebb képet kapunk, ha áttekintjük az élveszületések, a halálozások, a tényleges szaporodás/fogyás és a vándorlási különbözet mutatóinak alakulását is. Mivel ezeket az indikátorokat településszinten csupán 2019-ig tartalmazza a TeIR adatbázisa, a korábbi elemzés táblázatát 2019-ig tudjuk kiegészíteni (lásd 2. táblázat).

2. táblázat

Élveszületés, halálozás, tényleges szaporodás/fogyás és vándorlási különbözet alakulása Veszprémben (1991-2019.)

Év	Veszprém lakónépessége (fő)	Élveszületések száma 1000 lakosra (fő)	Halálozások száma 1000 lakosra (fő)	Tényleges szaporodás/fogyás (ezrelék)	Vándorlási különbözet (ezrelék)
1991	64727	13,024	7,385	6,952	1,313
1994	64672	10,616	8,341	7,118	4,844
1997	63319	8,986	9,256	-10,36	-10,092
2001	62090	7,353	9,191	-9,614	-7,776
2004	61470	8,85	8,784	-5,644	-5,709
2007	62023	9,264	9,665	3,211	3,612
2011*	63474	9,496	10,269	-4,987	-4,213
2014*	62625	8,739	10,023	1,975	3,259
2017*	61506	8,803	11,012	-7,999	-5,79
2019*	60120	7,781	10,555	-11,435	-8,66

Forrás: az 1991-2011. adatok a korábbi koncepció alapján, a 2011-2019. évek mutatói a KSH TEIR adatbázisa alapján, www.teir.hu (Az élveszületések, halálozások száma, a tényleges szaporodás/ fogyás és a vándorlási különbözet mutatói településszinten csak 2019-ig elérhetőek az adatbázisban.)

*A lakónépesség adatai Veszprém MJV Önkormányzatának adatszolgáltatása alapján.

A korábbi koncepció az elemzés szöveges részében visszatekintett az utóbbi 50 év folyamataira. „A 70-es években magas, 20 ezrelék fölötti élve születési arányok alacsony halálozással (8 - 10 ezrelék) párosultak, amit még növelt a nagyarányú vándorlási többlet. A munkához és a lakáshoz jutás lehetősége - és a szép környék - erősen vonzotta a mobil, fiatal népességet. A nyolcvanas években az országos tendenciához hasonlóan, bár annál valamivel kisebb mértékben csökkent az élve születések száma, a halálozásé stagnált, egyúttal jelentősen lecsökkent a vándorlási nyereség, ugyanis felerősödött a közeli falvakba költözés. Ez a tendencia a kilencvenes években tovább

folytatódott.” A vándorlási hajlandóság a gazdasági válság éveiben teljesen lecsökkent, 2013. után kezdett ismét emelkedni, és 2016-ra a vándorlások száma már ismét a korábbi értékekhez közelített, ami 2019-re meg is haladta a megelőző legmagasabb értékeket. A vándorlások irányát már nem a nagyvárosok jelentik 2019-ben, hanem a kisebb települések, községek számolhatnak be vándorlási nyereségről (Bálint-Obádovics, 2021). Nézzük meg, mely folyamat hogyan változott ezt követően, hasonló időintervallumokat figyelembe véve, vagyis 2011. után a 2014-es, 2017-es és a 2019-es évek adatait vesszük szemügyre.

Ahogy láttuk a fentiekben, a lakónépesség folyamatos csökkenése a vizsgált időszakban, kisebb hullámzásoktól eltekintve, általános tendenciaként írható le. Az élveszületések száma a városban az utóbbi évtizedben egyértelmű erős csökkenést mutat. A halálozások száma a teljes időszakban, tehát 1991-től folyamatosan növekedést jelez, egy-egy kisebb visszaeséssel. Amellett, hogy a 2019-es év még nem tekinthető járvánnyal sújtott évnek, látható, hogy az utóbbi években elsősorban a **természetes fogyás** jellemzi a város népességének alakulását, melyhez **negatív vándorlási különbözet** is társult. **Ez az a két lényeges demográfiai folyamat, ami a lakosság drasztikus csökkenéséhez és előregedéséhez vezetett 2022-re Veszprémben.**

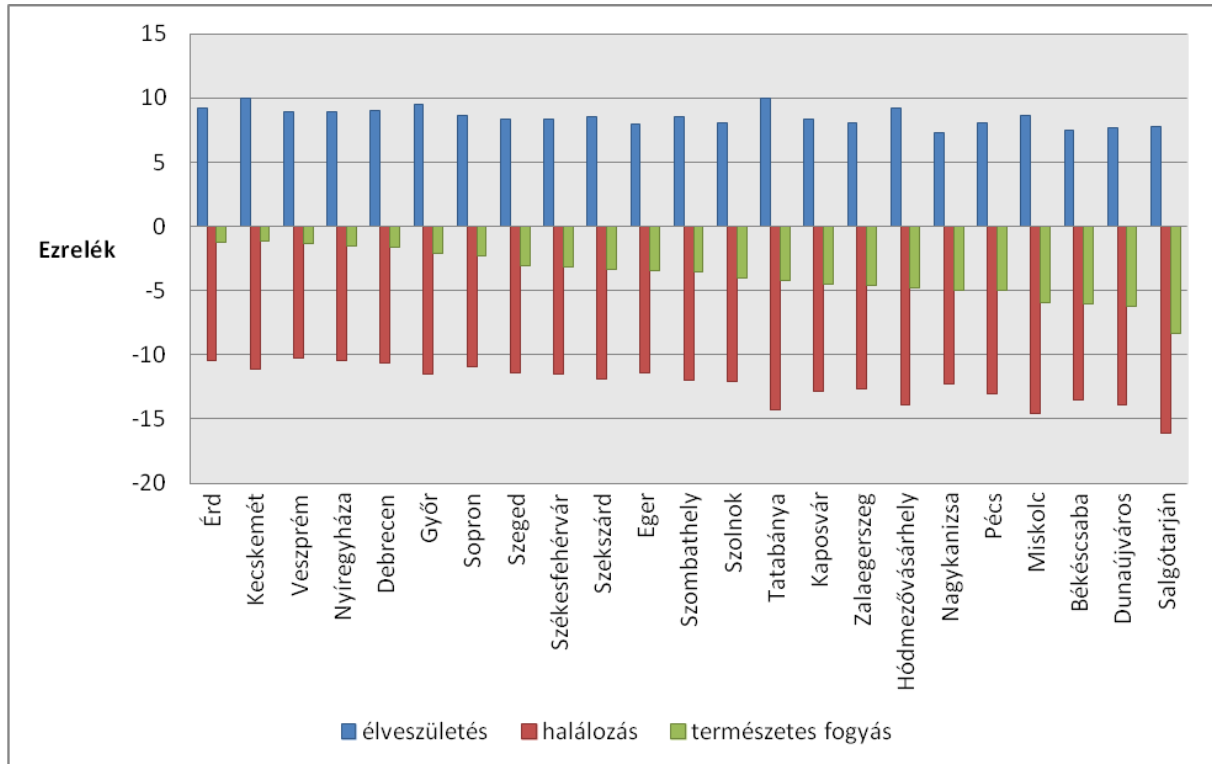
A 2012-es koncepció megállapította, hogy „a megyei jogú városokban 2010-ben átlagosan 8,6 élveszületés jutott, ami az országos átlagnál alig kevesebb. Veszprémben 2001. és 2010. között 3 év kivételével mindig magasabb volt (2008-ban 10,2, 2009-ben 11,0) a megyei jogú városok átlagánál, azonban a népesség reprodukciójához jóval többre lenne szükség. A veszprémi ezer főre jutó halálozási adatok kifejezetten kedvezőek a 23 megyei jogú város között, tíz ezrelék alatti. A születési és halálozási adatokból számított természetes fogyás Érden és Veszprémben a legalacsonyabb.”

Az élveszületések és a halálozások adatai az utóbbi évtizedre vonatkozóan 2019-ig álltak rendelkezésre a Teir adatbázisban, ami éppen azért megfelelő, mert a 2010-2019. közötti 10 éves időszakot tekintve az adatsorunk így nem tartalmazza a Covid járvány hatásait, tehát a korábbi koncepcióban közölt 10 éves átlagok összevethetőek lesznek a jelen elemzésben számított 10 éves átlagokkal. A korábbi és a jelen átlagok alapján kialakult sorrendeket összevetve a változás a következő: 2011-hez hasonlóan a legkisebb természetes fogyással továbbra is Érd városa rendelkezik, míg legmagasabb értékkel Salgótarján (11. ábra).

11. ábra

Az élveszületések és a halálozások ezer lakosra jutó száma a megyei jogú városokban, 2010–2019. évek átlaga

Forrás: saját számítás, KSH TEIR adatbázis, www.teir.hu

Ha az első három helyezettet vetjük össze, ugyanazt a három települést találjuk itt mindkét időszakban, azonban Veszprém városa a második helyről a harmadik helyre lépett vissza. Az utolsó három város 2011-ben Békéscsaba, Miskolc Salgótarján volt, 2022-re Miskolc helyére Dunaújváros lépett. A középmezőnyben nagyobb visszaesést Székesfehérvár esetében látunk, mely város az 5. helyről a 9. helyre, illetve Zalaegerszeg a 14-ről a 16. helyre szorult vissza. Valamelyest javított a 16-ról a 14. helyre lépve Tatabánya, a 7-ről az 5. helyre ugorva pedig Debrecen városa.¹⁰

Ami a részletes adatokat illeti, Veszprémben 2019-ben az élveszületések száma már jóval alacsonyabb (7,8) mint az adott év országos átlaga (9,1)¹¹, és alig marad el a megyei jogú városok átlagától (8,03)¹².

A halálozási adatok terén a város helyzete ma rosszabb, mint 10 évvel ezelőtt, azonban kevésbé rossz (10,5) a 2019-es országos értékhez (13,3)¹³, vagy a referencia városok átlagához (12,84)¹⁴

¹⁰ A korábbi 10 éves átlagokat mutató diagramot lásd a 2012-es Időügyi Koncepcióban.

¹¹ Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd007b.html

¹² Forrás: Saját számítás a TEIR adatok alapján. www.teir.hu

¹³ Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd007b.html

¹⁴ Forrás: Saját számítás a TEIR adatok alapján. www.teir.hu

viszonyítva. A természetes szaporodás/fogyás 2019-es országos paramétere (4,1)¹⁵ mellett a város népmozgalmát a természetes fogyás (-11,4) jellemzi, a megyei jogú városok átlagát (-8,31)¹⁶ meghaladóan. A vándorlási különbözet alakulása sem fest ettől jobb képet (-8,7). Mind a 2019-es országos rátához (-4,3)¹⁷, mind a megyei jogú városok átlagához (-3,5)¹⁸ képest a városra az erős elvándorlás jellemző.

Nem és korstruktúra

A nem és korstruktúrát a korábbi koncepció a 2011-es év adatai tükrében tárgyalta, ezért ezt a hagyományt követve a fejezetet a 2022. január 01-ei adatok alapján tekintjük át, azonban annak lényegesebb gondolatait röviden a jelen adatokkal történő összehasonlíthatóság érdekében felelevenítjük. Tesszük ezt többek között azért is, hogy az ott előre jelzett számításokra is reflektálni tudjunk. De milyen képet vetítettek 10 évvel ezelőtt előre a demográfusok? „Köztudott, hogy Magyarországon a kedvezőtlen férfi mortalitás miatt egyértelmű nőtöbblet van, különösen a városokban. Veszprémben 1995-ben a népesség 51,6 százaléka, 1999-ben 52,1, 2011-ben 53,32 százaléka nő. A Habcsek-féle előrejelzés szerint ez a tendencia folytatódni fog, 2020-ra Veszprém népességének 53,6 százaléka lesz nő, ami azt jelenti, hogy ezer férfira 1156 nő fog jutni.”

A jelenlegi adataink alapján elmondhatjuk, hogy a Habcsek-féle előrejelzés kisebb eltéréssel beigazolódott, mivel 2020. január 01-én Veszprém lakosságának 53%-a volt nő, így ezer férfira akkor 1127 nő jutott, míg a 2022. január 01-ei adatok szerint a nők aránya szinte változatlan: 53,07%, tehát ezer férfira most 1131 nő jut.

A 2012-es elemzés elmondta, hogy „a fiatal korcsoportokban még meglévő kismértékű férfitöbblet később (50-54 év) megszűnik, s az idősebb korcsoportokban erőteljesen megnő a nők aránya, a 60 év felettiéknél a férfi - nő arány 39,4 és 60,6%, ami az átlagtól való erős tíz-tíz százalékos eltérés a nők javára. A 70 év feletti körében ez az arány még tovább torzul, 63,7 százalékos a nőké és 36,3 százalék a férfiaké, 80 év felett Veszprémben a nők aránya 68,9%, a férfiaké csupán 31,1 százalék.” (Idősügyi Koncepció 2012).

A friss adatokat tartalmazó 3. táblázat alapján látható, hogy a korcsoportonkénti férfitöbblet 2022-re 60 év fölött szűnik meg (tehát nem 50-54 év fölött, mint 10 éve), melytől kezdődően a

---

¹⁵ Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd007b.html

¹⁶ Forrás: Saját számítás a TEIR adatok alapján. www.teir.hu

¹⁷ Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd007b.html

¹⁸ Forrás: Saját számítás a TEIR adatok alapján. www.teir.hu

nők aránya minden korcsoportban magasabb. Hasonlóan 2011-hez, most is 10-10%-os eltérés figyelhető meg a nők javára, ami az idősebb korcsoportokban itt is további torzulásokat mutat.

3. táblázat

A lakónépesség nem és életkor szerint a megyeszékhelyen, 2022. január 1-én*

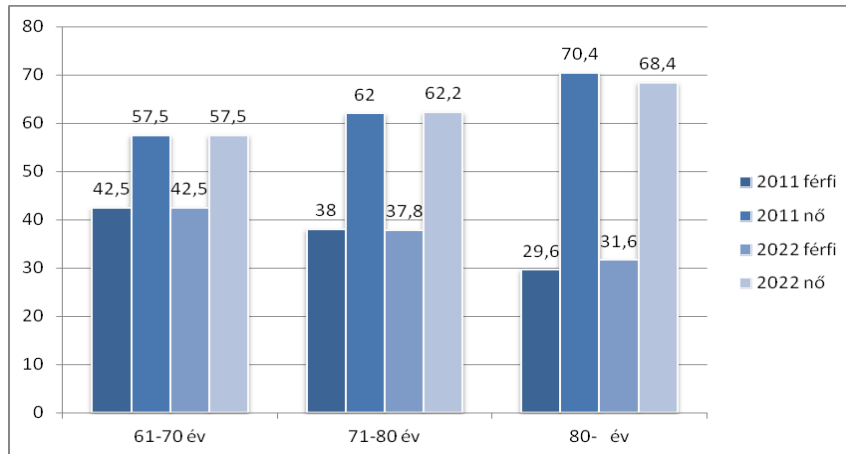
Korcsoport, éves	Férfi		Nő		Összesen	
	fő	%	fő	%	fő	%
0–4	1188	4,4	1088	3,6	2276	4,0
5–9	1285	4,8	1228	4,1	2513	4,4
10–14	1324	4,9	1264	4,2	2588	4,5
15–19	1488	5,6	1636	5,4	3124	5,5
20–24	1754	6,5	1542	5,1	3296	5,8
25–29	1733	6,5	1684	5,6	3417	6,0
30–34	1923	7,2	1807	6,0	3730	6,5
35–39	1850	6,9	1823	6,0	3673	6,4
40–44	2276	8,5	2353	7,8	4629	8,1
45–49	2412	9,0	2496	8,2	4908	8,6
50–54	1924	7,2	2095	6,9	4019	7,0
55–59	1581	5,9	1723	5,7	3304	5,8
60–64	1407	5,3	1884	6,2	3291	5,8
65–69	1676	6,3	2299	7,6	3975	7,0
70–74	1231	4,6	1970	6,5	3201	5,6
75–79	854	3,2	1523	5,0	2377	4,2
80–84	538	2,0	1048	3,5	1586	2,8
85–89	246	0,9	568	1,9	814	1,4
90–	89	0,3	246	0,8	335	0,6
Összesen	26.779	100,0	30.277	100,0	57.056	100,0

*Forrás: saját számítás, Veszprém MJV Önkormányzat adattáblája alapján.

Nézzük meg, hogy az idősebb korcsoportokban a férfiak és nők aránya a 10 évvel ezelőtti megoszláshoz képest 2022-ben hogyan alakul. A 12. ábra szerint a főbb arányokban nincs jelentősebb elmozdulás. A 13. ábrán pedig ugyanezen korcsoportokon belüli létszámbeli változásokat követhetjük nyomon.

12. ábra

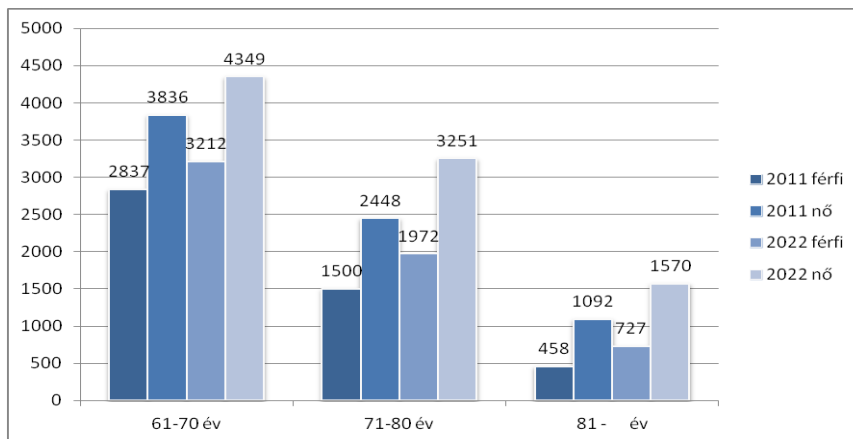
A férfiak és nők aránya az idős korcsoportokban Veszprémben, 2011. és 2022. (%)

*Forrás: saját számítás, Veszprém MJV Önkormányzatának adatszolgáltatása.

13. ábra

A lakosság nemek szerinti megoszlása az idős korcsoportokban Veszprémben, 2011. és 2022. (fő)

*Forrás: saját számítás, Veszprém MJV Önkormányzatának adatszolgáltatása.

Ahogy már említettük, a Covid-19 járvány leggyakrabban a 65 éves és idősebb népesség és elsősorban az idős nők körében volt halálos kimenetelű, azonban adatok hiányában erről nem tudunk pontos képet adni Veszprém városára vonatkozóan. Kovács-Vántus (2022.) kutatása a pandémia hatásáról a következőt mondja: „Említésre méltó azonban, hogy a magyar járásokban ez a hatás a nők körében figyelhető meg, a férfiak esetében nem. Ennek hátterében az állhat, hogy a 2017. évi magyar halandósági tábla alapján a 45–65 éves korcsoportba tartozó és rosszabb egészségi állapotban lévő férfiak jelentős hányada hunyt el. Így azok, akik megélik a 65 éves életkort már a COVID-19-el szemben is ellenállóbbak. A jelenséget az okozhatja, hogy ebben a korcsoportban valószínűleg kevesebb a társbetegség, amelyek pedig elsődleges kockázati tényezők a COVID-19 miatti halálozásban.” (Kovács-Vántus, 2022:280).

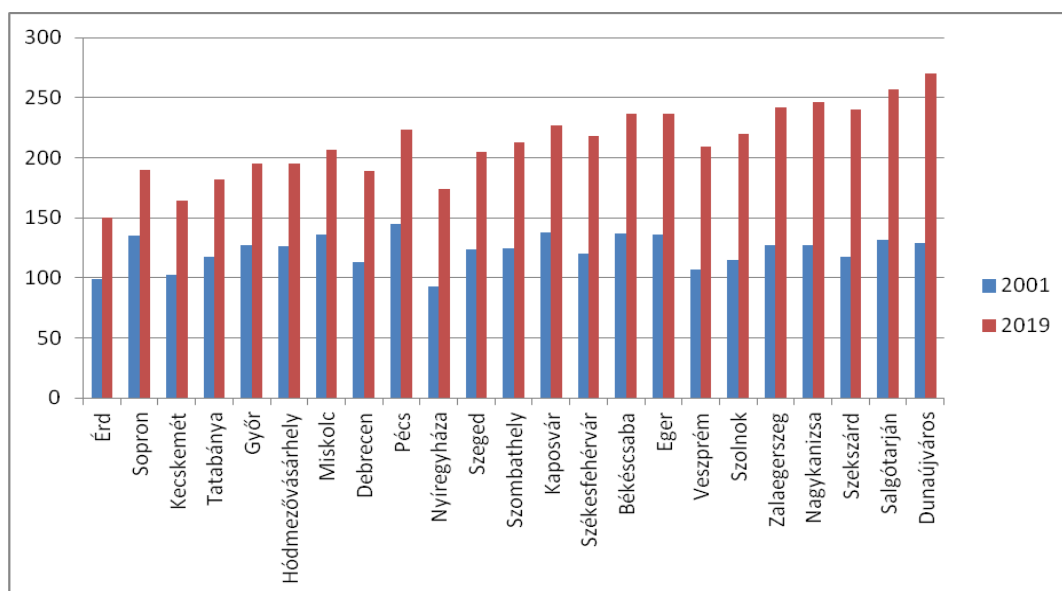
A demográfiai folyamatok további lényeges mutatója az öregedési index, amely megmutatja, hogy 100 fő 0-14 éves korú lakosságra adott településen hány fő idős, vagyis 60-X éves korú lakos jut. Az indikátor alapján a magyar társadalom előregedése egyértelműen kirajzolódik mind a megyékre, mind a megyei jogú városokra vetített számítások alapján.

A megyék vonatkozásában, ha a sorrendben első helyen azok a megyék állnak, ahol igen alacsony a 100 fő 0-14 éves lakosra jutó idősök aránya, hátrébb pedig azok, ahol magasabb, megállapítható, hogy Veszprém megye 2001-ben a hetedik helyen állt, míg 2021-re a 11. helyre csúszott vissza.¹⁹

Ha a megyei jogú városokat tekintjük át, hasonló képet látunk (jóllehet településszinten csak 2019-ig állnak rendelkezésre adatok). Veszprém városában 2001-ben 100 fő fiatalra 107 fő idős személy jutott, míg 2019-ben 209 fő, ezzel a város a referencia települések (megyei jogú városok) között az eltelt 18 év alatt a 4. helyről a 11. helyre zuhant, melyet a 14. ábra szemléltet. Az ábrán a sorrendben elől a kevésbé, hátrébb az intenzíven előregedő települések szerepelnek, vagyis minél magasabb a két időintervallum közötti különbség, annál intenzívebb a település előregedése (látható az ábrán az intenzitás növekedése, az olló nyílik szét). Ez jelzés értékkel azt is mutatja, mely városokban fogyott rapid módon a 0-14 éves népesség.

14. ábra

Öregségi mutató alakulása a megyei jogú városokban, 2001., 2019. években, a települések előregedési intenzitásának sorrendjében (fő)*

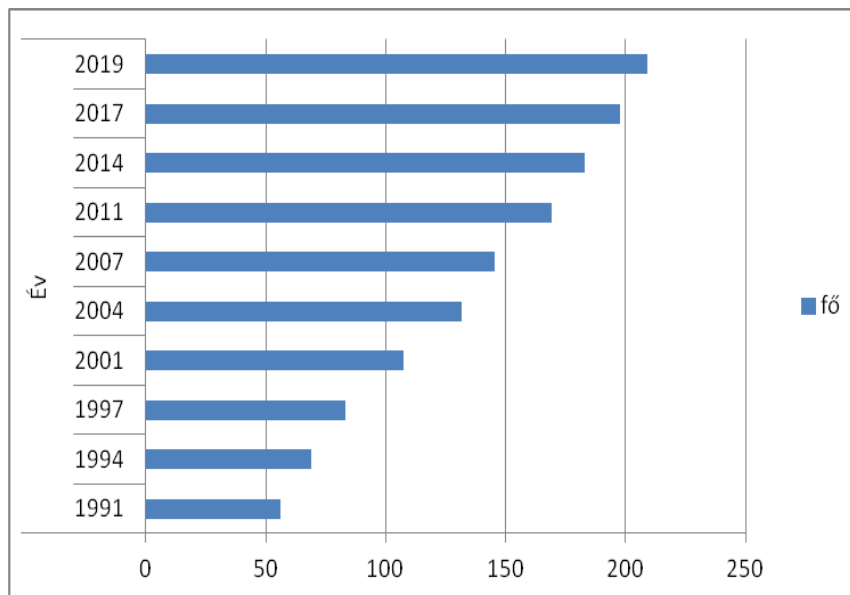
* Öregségi mutató kifejezi a 100 fő 0-14-éves korú népességre jutó 60-X évesek számát.

Forrás: saját számítás, KSH TeIR adatbázis, www.teir.hu

¹⁹ Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0038.html

A továbbiakban ugyanezen öregedési mutató alapján tekintsük át Veszprém város részletes adatait 1991. és 2019. között (15. ábra).

15. ábra
Öregségi mutató alakulása Veszprémben 1991-2019. között (fő)*

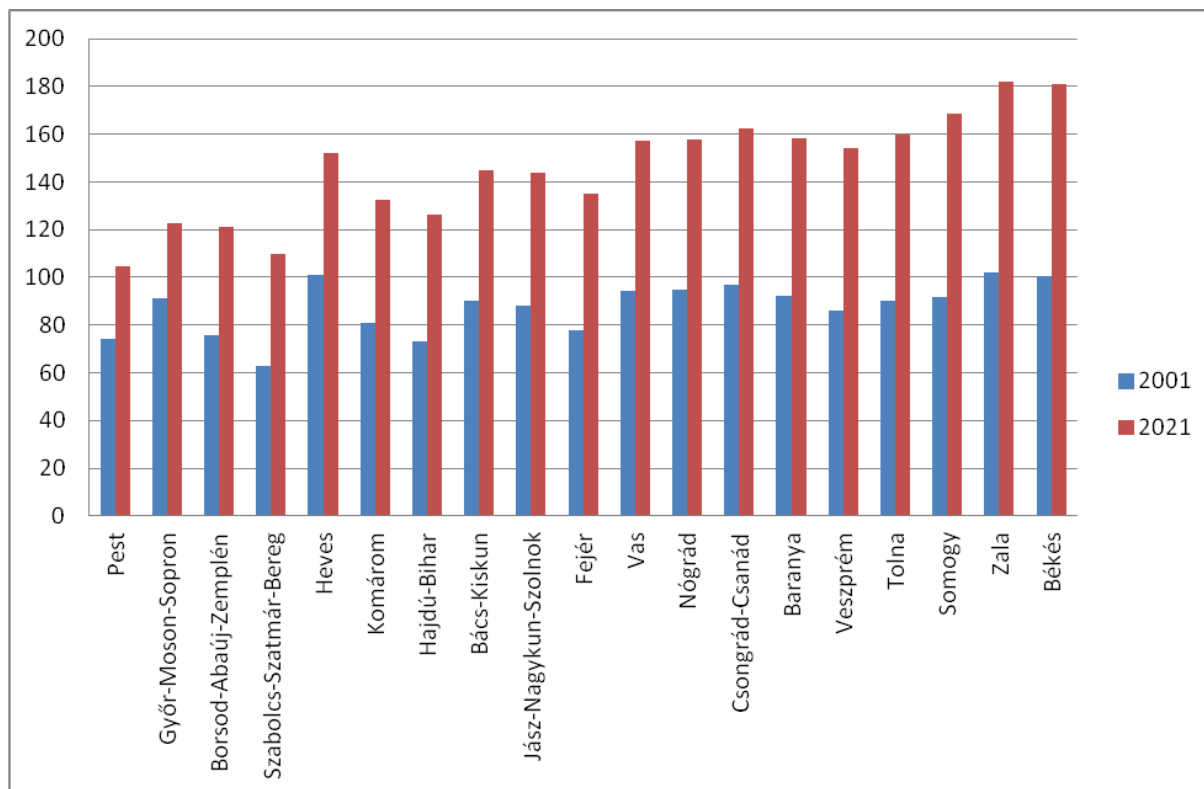

*Öregségi mutató kifejezi a 100 fő 0-14-es korú népességre jutó 60-X évesek számát.

Forrás: saját számítás, KSH TeIR adatbázis, www.teir.hu

A települési szintű adatok a TeIR adatbázisban, ahogyan már említettük, csak 2019-ig állnak rendelkezésre. Tehát 1991. és 2019. között Veszprém városában a 100 fő 0-14-évesre jutó 60-X évesek száma durván megnégyszereződött, amíg 1991-ben 56 fő, addig 2019-ben 209 fő jutott rájuk. Az adatok tehát a korábbi koncepció prognózisát, mely szerint Veszprémben az öregedés 2020-ra ölt aggasztó méreteket, egyértelműen alátámasztották. A megye öregedési indexértéke valamivel kedvezőbb Veszprém város indexértékénél, ami szintén fordulat a korábbi koncepcióban megállapítottakhoz képest, ahol akkor még kedvezőbb paraméterekkel a város szerepelt és nem a megye. Veszprém megye összességében is tovább öregedett, mert amíg 2001-ben 86 fő, 2021-ben 154 fő 60-X éves jutott 100 fő fiatalra (16. ábra).

16. ábra
 Öregségi mutató alakulása a megyékben, 2001., 2021. években, a megyék elöregedési intenzitásának sorrendjében (fő)*

* Öregségi mutató kifejezi a 100 fő 0-14-éves korú népességre jutó 60-X évesek számát.

Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0038.html (a 2021-es év adatai a ksh oldalán 2022. január 01-ei adatként szerepelnek, amit praktikusán 2021-es évi adatnak vettünk).

Magyarországon a születéskor várható élettartam 2001-2019. között javult: 2001-ben férfiak esetében 68,15 év, nők esetében 76,46 év volt a születéskor várható átlagos élettartam. A vizsgált időszak közepén, a 2012-es évben a férfiak 71,45 életévre, a nők 78,38 életévre, míg 2019-ben pedig rendre 72,86 évre, illetve 79,33 évre számíthattak.²⁰ Lényeges kérdés ugyanakkor, hogy megszületésünkkor hány évet élhetünk le egészségben. A születéskor egészségben várható átlagos élettartam 2020-as európai uniós átlaga férfiak esetében 63,5 év, a nők esetében 64,5 év. A magyar lakosság kedvezőtlen egészségi állapotának köszönhetően, az uniós átlagértékektől valamelyest rosszabb magyar adatok azt mutatják, hogy hazánkban a férfiak 61,6 év, míg a nők 63,5 egészségben eltöltött évre számíthatnak átlagosan.²¹

²⁰ Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd008.html

²¹ Forrás: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220613-1>

Tendenciák:

- A veszprémi népesség életkor szerinti összetételében az elmúlt 10 évben tovább folytatódott az öregedési folyamat, a legfiatalabb (0-14 éves) korcsoport arányának csökkenése ugyan megállt, azonban a 15-39 évesek száma a megfelelő mennyiségű népesség utánpótlás hiányában jelentősen apadt, tekintettel arra, hogy közülük sokan átléptek az idősebb (40-59 éves) korcsoportba, mely csoport aránya ezzel tovább nőtt, ahogyan az innen átlépőkkel a legidősebbeké is.
- A 2020-ra prognosztizált változások, vagyis a város népességének drasztikus elöregedése bekövetkezett, ami Veszprém lakosságának igen kedvezőtlen korösszetételéhez, és a referencia településekhez, vagyis a megyei jogú városokhoz viszonyítva egy kedvezőtlenebb korstruktúrához vezetett. Ezt megmutatta az öregségi ráta alakulása is, az időskorú (65–X éves) lakosok száma 2004. óta haladja meg jelentősen a gyermekkorú (0-14 éves) népesség számát, 1991-től számolva mára négyszeres mértékben.
- Az idősebb korcsoportokban az országos átlaggal összevetve a város lakosságában jelentősebb a nőtöbbség, ami egyrészt a férfinépesség kedvezőtlenebb egészségi állapotának, vagyis a férfiak magasabb halandóságának, tehát a születéskor egészségben átlagosan várható évek alacsonyabb számának köszönhető. Arról pedig, hogy a Covid-19 járvány miatti elhalálozás - ami országosan a 65 év feletti idősök körében elsősorban a nőket érintette - konkrétan hogyan alakult a városban, adatok hiányában nem tudunk pontos elemzést nyújtani.
- A lakosság korösszetételének kedvezőtlen képét tovább rontja, hogy még mindig jelentős egyrészt az idősök városba történő visszaköltözése, ami mellett az utóbbi 6 évben rendkívül megemelkedett az elvándorlás a fiatalok körében, vagyis növekvő negatív vándorlási különbözet jellemzi a várost. A fiatal népesség városból történő kiáramlását talán a fiatalok bérlakás programjával enyhíteni lehetne. Ez ugyanakkor kedvezően hathatna a gyermekvállalások alakulására, növelhetné a legfiatalabb életkori korcsoport lakosságon belüli arányát és társadalmi részvételét.

3. Jövedelem, munkavállalás idős korban valamint a pénzbeli, természetbeni ellátások

Az időskorúak körében a jövedelembiztonság legfőbb pillérét a nyugdíjak, illetve a nyugdíjszerű ellátások, járadékok képezik. A másik lehetséges jövedelemforrás nyugdíjkorhatár fölött, a munkavállalás az időseknek csupán kisebb csoportját, elsődlegesen a 75 év alattiakat érinti. Meg kell még említeni a jövedelembiztonság szempontjából a pénzbeli és természetbeni juttatásokat, melyek a rászorultság, az élethelyzetek függvényében jelenthetnek segítséget. Az alábbi fejezetekben ezt a három jövedelemforrást tekintjük át, arra a kérdésre keressük a választ, hogy az elmúlt 10 évben hogyan alakult Veszprém városában a nyugdíjban, járadékban részesülők száma, hogyan változtak a nyugdíjak országos és regionális összehasonlításban, mennyire jellemző az idősek körében a munkavállalás, és hogyan alakultak a pénzbeli, természetbeni ellátások?

Jövedelembiztonság – nyugdíj, nyugdíjszerű ellátás és járadékok

A nyugdíjban, ellátásban, járadékokban részesülők számát valamely településen vagy térségben egyrészt a demográfiai folyamatok, az időskorúak számának, arányának alakulása, másrészt a nyugdíjakkal, ellátásokkal, járadékokkal kapcsolatos jogszabályok változásai befolyásolják. Veszprém városában az elmúlt 10 évben a 60 éven felüliek száma több mint kétezerrel nőtt, a nyugdíjkorhatár ugyanakkor évről-évre emelkedett, amely folyamatok eredőjeképpen Veszprém városában 2012-ben 16.313 fő, 2019-ben 15.631 fő részesült nyugdíjban, ellátásban, járadékban. Ez a szám hét év alatt 682 fő, 5,2%-os csökkenést jelentett.

A nyugdíjban, ellátásban részesülők népességszámhoz viszonyított aránya 2012-2017. között Veszprémben alacsonyabb volt az országos átlagnál, ekkor azonban a trend megfordult, és a 2018. és 2019. évben ez a mutató az országosnál 1,2 és 1,8%-kal magasabb szintet ért el.

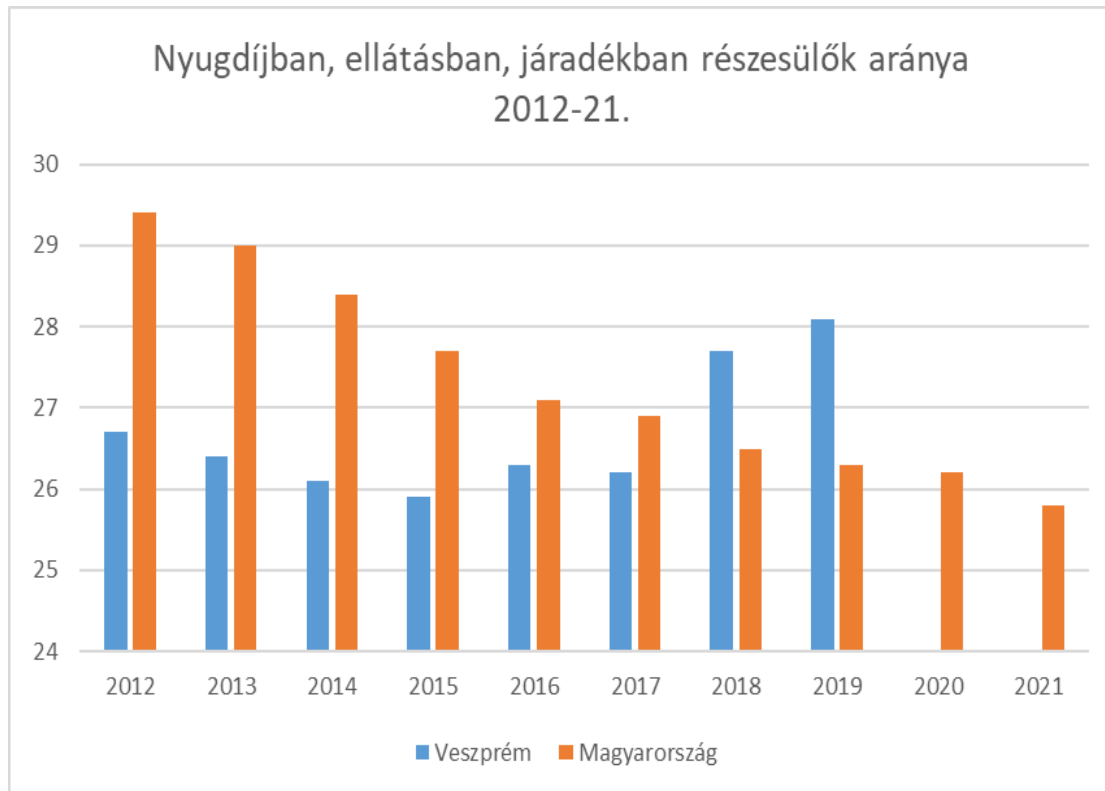
4. táblázat
Nyugdíjban, ellátásban részesülők aránya 2012-2021.²²

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Veszprém	26,7	26,4	26,1	25,9	26,3	26,2	27,7	28,1	n.a.	n.a.
Magyarország	29,4	29	28,4	27,7	27,1	26,9	26,5	26,3	26,2	25,8

Forrás: saját készítés a teir.hu adatai alapján. <https://www.teir.hu/tersegi-szocialis-adatok> letöltve: 2022. 04. 04.

²² Azok az ellátott nők és férfiak, akik a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság által folyósított ellátásban részesülnek. Az ellátórendszer 2012. évi átalakítása előtt a "Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők" megnevezés volt használatban.

17. ábra

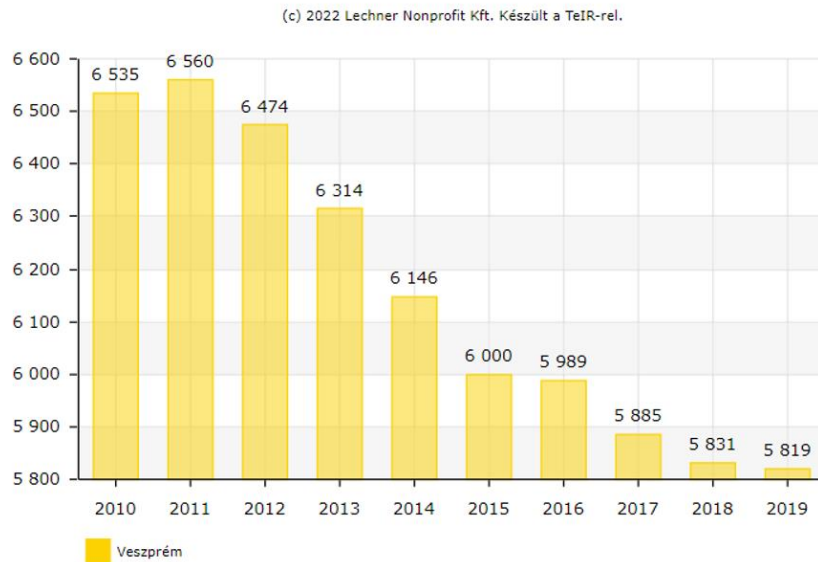
Forrás: saját készítés a teir.hu adatai alapján. letöltve: 2022. 04. 04.

Az adatsorok **nemek szerinti bontása** azt mutatja, hogy a nyugdíjban lévő nők száma 2012-2019. között néhány száz fős ingadozással ugyanazon a szinten maradt, miközben a nyugdíjban, ellátásban, járandóságban részesülő férfiak száma több mint 600 fővel csökkent.

Ha a nyugellátásban, járandóságban részesülő nők és férfiak népességhez viszonyított **arányát** nézzük, ez a mutató a nők körében növekedett, a férfiaké pedig csökkent a vizsgált időszakban, ami valószínűleg a 40 éves munkaviszonnyal rendelkező nők nyugdíjba vonulásával magyarázható.

18. ábra

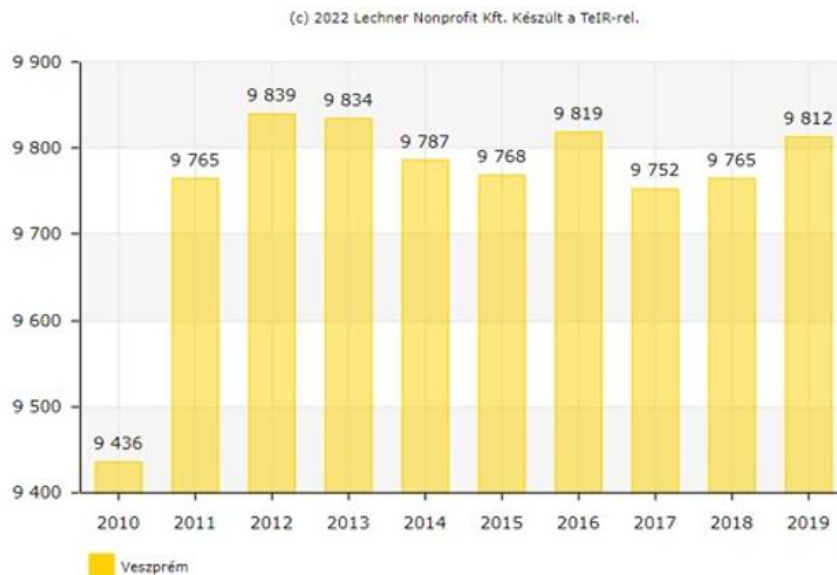
Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (fő)

Forrás: TeIR: Térségi szociális adatok <https://www.teir.hu/tersegi-szocialis-adatok> Letöltve: 2022. 04. 04.

19. ábra

Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (fő)

Forrás: TeIR: Térségi szociális adatok <https://www.teir.hu/tersegi-szocialis-adatok> Letöltve: 2022. 04. 04.

Magyarországon a **nyugdíj havi összege** 2019-ben átlagosan 135 ezer Ft volt²³. Ez az érték Közép-Dunántúlon és Veszprém megyében 145 ezer, illetve 141 ezer Ft, ami 15-20 százalékkal volt 2019-ben magasabb az országos adatnál. Az átlagjövedelmek és a nyugdíjak összehasonlítása azt mutatja, hogy az öregségi nyugdíjak havi átlagösszege Veszprém megyében meghaladja a jövedelmek országos átlagát, de 2012-2020 között csökkent a különbség a két érték között.

Érdeemes még összevetni az átlagnyugdíjak értékét a szegénységi küszöb értékével, mely a KSH és az Eurostat módszertana szerint a mediánjövedelmek 60%-a. Ennek az értéke nettó jövedelmekkel számolva országos adatok alapján 2019-ban 105.250 Ft az egyszemélyes háztartásokban²⁴, vagyis az átlagnyugdíjak országosan 28,6%-kal haladják meg a szegénységi küszöb értékét. Önmagában ez az összehasonlítás is megerősíti, hogy az idősek, nyugdíjasok rétegének helyzetét kiemelt figyelemmel kell kísérni.

5. táblázat
Öregségi nyugdíj egy főre jutó havi átlagos összege (Ft/hó) 2012-2020.

	Öregségi nyugdíj egy főre jutó havi átlagösszege Ft/hó		A háztartások egy főre jutó havi átlagjövedelme Magyarországon Ft/hó
	Veszprém megye	Közép-dunántúli régió	
2012	112.565	114.934	83.012
2013	115.576	118.152	87.437
2014	118.199	120.859	91.643
2015	120.729	123.573	95.859
2016	123.374	126.388	99.925
2017	129.372	132.407	108.334
2018	134.507	137.851	119.332
2019	141.991	145.572	134.625
2020	150.457	154.398	147.000

Forrás: KSH: Térképes Interaktív megjelenítő Alkalmazás <https://map.ksh.hu/timea/?locale=hu> Letöltve 2022. 04. 12.

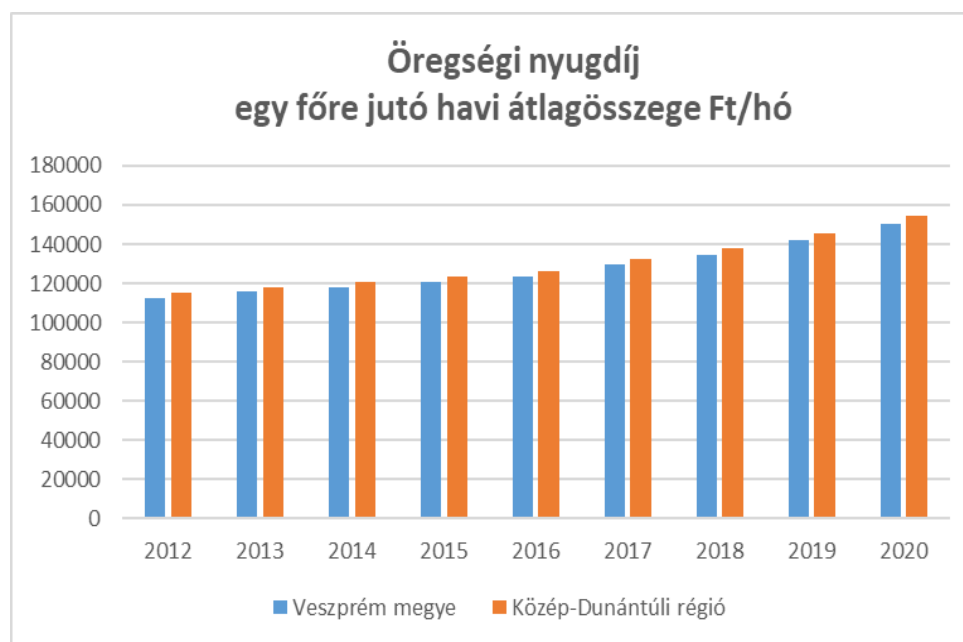
²³ Ez a szám 2021-ben 142.100 Ft-ra nőtt. Farkas András Hányan kapnak, mennyi nyugdíjat?

<https://www.nyugdijguru.hu/nyugdij/oregségi-nyugdij/hanyan-kapnak-mennyi-nyugdijat> letöltve 2022. 04. 12.

²⁴ KSH: A háztartások életszínvonala 2020.

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2020/index.html>

20. ábra

Forrás: KSH: Térképes Interaktív Megjelenítő Alkalmazás <https://map.ksh.hu/timea/?locale=hu> Letöltve 2022. 04. 12.

Az öregségi nyugdíjak egy főre jutó havi átlagösszege Veszprém megyében alacsonyabb, mint a Közép-dunántúli régióban. Ugyanakkor a jövedelmek közötti területi különbségek miatt néhány százalékkal jobban megközelíti a teljes munkaidőben alkalmazásban állók kedvezmények nélkül számított havi nettó átlagkeresetét, mint Közép-Dunántúlon. 2020-ban Veszprém megyében a havi nyugdíjak és járadékok átlagos összege 150.457 Ft/hó, a nettó jövedelmek 62,5%-a, a Közép-dunántúli régióban ez az összeg 154.398 Ft/hó, a nettó jövedelmekhez viszonyított arány viszont alacsonyabb, 60,1%.

Ha a nyugdíjak növekedésének ütemét hasonlítjuk össze megyei és regionális vonatkozásban, azt látjuk, hogy a növekedés 1912-2020. között a megyében 33,7%-os, regionális szinten 34,4%, vagyis a különbség 0,7%, nem számottevő.

A jövedelmekkel való *szubjektív elégedettség* a jövedelmek nagysága és az életkori csoportok szerint differenciált, de interjúalanyaink véleménye alapján van érezhető javulás a nyugdíjasok anyagi helyzetében. A szubjektív elégedettséget azonban a nyugdíjak és járadékok nagyságán túl befolyásolják az egyéb juttatások, a kulturális intézmények által a nyugdíjasoknak biztosított ingyenes vagy kedvezményes előadások, (például ingyen bérletek, színházjegyek és más belépők a 75 éven felüliek részére), illetve a nyugdíjasklubok működésének támogatása vagy a szépkorúak köszöntése is.

Összességében megállapíthatjuk, hogy

- Veszprém városában 2012-2019. között 5,2%-kal csökkent a nyugdíjban, ellátásban, járadékban részesülők aránya. A csökkenő tendencia azonban csupán 2017-ig jellemezte a város népességét, 2018-2019-ben az arányszám erőteljesen emelkedett, minek következtében 2019-ben 15.631 fő részesült nyugdíjban, ellátásban, járadékban.
- A nyugdíjban, ellátásban részesülők aránya 2012-2017. között Veszprémben alacsonyabb volt az országos átlagnál, a 2018. és 2019. évben ez az arány 1,2 és 1,8%-kal magasabb szintet ért el. Vagyis míg országos átlagban folyamatosan csökkenő, Veszprém városában 2018. óta növekvő a tendencia.
- Nemek szerinti bontásban a nyugdíjban lévő nők száma a vizsgált időszakban néhány száz fős ingadozással ugyanazon a szinten maradt, miközben a nyugdíjban, ellátásban, járandóságban részesülő férfiak száma több, mint 600 fővel csökkent.
- Az öregségi nyugdíjak egy főre jutó havi átlagösszege Veszprém megyében valamivel alacsonyabb, mint a Közép-dunántúli régióban, de jelentősen magasabb az országos átlagnál.

Az időskorúak munkavállalása

Magyarországon az elmúlt évtizedek társadalmi-gazdasági folyamatainak következtében egyre nagyobb szükség van az idősek munkavállalására, és az időskorúaknak is jelentősen hozzájárul a „jól-létükhöz”, ha igényli a társadalom aktivitásukat, tevékenységüket. A hazai szakirodalom megállapításai alapján a korábbi diszkriminatív sztereotípiák, melyek szerint az idős ember tehetetelt jelent a környezet számára, az új szemlélet arra fókuszál, hogyan tudnak az idősek hozzájárulni a társadalom jólétének megteremtéséhez. (Rauh-Talyigás, 2021. 73-74.o.) Az idősek jelenléte a munkaerőpiacon ugyanakkor gazdasági szempontokból is szükséges. A szülőképes korú nők számának csökkenése miatt az előttünk lévő évtizedekben csökkeni fog a népesség száma még akkor is, ha a gyermekvállalási hajlandóság nő a családpolitikai intézkedések hatására. Ez a tény gazdasági és nyugdíj-kockázatokat eredményez, melynek csökkentésére hatékony eszköz lehet egyebek mellett a munkaerőpiaci kínálat növekedése által az időskorúak munkaerőpiaci aktivitásának meghosszabbítása, az aktivitás ösztönzése, a fizikai és mentális egészség, a munkaképesség megőrzése és az öngondoskodás kultúrájának elterjedése. (Péter – Németh – Vargha 2020. 57.o.)

A nyugdíjkorhatár emelése már a 2020. előtti években mérhető változásokat hozott, kompenzálva a demográfiai öregedés kedvezőtlen hatásait. Ennek a folyamatnak a lényege, hogy az idősebb korosztályok átlagosan később lépnek ki a munkaerőpiacról. 2000-ben az 55-59 év közötti férfiak fele, a 60-64 év közöttiek 12%-a dolgozott, ezek az arányok 2020-ra 81, illetve 63 százalékra nőtte. A nők körében 2000-ben az 55-59 éves kor közöttiek foglalkoztatási rátája 20%, a 60-64 éves kor közöttieké 5% volt, 2020-ben ezek az arányok 70, illetve 31 százalékra nőttek. (Boros – Gabriel – Monostori, 2021)

Országos adatok alapján a foglalkoztatottak számának növekedése a 2010. évihez viszonyítva a 60-64 évesek körében közel 3,5-szeres, a 65-69 évesek körében 2,5-szeres, a 70-75 évesek körében pedig szintén 3,5-szeres.

6. táblázat
A munkaerőpiac egyes mutatói 2019. IV. negyedévében Magyarországon

T. MEGGAI

A MUNKAERŐPIAC 2019. IV. NEGYEDÉVI MUTATÓI KORCSOPORTONKÉNT, VALAMINT A VÁLTOZÁSUK 2010. IV. NEGYEDÉVÉHEZ KÉPEST

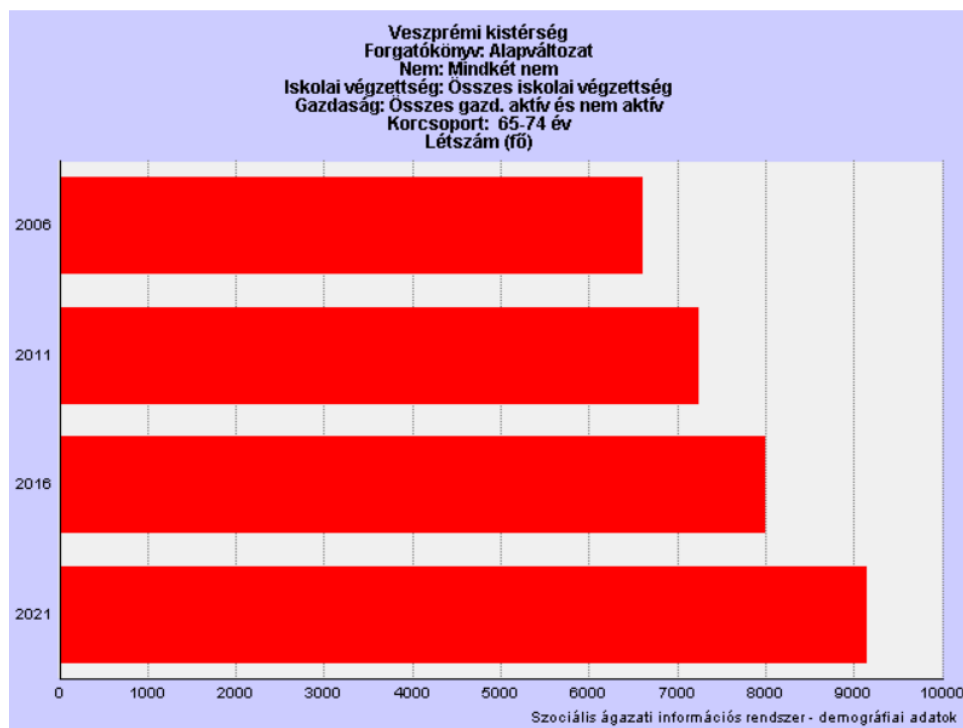
Korcsoportok (év)	Népesség (ezer fő)	Változás népesség 2010-2019 (%)	Aktívak száma (ezer fő)	Változás aktívák 2010-2019 (%)	Aktívítási arány (%)	Aktívítási arány 2010-2019 (százalékpont)	Foglalkoztatottak (ezer fő)	Változás foglalkoztatottak 2010-2019 (%)	Foglalkoztatási arány (%)	Foglalkoztatási arány 2010-2019 (százalékpont)	Munkanélküliek (ezer fő)	Változás munkanélküliek 2010-2019 (%)	Munkanélküliségi ráta (%)	Munkanélküliségi ráta változása 2010-2019 (százalékpont)
15-19	475,4	-18	37,7	+53	7,9	3,7	28,2	+102	5,9	3,5	9,6	-11	25,3	-18,2
20-24	529,1	-14	288,3	+5	54,5	9,5	258,0	+23	48,8	14,4	30,3	-53	10,5	-13,0
25-29	614,3	-3	500,5	+2	81,5	4,4	478,1	+12	77,8	10,7	22,4	-65	4,5	-8,5
30-34	607,6	-20	489,2	-17	82,1	2,9	485,6	-11	79,9	8,6	13,6	-78	2,7	-7,3
35-39	648,8	-18	557,2	-15	85,9	3,1	542,5	-9	83,6	8,4	14,7	-75	2,6	-6,4
40-44	832,7	+19	748,0	+26	89,8	5,1	728,5	+36	87,5	10,8	19,6	-65	2,6	-6,9
45-49	737,2	+19	674,7	+30	91,5	7,8	657,4	+40	89,2	13,6	17,4	-65	2,6	-7,1
50-54	651,1	0	573,5	+16	88,1	11,7	559,1	+24	85,9	16,7	14,4	-69	2,5	-6,9
55-59	564,2	-25	428,3	-2	75,9	18,2	421,2	+6	74,7	22,1	7,1	-82	1,7	-7,2
60-64	690,0	+3	284,5	+238	43,8	30,4	279,2	+249	43,0	30,2	5,3		1,9	
65-69	632,0	+23	82,1	+148	9,8	4,9	61,3	+146	9,7	4,8	0,8			
70-74	472,8	+14	20,8	+233	4,4	2,9	20,7	+247	4,4	2,9	0,1			
Összesen	7 415,0	-3	4674,8	+11	63,0	8,1	4519,6	+20	61,0	12,0	155,2	-66	3,3	-7,5

Forrás: KSH STADAT, 2.1.A., saját szerkesztés és számítás

Forrás: Péter – Németh – Vargha (2020)

A gazdaságilag aktívák számának növekedését a Veszprémi kistérség adatai is jól mutatják. Míg 2006-ban 6,5 ezer körül volt az aktívák száma a 65-74 éves korúak körében, ez a szám 2021-re meghaladta a 9 ezer főt. A növekedés 15 év alatt több mint 30 százalékos, 2011-2021. között pedig megközelítette a 2000 főt. Különösen erőteljes a növekedés a 2018. utáni időszakban a nyugdíjasok foglalkoztatását támogató kormányzati döntések hatására, és az országos arányokhoz hasonlóan a 60-70 év közöttiek vannak jelen legnagyobb arányban a munkaerőpiacon.

21. ábra
Gazdaságilag aktívak számának alakulása a 65-74 évesek körében a Veszprémi kistérségben

Forrás: TeIR: Szociális ágazati információs rendszer; teir.hu letöltve: 2022. 04. 05.

A nyugdíjasok szervezeteinek tapasztalata alapján a munkavállalás főleg a fiatalabb nyugdíjasok körében jellemző, és náluk is inkább csak a részmunkaidőben történő foglalkoztatás vagy alkalmi munka, hiszen az ő nyugdíjuk magasabb, mint a régebben nyugdíjazottaké, és nem szorulnak rá olyan mértékben a munkavállalásra. A munkaerőpiaci kínálat azonban nehezíti a nyugdíjasok munkavállalását, mert főképpen fizikai, betanított munkákat kínálnak számukra. A képzetebbek és az idősebbek kevésbé találják helyüket a munka világában.

A nyugdíjasok munkavállalását jelentős mértékben támogatják a nyugdíjas szervezetek, melyek tagjai sorában Veszprém városában becsléseink szerint közel 1000 főt számolhatunk, ami a nyugdíjban, járadékban részesülők 6-7%-a. A nyugdíjas szervezetek ügyfélköre legnagyobb arányban a 65 év feletti öregségi nyugdíjjal rendezők köréből kerül ki, de jelentős azoknak a nőknek az arányai is, akik 40 év munkaviszonnyal mentek nyugdíjba és még nem töltötték be a 65 évet. A 65 év felettiek körében számottevő a 8 általánossal rendelkező nők aránya, a férfiak körében azonban magasabb a szakmunkás végzettségűek száma. Ugyanakkor nem ritka a középfokú, illetve felsőfokú végzettséggel regisztráló nyugdíjas sem.

Az Északi Szomszédok Nyugdíjas Szövetkezet, mely a nyugdíjas foglalkoztatás szervezésének legjelentősebb szereplője a városban, főképpen a feldolgozóipar, az élelmiszeripar, kereskedelem, vendéglátás területén biztosít fizikai munkát, betanított és szakmunkát, de közvetít magasabb végzettséghez kötött munkaköröket is (pl. jogász, könyvelő, gazdasági ügyintéző).

Nem elhanyagolható az a tényező sem, hogy a szövetkezetek egyre jelentősebb részben kínálnak *rugalmas foglalkoztatási formában* betölthető álláshelyeket, ami szintén ösztönzően hat az idősek munkavállalására. Különösen a részmunkaidőben történő foglalkoztatás népszerű, ami mellett továbbra is marad idő a családra, unokákra, otthoni tevékenységekre, pihenésre.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy az időskorúak munkavállalását a jövedelemmel kapcsolatos motivációk mellett, vagy annál is nagyobb mértékben ösztönzi a közösségbe tartozás és a hasznosság érzése is.

Kedvező változás következett be - nem csak a városban, hanem országos szinten is - a nyugdíjasok munkavállalásának társadalmi megítélésében a munkaerőpiaci helyzet alakulásával, a munkaerőhiánnyal és a nyugdíjas szövetkezetek megjelenésével párhuzamosan. A nyugdíjas szövetkezetek működésének pozitív hatása megmutatkozik abban is, hogy a szövetkezeti rendszer munkaerőpiaci tanácsadói funkciót is betölt, valamint garantálja a munkavállalóknak a jogi biztonságot.

A nyugdíjasok munkavállalásának további ösztönzéséhez fontos lenne, hogy a munkaerőpiaci lehetőségekről és az adózási, járulékfizetési kedvezményekről még szélesebb körben információt szerezzenek az időskorúak, főképpen az alacsony nyugdíjjal rendelkező, hátrányos helyzetűek elérése nehéz a jelenlegi információs csatornákon, médiafelületeken keresztül.

Az időskorúak munkavállalásával kapcsolatosan összességében azt mondhatjuk, hogy

- országosan, és Veszprém városában, illetve a Veszprémi kistérségben is nő az aktivitás, munkavállalási hajlandóság;
- főképpen a 60-75 éves kor közöttiek vállalnak munkát nyugdíj mellett, idősebbek ritkábban, de előfordulnak;
- jelentős szerepet játszanak a munkaerőpiacon a munkaadók és munkavállalók egymásra találásában a nyugdíjas szövetkezetek;
- a munkaerőpiacon zömében alacsony iskolai végzettséget igénylő munkaköröket kínálnak időskorúak számára a munkaadók;
- pozitív fejlemény, hogy jelentősen nőtt a rugalmas foglalkoztatás volumene.

A nyugdíjasklubok vezetőinek véleménye szerint

- az elmúlt tíz évben javult a veszprémi társadalomban a nyugdíjasok munkavállalásának megítélése.
- A munkavállalási hajlandóságot tovább lehetne növelni
  - szélesebb körű tájékoztatással,
  - az otthonmunka terjedésével,
  - képzett munkaerőt igénylő munkakínálattal,
  - és azzal is, ha a „közintézmények nagyobb arányban vennék igénybe az idősek munkatapasztalatait.”
- Az önkéntes tevékenységek koordinálása kiemelendő, jó példa most az Európa Kulturális Fővárosa rendezvénysorozat.
- A megkérdezettek véleménye szerint az idősek napjainkban nagyobb mértékben veszik ki részüket az otthoni munkákból, mint tíz évvel ezelőtt.

Pénzbeli és természetbeni ellátások

A pénzbeli és természetbeni ellátások jövedelmi viszonyokhoz, vagy élethelyzetekhez, életkörülményekhez kötöttek. Veszprém városában a 2012. évihez hasonlóan, 2021-ben más formában, de változatlanul biztosítottak a szociális támogatások a Szociális törvényben és a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint.

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának a települési támogatás keretében nyújtott szociális ellátásokról szóló 23/2021. (V.11.) számú rendelete az alábbi támogatásokat biztosítja:

A) Rendszeres települési támogatások keretén belül:

- lakásfenntartási támogatás,
- lakbértámogatás,
- lakossági szilárd hulladékkezelési közszolgáltatási díj támogatása,
- gyógyszer-támogatás,
- adósságcsökkentési támogatás.

B) Rendkívüli települési támogatások

- rendkívüli települési támogatás időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek számára,
- temetési támogatás,
- köztemetés.

7. táblázat
Időskorúakat érintő pénzbeli ellátások alakulása az igénybe vevők korcsoportja szerint 2021-ben

	60 év alatt <i>fő</i>	60 év feletti <i>fő</i>	Összes <i>fő</i>
Gyógyszertámogatás	6	19	25
Lakásfenntartási támogatás	12	3	15
Temetési támogatás	17	17	34
Átmeneti támogatás	87	49	136

Forrás: VMJV Közzétételi Iroda adatszolgáltatása, 2021.

8. táblázat
Időskorúakat érintő természetbeni ellátások alakulása az igénybe vevők korcsoportja szerint 2021-ben

	60 év alatt <i>fő</i>	60 év feletti <i>fő</i>	Összes <i>fő</i>
Lakásfenntartási támogatás	54	33	87
Köztemetés	17	1	18
Adósságkezelési szolgáltatás	0	0	0

Forrás: VMJV Közzétételi Iroda adatszolgáltatása, 2022.

Hogyan alakult a támogatásban részesülő időskorúak száma 2021-ben?

A 2021. évi adatokat összehasonlítva a 2011. évi adatokkal a támogatásban részesülők jelentős csökkenését látjuk a város által biztosított ellátások körében.

- A lakásfenntartási támogatásban részesülő 60 éven felüliek száma a pénzbeli ellátások körében 209 főről 3 főre, a természetbeni ellátások körében pedig 560 főről 87 főre csökkent.
- Temetési segélyben 2011-ben 76, 2021-ben 17 időskorú részesült.
- A köztemetések száma a 60 éven felüliek körében nyolcra csökkent.
- Az átmeneti segélyt 2011-ben 965 fő, 2021-ben 49 fő vette igénybe.
- Adósságcsökkentési támogatást 2011-ben 2 fő vett igénybe, ez a szám 2021-re nullára redukálódott.

A csökkenés oka, hogy a pénzbeli és természetbeni támogatások jövedelmi feltételei az öregségi nyugdíj legkisebb összegének arányában kerülnek minden évben meghatározásra. Az öregségi nyugdíj legkisebb összege pedig 2008. óta változatlanul 28.500 Ft, ugyanakkor a nyugdíjak, nyugdíjszerű ellátások és a nettó minimálbér, illetve a garantált bérminimum minden évben

emelkedett. Mindezek következtében a pénzbeli és természetbeni támogatásra jogosultak köre évről évre szűkült.²⁵

A Veszprém város által nyújtott szociális támogatások mértékét más városok támogatási összegével összevetve azt látjuk, hogy Veszprémben a lakásfenntartási támogatás és a temetési támogatás mértéke jelentősen meghaladja a vizsgált városok támogatásának összegét. Hasonlóképpen relatíve magas az a jövedelemhatár, mely a jogosultság feltétele a lakásfenntartási támogatás, a temetési támogatás és a gyógyszer-támogatás esetében.

9. táblázat
Települési támogatások összehasonlítása összeg és jogosultsági feltételek alapján

Lakásfenntartási támogatás				
Település	jövedelemhatár család	jövedelemhatár egyedül élő	összeg	
Veszprém	71.250 Ft	85.500 Ft	6.000 Ft	
Siófok	57.000 Ft	71.250 Ft	6.000 Ft	
Tatabánya	58.425 Ft	72.675 Ft	3.000 Ft	
Kecskemét	62.700 Ft	79.800 Ft	3.000 Ft	
Szeged	74.100 Ft	91.200 Ft	2-5.000 Ft	
Debrecen	77.200 Ft	87.100 Ft	5.500-6.000 Ft	
Temetési támogatás				
Település	jövedelemhatár család	jövedelemhatár egyedül élő	Koporsós összeg	Hamvasztás összeg
Veszprém	99.750 Ft	99.750 Ft	50.000 Ft	35.000 Ft
Siófok	59.850 Ft	71.250 Ft	50.000 Ft	50.000 Ft
Tatabánya	95.475 Ft	95.475 Ft	50.000 Ft	50.000 Ft
Kecskemét	57.000 Ft	71.250 Ft	t. számla 10%-a, max. köztemetés költsége	t. számla 10%-a, max. köztemetés költsége
Szeged	91.200 Ft	91.200 Ft	50.000 Ft	50.000 Ft
Debrecen	59.900 Ft	77.200 Ft	55-45-30.000 Ft	55-45-30.000 Ft
Gyógyszertámogatás				
Település	jövedelemhatár család	jövedelemhatár egyedül élő	család összeg	egyedül élő összeg
Veszprém	85.500 Ft	99.750 Ft	-	15.000 Ft/3 havonta
Siófok	-	-	-	
Tatabánya	-	-	-	
Kecskemét	48.450 Ft	65.550 Ft	3.000 Ft/hó	
Szeged	91.200 Ft	91.200 Ft	5.000-9.000 Ft	7.000-11.000 Ft
Debrecen	69.800 Ft	77.200 Ft	Évente 6 alkalom recept alapján	

Forrás: VMJV Közzétett Iroda adatszolgáltatása, 2022.

²⁵ A Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának 2022. június 30-i Közgyűlésére készült előterjesztés

Szociális rászorultság esetén a jogosultak számára a Veszprém Megyei Kormányhivatal Járási Hivatala biztosítja az alábbi ellátásokat:

- időskorúak járadékát,
- foglalkoztatást helyettesítő támogatást,
- egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást,
- ápolási díjat,
- közgyógyellátást,
- gyermekek otthongondozási díjat.

10. táblázat

A támogatottak száma Veszprém városában 2021-ben korcsoportonként

	60 év alatt <i>fő</i>	60 év feletti <i>fő</i>	Összes <i>fő</i>
Időskorúak járadéka	0	18	18
Foglalkoztatást helyettesítő támogatást	248	21	269
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást	79	18	97
Ápolási díj	65	18	83
Közgyógyellátás	678	434	1112
Gyermekek otthongondozási díja	68	5	73

Forrás: Veszprém Megyei Kormányhivatal közérdekű adatigénylés, 2022. 05. 19.

Veszprém Megyei Kormányhivatal Járási Hivatala által nyújtott támogatások típusai és a támogatások biztosításának feltételei változtak, ezért a 2011. évi adatokkal történő összehasonlítás az ellátottak számát illetően csupán néhány ellátási forma esetében lehetséges. Ezen formák körében nem látunk jelentős változást. A közgyógyellátásban részesülők száma például 2011-ben 1331 fő volt, 2021-ben 1112 fő, az időskorúak járadékát 2011-ben 12 fő vette igénybe, 2021-ben 18 fő, az ápolási díjban részesülők száma pedig 114 főről 83 főre változott, ugyanakkor megjelentek új támogatási formák, mint az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, illetve a gyermekek otthongondozási díja.

Célok a jövedelem, a munkavállalás és a pénzügyi, természetbeni támogatások témakörében

A Veszprémben működő idősklubok vezetői a természetbeni és pénzügyi támogatásokkal kapcsolatosan az alábbi észrevételeket fogalmazták meg:

Fontos lenne az idősek körében

- az egészségügyi szűrések támogatása;
- a gyógyszer-támogatás kiterjesztése, felülvizsgálata;
- a rászoruló nyugdíjasok nagyobb mértékű tájékoztatása a jelenleg működő támogatási formákról;
- a nyugdíjasklubok támogatásának megreformálása.
- Nagyobb mértékben kellene támogatni a rászorulókat étkezésük (pl. élelmiszerutalványok formájában félévente).
- Ahhoz, hogy minél több nyugdíjas idős korban otthonában tudjon maradni, el tudja látni magát, az alacsony nyugdíjjal rendelkezők számára biztosítani kellene bizonyos munkák elvégztetését (pl. lakás akadálymentesítését),
- és a Vállalkozók Országos Szövetségével együttműködve meg kellene szervezni a házkörüli teendők elvégzését (kerti munka, zárszerelés, csapszerelés stb.) megbízható szakemberekkel vállalkozói alapon.

Közösségi élet, szabadidő, társas kapcsolatok

Veszprém város idős polgárainak szabadidő felhasználásáról, azon belül a Jutasi úti városrész lakóinak kulturális és közösségi szokásairól, igényeiről utoljára 2018-ban készült felmérés. A vizsgálat zárótanulmányában²⁶ a lakótelepen élők szabadidő eltöltésére vonatkozóan a kutatók arra a megállapításra jutottak, hogy az itt élők körében jellemző a kevés mozgás, a lakók kevésbé kapcsolódnak be a közösségi tevékenységekbe, inkább családi körben töltik a szabadidejüket, vagy egyénileg. Jellemző szabadidős tevékenységek: televízió nézés, internetezés, rádió és zenehallgatás, nyomtatott, vagy egyéb sajtótermékek, képregények olvasása, esetleg séta, kisállat-sétáltatás. Feltételezhető, hogy a fenti megállapítás Veszprém város idős polgárainak szabadidő felhasználásáról is elmondható.

Az Idősügyi Konceptió felülvizsgálata során a városban működő nyugdíjasklubok vezetőinek kérdőíves megkérdezésével igyekeztünk átfogó képet alkotni az időskorúak szabadidős, kulturális életéről, igényeiről, társas kapcsolataik alakulásáról. 2012-ben 39 nyugdíjasklub működött Veszprémben közel 2500 taggal. Jelenleg 41 klub működik, különböző intenzitással, 1859 taggal. Az elmúlt időszakban szűntek meg, de alakultak is új klubok.

A nyugdíjasklubok azzal a céllal jöttek létre, hogy a tagok szabadidős, kulturális igényeit kielégítsék, közösséget biztosítsanak. Az elmúlt 10 évben klubonként eltérő módon ugyan, de színes és tartalmas volt a programkínálat. A klubtagok kb. 15-20%-a aktív. A kérdőíves megkérdezés során a klubvezetők arról számoltak be, hogy a klubok jelentős részében a tagság elöregedett.

„Úgy tűnik, a nyugdíjas klubok fejlődése megtorpant. Nemcsak a pandémia miatt, hanem az elöregedés miatt is.” (klubvezető)

A Covid19-járvány mindenkinek átalakította a mindennapjait, de ez a változás vélhetően az egészségügyi szempontból legveszélyeztetettebb idősök körében volt a legdrasztikusabb. Az idősök mindennapjait a járvány attól függően változtatta meg, hogy miként alakultak a halálozási mutatók, ennek következtében mennyire érezték magukat fenyegetve a vírus által, valamint, hogy milyen törvényi korlátozások szabályozták az életüket. (Boros-Gábor-Monostori, 2021.) A járvány következtében sajnos a klubtagok közül is többen elhaláloztak. A pandémia idején a klubvezetők igyekeztek összefogni a tagságot és próbáltak egymás segítségére lenni. A klubéletet szinte újra kellett szervezni, a pandémia okozta kényszerű passzivitást feloldani, aktivizálni a tagokat.

---

²⁶ Veszprém MJV Jutasi úti városrészének kulturális és közösségi szokásai és igényei az EKF-projekt tükrében (2018) záró tanulmány

A klubvezetők körében történt kérdőíves megkérdezés során arra a kérdésre - *Mire lenne szükség a klub színvonalasabb, a klubtagok tartalmasabb időtöltését segítő működéséhez?* - többségük az anyagi támogatás növelését említette.

A klubok működését továbbra is az Önkormányzat támogatja a város költségvetéséből. A támogatás összege 2013-ban 2,5 millió, 2017/2018-ban 4-4,5 millió, 2022-ben 2,5 millió forint volt. Ezt az összeget a korábbi évek gyakorlatát követve az Idősügyi Tanács osztja szét a pályázó klubok között. A klubvezetők beszámoltak arról is, hogy a 65 évesen nyugdíjba vonulók ritkán jelennek meg új tagként a klubokban. Különbséget látnak a jelenleg nyugdíjba vonulók és a 70-80 éves korosztály igényei, életvitele között.

„A közeli időben nyugdíjba vonuló számára nem vonzó a nyugdíjas klubba járás...”

Dolgoznak nyugdíj mellett, esetleg az unokák ellátásában segítkezőnek, családi, baráti szabadidős elfoglaltságokon vesznek részt. Nem igazán igénylik a szervezett összejöveteleket, hiszen ez a forma a munkahelyeken sem alakult ki.” (klubvezető)

Ez a megállapítás arra hívja fel a figyelmet, hogy az ezüstkoriak nem egy homogén tömeg, hanem egy nagyon színes réteg, különböző korúak, iskolai végzettségűek, más-más anyagi helyzetűek, eltérő egészségi állapotúak, családi kapcsolataikban is eltérés mutatkozik, különböző érdeklődési körűek, különböző igényekkel, elvárásokkal. Úgy tűnik, átalakulóban van a klubszerveződés is.

Amíg korábban jellemző volt, hogy munkahelyek nyugdíjaisai tömörültek klubokba, addig ma az újonnan alakuló klubok a felmerülő igényekre reagálnak. (Ezerarcú Bonus Szenior Klub, Játszunk Együtt) Valószínű ezzel is magyarázható, hogy az említett klubok tagjainak száma folyamatosan növekszik.

A kluboknak továbbra is az Agóra Veszprém Kulturális Központ, a klubkönyvtárak és a volt munkahelyek biztosítanak térítésmentesen helyet. 2015-ben került sor az Agóra felújítására, bővítésére, ennek köszönhetően újabb nyugdíjas klubok letek itt otthonra. (Jelenleg 20 klub működik már itt.) Az Agóra nemcsak helyet biztosít, hanem ha szükséges tárgyi eszközöket is, valamint ha a klubok az összejövetelükön felül rendezvényeket szerveznek, akkor is ingyen biztosítja a termet. Az épület 100%-ban akadálymentesített. Az Önkormányzat az Agóra által biztosítja a helyszínt, finanszírozza a műsort az Idősek Világnapja és az Idősek Karácsonya rendezvényeken. Szintén itt kerül két évente megrendezésre a Nyugdíjas Szabadegyetem. Közösségfejlesztés Veszprém város településrészein pályázat keretében az Agórában létrehozták a Szenior Utazók Klubját, valamint a Generációk közötti együttműködés, generációk találkozása programsorozatot. Az Agóra szervezésében indult – pályázati keretből – a Hétköznapi néptánckör Vastag Ricsivel. Heti egy alkalommal idősek, fiatalok együtt vesznek részt a foglalkozáson. A pályázatokba bevonják a klubokat is.

A klubok tevékenységét, a programok összehangolását, az információ áramoltatást szolgálja a 31 éve jól működő Nyugdíjasklubok Vezetőinek Fóruma.

2008. óta működik a Szenior Tanácsadók Társasága. Tagjai célul tűzték ki, hogy elérjék azokat a nyugdíjasokat is, akik nem tagjai nyugdíjas szervezeteknek, kluboknak, valamint céljuk az újonnan alakuló kluboknak átadni a jó gyakorlatokat.

Megalakult a Szenior Mentor Kerekasztal Óvádi Péter országgyűlési képviselő kezdeményezésére. Tevékenységük sokrétű: évente nyugdíjas találkozók szervezése a Veszprém környéki településeken, ahol 800-900 nyugdíjas is részt vett a színvonalas kulturális programokon, az év szenior sikerdíjának átadása, vidéki nyugdíjas klubok támogatása, mentorálása, és szakértői tanácsadás is szerepel vállalt célkitűzéseik között.

A városi idősszervezetek továbbra is aktív kapcsolatot tartanak a megyei, ill. országos idősök érdekeit képviselő szervezetekkel, egyesületekkel. A megyei nyugdíjas rendezvényekhez kapcsolódva a városi klubok csatlakoztak a testvérvárosi programokhoz is.

A Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének tevékenysége meghatározó az idősklubok működésének biztosítása (eszközellátás), valamint a különböző programtevékenységek szervezése, koordinálása tekintetében.

Továbbra is jelen vannak a nyugdíjasok a városban működő különböző civil szervezetekben, bekapcsolódva azok közösségi életébe, szabadidős tevékenységeikbe. A városrészekbe szerveződő egyesületek, egyeztető fórumok (Dózsavárosi Tanács) továbbra is fontos szerepet töltenek be a helyi identitás kialakításában, ápolásában, a generációk közötti kapcsolatok elmélyítésében.

Az Önkormányzat a lakókörnyezet, városfejlesztés során továbbra is kiemelten figyelembe veszi az idősök életkori sajátosságait, minden lehetséges fórumon igyekszik kikérni a véleményüket.²⁷

Veszprém város megbecsüli és elismeri azon idős emberek áldozatos munkáját, akik aktívan munkálkodnak/munkálkodtak a város idős lakosaiért, közösségért. (Szente József emlékszoba)

Az Idősügyi Konceptió elfogadását követően első alkalommal 2013-ban intézkedési terv készült a Konceptióban foglaltak végrehajtása érdekében.²⁸ A Konceptió terjedelme, mondanivalója indokoltá tette, hogy készüljön a Konceptióból egy kivonat, ami népszerű formában, a lényeg kiemelésével, fotókkal illusztrálva mutatja be az idősokkal kapcsolatos tudnivalókat és feladatokat. A kivonat újságyszerűen, jól olvasható formában 10.000 példányban készült el 2013. májusában. A

---

²⁷ Előterjesztés Veszprém Megyei Jogú Város önkormányzatának 2017. január 26-i Közgyűlésére
Tárgy: Tájékoztató Veszprém Város Idősügyi Konceptiójának végrehajtásáról és az idősügyi Tanács 2016. évi tevékenységéről.

²⁸ Előterjesztés Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának 2013. február 28-i Közgyűlésére
Tárgy: Intézkedési terv Veszprém város Idősügyi Konceptiójának végrehajtására.

kivonatot a nyugdíjas klubok tagjai juttatták el a városban élő azon nyugdíjasoknak, akik nem klubtagok.²⁹

Több jó ötlet, kezdeményezés is született az intézkedési tervekben, amelyek különböző okok miatt nem tudtak megvalósulni (önkénteseket koordináló csoport, amely a segítségre szoruló idősök és a segítséget nyújtók között közvetít, Nagyszülők iskolája (erre nem volt érdeklődés), fogantatástól-élethosszig egészségprogram).

Célok, feladatok:

- Továbbra is javasolt biztosítani a nyugdíjasklubok működési feltételeit (térítésmentes teremhasználat, anyagi támogatás növelése).
- Javasolt egy külön pénzügyi alap létrehozása, amelyből támogatni lehetne az idősügyi szervezeteket, akik idős emberek jól létét támogató tevékenységet folytatnak.
- Fontos lenne továbbra is ösztönözni a város idős lakosságát, hogy vegyenek részt az idősök szervezeteinek munkájában, a számukra szervezett programokban.
- Célszerű lenne lehetővé tenni, hogy továbbra is működhessen a városban Idősök Szabadegyeteme.
- Kívánatos lenne erősíteni városrészenként további területi szerveződések létrehozását, valamint városrészenként közösségi terek kialakítását. (Jutas Köztér)
- Javasolt a Veszprémi 7 Napban egy külön rovatot szánni az idősklubok bemutatkozásának, illetve az idősöket érintő egyéb fontos információk (szociális, egészségügyi stb.) megjelentetésének.

Kultúra, művelődés

Veszprém nyugdíjas polgárai igénylik a művelődést, a szabadidő kulturált eltöltését. A színház és hangverseny, valamint a könyvtár látogatók között továbbra is sok a nyugdíjas.

- **A Petőfi Színházzal különösen jó a kapcsolata** az időskluboknak, idős szervezeteknek. A 75 év feletti idős személyek számára ingyenes a színházlátogatás. Gyakori az ingyen vagy kedvezményes jegy, amelyet a Színház felajánl a város idős polgárainak. A Színház művészei rendszeresen fellépnek különböző, nyugdíjasok részére szervezett rendezvényeken. Gyakran a fellépésért nem kérnek tiszteletdíjat.

---

²⁹ Előterjesztés Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának 2014. január 30-i Közgyűlésére
Tárgy: Tájékoztató az Idősügyi Konceptió intézkedési tervének elfogadása óta megvalósult feladatokról

- **A Pannon Várszínház** jegyvásárlás esetén 10%, bérletvásárlás esetén 15% kedvezményt biztosít a nyugdíjas színházlátogatók számára. Alkalmaként a nyugdíjas kluboknak ajánlanak fel ingyen jegyeket.
- **A Filharmónia és a Mendelson kamarazenekar** koncertjeire a bérletes, nyugdíjas zenekedvelőknek 10% kedvezményt biztosítanak.
- A klubkönyvtárak olvasói között a gyermekek mellett továbbra is jelentős az idősek aránya. **Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár** nyugdíjasok számára megajánlott szolgáltatásai az elmúlt években jelentősen bővültek. Az Országos Könyvtári Napok keretében rendszeresen megszervezi a Megyei Könyvtár az Internet fiesta programot, ahol a digitális kompetencia fejlesztés a cél. Ezen bárki részt vehet, legutóbb az idősek részéről mutatkozott igény. Szerveztek számítástechnikai tanfolyamot is, felhasználói szinten. Felmerült az igény az okostelefon használatával kapcsolatos ismeretbővítésre is.

Szintén az Országos Könyvtári Napok keretében köszöntötték a legidősebb könyvtári tagokat 90 év felett, az elmúlt 10 évben több alkalommal is. A könyvtárhasználat 70 év felett ingyenes, ezt jogszabály írja elő. A 70 évnél fiatalabb nyugdíjasokat 50% kedvezmény illet meg, ezt a város biztosítja. Nő az internethasználó idősek száma. A klubkönyvtárakban továbbra is biztosított a Digitális város program keretében az ingyenes internethasználat. A könyvtár által meghirdetett különböző kulturális programokon felülreprezentáltak az idősek emberek. A folyóirat olvasó szolgáltatásait 70%-ban nyugdíjas személyek veszik igénybe.

A Közösségfejlesztés Veszprém város településrészein pályázatnak köszönhetően az idősebb korosztálynak szól a **Padlásokincsek akció**. Melynek keretében régi fényképeket gyűjt a könyvtár és „közösség és emberek” címmel egy kiállítást terveznek a beküldött képanyagból.

A Megyei Könyvtár a II. sz. Idősek Otthonában - a covidmentes időszakban - **kihelyezett filmvetítéseket** tart.

A pandémia visszavetette a kölcsönzők számát. A járvány ideje alatt zárva volt a könyvtár, de telefonos kérésre összekészítették a könyveket és megoldották a biztonságos átvételt. Ezt a szolgáltatást leginkább az idősek emberek vették igénybe. További terv a Könyvtár részéről a Közösségfejlesztés Veszprém város településrészein pályázat keretében - mely a közösség-szervezést igyekszik erősíteni - egy mintakert kialakítása. A tervek szerint az Egy lakótelep melletti garázsor közelében található kiskerteknél - a Család Egyesülettel közös gondozásban - szeretnék kialakítani egy mintakertet. Ahol egy újfajta kertművelési technikát, a mélymulcsos kertépítést szeretnék népszerűsíteni. Jellemzően nyugdíjasok művelik ezeket a kiskerteket.

- Az Idősügyi Koncepcióban célként fogalmazódott meg a **számítástechnikai ismertek bővítése**. Megállapítható, hogy sikerrel megvalósult ez a célkitűzés. Nagy érdeklődés mutatkozott, mutatkozik a számítástechnikai ismeretek megszerzésére, bővítésére. Ennek érdekében indultak és indulnak ilyen jellegű tanfolyamok. Ennek köszönhetően sokkal gyorsabb és hatékonyabb lett a nyugdíjasklubok vezetőinek tájékoztatása is. Különösen a pandémia idején vették nagy hasznát az idős emberek annak, hogy élni tudnak az internet adta lehetőségekkel, facebookon, messengeren történő kapcsolattartással. Nagy előrelépést jelen az elmúlt évekhez viszonyítva, hogy a klubvezetők e-mailben kapnak tájékoztatást a klubokat érintő fontosabb eseményekről. A Klubvezetők Fórumán visszatérő téma, hogy miként lehet tovább javítani az információ áramoltatást, a gyors elérhetőséget, tájékoztatást.
- Kiemelendő a **Táborállás Daloskör** énekkara, akik rendszeres fellépői az Országos Nyugdíjas „Ki mit tud”-nak, valamint egyéb programokra hívják őket az ország különböző pontjaira és eseményeire. (25 éve működnek, országos versenyen ezüstminősítést kaptak.) Veszprém is helyet adott már az országos Ki mi tudnak, a kétnapos rendezvény szervezői a Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete és a Szenior Tanácsadók Társasága volt.

Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013-ban és 2020-ban elnyerte az Idősbarát Önkormányzat díjat, melynek összegét kulturális programok és ünnepi rendezvények finanszírozására fordította.³⁰

Célok, feladatok:

- Lehetőség szerint a Megyei Könyvtár és a klubkönyvtárak ingyenes programjainak megtartása, bővítése.
- Továbbra is javasolt biztosítani az idősek igényeihez igazodó programokat, tanfolyamok szervezését (számítástechnikai tanfolyamok, nyelvtanfolyamok).
- Célszerű lenne lehetővé tenni a színház- és hangverseny látogatással összefüggő kedvezmények igénybevételét és bővítését.

Sport és turisztikai programok az időskorúak körében

A sport és a turisztikai programok hozzájárulnak a nyugdíjas emberek egészségmegőrzéséhez. A klubtagok rendszeresen járnak túrázni, többen bekapcsolódnak különböző városi vagy megyei

---

³⁰ Veszprém a királynék városa „Idősbarát önkormányzat” díj pályázati dokumentációja 2020., 2021.

természetjáró egyesületek, túra csoportok programjaiba, és aktív résztvevői a megyei és országos nyugdíjas szervezetek által meghirdetett sportprogramoknak.

- A Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének szervezésében Idősek olimpiai játékaik terem-sport rendezvény megszervezésére került sor az elmúlt években 2 alkalommal is, amelyre 10-12 csapat is benevezett.
- Több alkalommal is megrendezésre került szintén az Érdekvédelmi Egyesület szervezésében a VEDAC együttműködésével sport délelőtti lebonyolítása, melynek lényege a mozgás és a jókedv volt.
- 2016-ban a város nyugdíjas polgárai az Egészségfejlesztő Iroda szervezésében szombatonként térítésmentesen vehettek részt nordic walking foglalkozásokon. Ez a mozgásforma ideális a nyugdíjas korosztály számára. Korosztálytól függetlenül lehetővé teszi a szabad levegőn történő mozgást.
- A Közösségfejlesztés Veszprém város településrészein pályázat keretében különböző sport tevékenységre is lehetőség nyílt/nyílik. Az Agóra szervezésében a fenti pályázat keretében 2021. őszén és 2022. tavaszán, nyarán és a tervek szerint 2023-ban több héten át, heti egy alkalommal, ingyen nordic walking edzéseket tartottak/tartanak, amelyen idősek, fiatalok egyaránt részt vehetnek. Egyelőre csekély az érdeklődés, feladat lehet ezeknek az alkalmaknak a népszerűsítése.
- Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár szintén lehetőséget biztosít a Közösségfejlesztés Veszprém város településrészein pályázat keretében sport tevékenységre. Már jelenleg is be lehet csatlakozni az ingyenes jóga foglalkozásokba, 2022. ősztől pedig nordic walking gyaloglásba. Nemcsak időseknek tervezik megszervezni 2022. őszén, 2023. tavaszán a malomtúrát (10 malom).
- Az Ezerarcú Bonusz Senior Klub szervezésében immáron 3 féle táncfoglalkozáson is részt vehetnek a klubtagok (népek tánca, öröm tánc, parti tánc). Egyes tánccsoportok különböző rendezvényeken fel is lépnek. Ezek a táncos alkalmak rendkívül népszerűek, egy-egy foglalkozáson 30-40 fő is aktívan jelen van, zömében a 70 év feletti korosztályból.

Nagyon jó a kapcsolat az együttműködés a Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete és a Veszprémi Családsegítő és Gyermejjóléti Integrált Intézmény között. 2021. őszén a Családsegítő pályázati finanszírozás mellett vándor teke bajnokságot szervezett a város idős lakosai számára. A szervezésbe bekapcsolódott a Klubvezetők Fóruma. Rendkívül nagy volt az érdeklődés, közel 100 fő vett részt a bajnokságon. 2022-ben is tervezik a Vándorkupa megszervezését.

Célok, feladatok:

- **A 2012-es Konceptióban kitűzött cél szerint sikerült** biztosítani a nordic walking foglalkozásokat, ezeken az ingyenes részvételt, de a jövőben lehetőség szerint jó lenne mozgalommá bővíteni. Ez a mozgásforma az idős emberek körében alig ismert.
- Amennyiben az anyagi források lehetővé teszik, fontos lenne támogatni a szenior sportmozgalmat, a sportoló időseket.
- Fontos lenne városrészenként - olyan jól megközelíthető, *zárt terület*, világos, öltözővel, mosdóval ellátott - kimondottan az idősödő korosztály számára kialakított - fitness-termek létrehozása, illetve idősek számára tervezett megfelelő mozgást segítő eszközökkel ellátott szabadtéri helyek /senior terek/ biztosítása.

Önkéntesség és a generációk közti kapcsolat erősítése

Az önkéntesség és a fiatalokkal való együttműködés terén jelentős előrelépések történtek az elmúlt években. Az önkéntesség ösztönzését továbbra is fontosnak tartják a városban működő klubok.

- Több nyugdíjasklub saját kezdeményezésre folyamatosan támogatta a Házgyári út 1. szám alatt élő rászoruló családokat. Ruhát gyűjtöttek és foglalkoztak a nehéz sorsú gyermekekkel is. Az önkéntesség népszerűsítésére a Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének kezdeményezésére a karácsonyi ünnepségen díjak átadására is sor került a példamutató nyugdíjasoknak és az időseket segítő fiataloknak egyaránt.
- 2013. márciusa óta a Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete által szervezett ingyenes számítástechnikai tanfolyamokon 367 fő vett részt több mint 10 foglalkozáson (1 foglalkozás átlagosan 2 óra volt).
- A tanévkezdéskor a Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete tanszereket gyűjtött rászoruló gyerekeknek, amelyet a Veszprémi Családsegítő és Gyermejjóléti Integrált Intézménynek adott át.
- Voltak kezdeményezések a pótnagyi szolgálat megszervezésével kapcsolatban is, de ez több okból nem tudott megvalósulni.
- Több nyugdíjas személy is tagja a Veszprémi Megyei Csolnoky Ferenc Kórházban működő önkénteseket összefogó csoportnak.

Veszprém városában hagyománya van a nemzedékek közötti kapcsolatok ápolásának is.

- A Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete több alkalommal szervezett és az idén is tervezi elindítani nyugdíjas személyek részére számítástechnikai tanfolyamot, közösségi munka (50 óra) keretében, bevonva a Lovassy L. és a Vetési Gimnázium tanulóit. A tervek szerint ezúttal egyéni foglalkozás keretében történik a tanulás, egy- diák- egy nyugdíjas.
- A kultúra, művelődés, élethosszig tartó tanulás témakörben a Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete, a Szenior Tanácsadók Társasága, valamint Veszprém MJV Önkormányzata közösen hirdette meg többedik alkalommal a „Mesél a múlt” pályázatot. A pályázó középiskolai és általános iskolai diákok hallgatták meg és jegyezték le idős emberek, közéleti személyiségek, családtagok, nagyszülők történeteit. A díjakat a „Generációk Napja” keretében adták át.
- A Szupernagyi és nagypapa pályázat ismételt kiírásával a nagyszülők szerepét kívánták hangsúlyozni a családok mindennapi életében.
- A Veszprémi Családsegítő és Gyermekjóléti Integrált Intézmény szervezésében a „Generáció sütöde” pályázat keretében az Agóra látványkonyhájában került megszervezésre a covid előtti időszakban 2 alkalommal is a közös főzés. Idős emberek és középiskolások sütöttek, főztek együtt. Az idős emberek recepteket hoztak. A programnak nagy sikere volt. Kiemelendő a jó együttműködés a Veszprémi Családsegítő és Gyermekjóléti Integrált Intézmény, az Agóra és a nyugdíjas szervezetek között.

A kérdőíves megkeresés során a nyugdíjasklub vezetőket arra kértük, hogy adjanak ötleteket arra vonatkozóan, hogy miként lehet a generációk közti kapcsolatot erősíteni. Több javaslat is született:

- Nagyszülők-unokák sportversenyek, ki-mit tud szervezése.
- Olyan kezdeményezésekre lenne szükség, ahol az idős és fiatal korosztály találkozik.
- A közoktatási intézmények tevékenységébe bevonni a nyugállományú, idős embereket, pl. rendhagyó osztályfőnöki órák, könyvtári foglalkozások stb. tartásával.

Célok, feladatok:

- Kívánatos lenne a generációk közötti együttműködés további erősítése közösségi programokkal,
- hasznos lenne a „Tanítsuk egymást” – idősek szakismeretének átadása fiataloknak,
- eddigi jó gyakorlatok megtartása, folytatása,
- az önkéntes munka népszerűsítése, nyugdíjas korú önkénteseket összefogó, koordináló szervezet működtetése, önkéntesek képzése.

4. Új tendenciák és teendők: érdekképviselet, érdekvédelem, jogbiztonság, tájékozottság

A téma áttekintése során négy, egymással összefüggő kérdést tárgyalunk. Először az idősügyben az elmúlt időszakban megfigyelhető új tendenciákról és az önkormányzatok ebből fakadó új feladatairól esik szó. Ezt az országos érdekképviseleti rendszer 2010. utáni változásainak bemutatása követi. E változások meghatározzák az önkormányzati szintű tevékenység kereteit is. A harmadik rész a veszprémi érdekképviseleti és érdekvédelmi rendszernek a Városi Idősügyi Konceptió elfogadása utáni történetével foglalkozik. Végül az utolsó rész a városi nyugdíjas klubok vezetőinek a téma egyes fontos részkérdéseivel kapcsolatos véleményét és javaslatait összegzi.

Változások az idősügyben

A 21. században jelentős változás történt az idősügyben, amely eredményeként teret nyert az idősödés és idősek új szemléletű megközelítése. Ennek egyik fontos ösztönzője az a felismerés, hogy jelenleg nincsenek az időseket, mint védendő csoportot sajátlagosan megillető jogok. Így például Magyarországon, az Alaptörvény alapján az időseket ugyanazok a jogok illetik meg, mint mindenki mást. Pedig esetükben indokolt a szokásosnál fokozottabb állami védelem, többek között azért, mert az idősek a jogaik képviseletében és érvényesítésében másoknál sérülékenyebbek, kiszolgáltatottabbak és nem egyszer akadályozottak. Ez a felismerés vezetett ahhoz a követeléshez, hogy az ún. 3 generációs csoportjogok között nevesíteni kell az időseket védő jogokat.

Az elmúlt évtizedben paradigmaváltás zajlott az idősek emberi jogainak megítélésében, amelyet jeleznek az ENSZ szervezeteiben és az Európai Unió belüli nemzetközi kezdeményezések (Albeck-Tóth-Kussinszky, 2021.). A demográfiai változások és az idősek társadalmon belüli számarányának tartós növekedése nyomán kezdetben, még a múlt század utolsó harmadában a szociális megközelítés dominált: milyen szociális jogok illetik meg az idős korosztályt. Később, már ebben az évszázadban három olyan terület kerül előtérbe, ahol az idősek emberi jogaiban érdemi javulás érhető el:

- a társadalmi részvétel (szociális, kulturális, politikai és gazdasági) és a politikai döntéshozatalban való részvétel fokozása
- az egészségi állapot és a jólét (jóllét) sajátosan az idősekkel foglalkozó javítása, ezen belül különösen a munkához való jog (pl. a kor alapján történő diszkrimináció tilalmával), az oktatáshoz való jog (például az élethosszon keresztül tanulás feltételeinek

megteremtésével), a szociális védelemhez való jog (az idők szociális biztonságának erősítésével), és az egészséghez való jog (például a tartós ápolás-gondozásnak az idők szükségleteivel harmonizáló biztosításával).

A 21. században új módon kell védeni az idők jogait, az eddigi jogvédelem nem kielégítő. Nem az a cél, hogy sajátosan az időkre vonatkozó alapjogok legyenek, inkább arról van szó, hogy lehetővé váljon a meglévő jogok tényleges gyakorlása.

Az idők nem alkotnak homogén csoportot, kor, egészségi állapot, családi helyzet, képzettség és még sok más tekintetben különböznek egymástól. Ennek megfelelően heterogén az idők szükségletszerkezete, a csoport egészére jellemző általános szükségletek mellett változatos, az egyes alcsoportokat érintő szükségletekkel találkozhatunk. Ezt egyre inkább figyelembe kell vennie az idők érdekeit képviselő szervezeteknek is. Mégis, ha csak a legfontosabbnak tekinthető szükségleteket (és ezekhez társuló érdekeket) emeljük ki, a következőket említhetjük meg: jövedelembiztonság, egészségmegőrzés, szociális kapcsolatok léte és erőssége.

Az idők szükségleteinek kielégítésében feladatmegosztás van egyrészt az állam, a piac és a civil szféra (család), másrészt a központi és a helyi állam (azaz a települési önkormányzatok) között. Ez utóbbi metszetben azt láthatjuk, hogy több esetben meghatározó a központi állam szerepe (és ezzel kapcsolatban az állami szervek és az országos érdekképviseleti szervezetek tevékenysége). Ezzel együtt az önkormányzatoknak is jelentős feladata van a hatókörükön belül élő idők általános jóllétének biztosításában. E feladatok közül az utóbbi időben különösen az alábbiak érdemelnek a korábbinál nagyobb figyelmet az önkormányzatokban (Molnár et al., 2019):

- Az idők aránya nő és e folyamat a belátható jövőben folytatódik. Ez önmagában is növeli az érdekképviselet és a hatóságok feladatait. Ráadásul az idősügy nemcsak az időseket érinti. Az idők gondozása mindmáig elsősorban családi kompetencia: Magyarországon a felnőtt lakosság negyedének van olyan rokona, akit heti rendszerességgel gondozni kell. A nagy társadalmi csoportot jelentő gondozó családtagok helyzetével és problémáival a hatóságnak és az idős érdekképviseletnek is az eddiginél intenzívebben kell foglalkoznia (Rubovszky, 2017).
- Az idők szükségletei folyamatosan változnak. Önkormányzati szinten egyre fontosabb lesz az önálló életvitel támogatása, az egészség megőrzését és a magány enyhítését segítő szolgáltatások fejlesztése.
- Az idősödés az új feladatok mellett új lehetőségeket is teremt az önkormányzatoknak, ahogy folyamatosan szűkül a nyugdíjasok és az aktív korúak közötti egészségbeli és iskolázottsági szakadék. A nyugdíjas korba érkező korcsoportok egyre egészségesebbek és képzetesebbek.

- Az önkormányzatok kötelező feladatai elsősorban az egészségügyi alapellátást és a gondozást érintik. E területeken is vannak új feladatok: a meglévő kapacitások bővítése, a minőség javítása, és az új szükségleteknek megfelelő új szolgáltatások biztosítása.
- A fentiekén kívül is vannak olyan fejlődési lehetőségek az idősek támogatásában, amelyek forrásszűke esetén is jó eséllyel javíthatók. Ilyenek például a gondozók és gondozottak tájékoztatása, a szolgáltatások összehangolása, vagy a civil (önkéntes) munka támogatása.³¹

Az idősügy általános felértékelődését jelzik az ENSZ szakosított szervezeteinek az idősek változó szükségleteire kidolgozott új kezdeményezései. Ezek közül említést érdemel és számos Veszprémben is hasznosítható tanulsággal szolgál a WHO „Globális Idősbarát Városok” programja (Széman, 2016.). A program alkotói hangsúlyozzák, hogy a városok tevékenységében az idősek jólléte szempontjából az épített környezet (lakások, házak, közlekedés) mellett egyre fontosabb szerepet játszik a szociális szempontrendszer (társadalmi részvétel, társadalmi felzárkózás, kommunikáció, egészségügyi ellátás, közösségi támogatás, információáramlás).

Magyarországi fejlemények 2010. után

Magyarországon a vizsgált időszakban olyan változások történtek az időseket képviselő szervezetek pozíciójában, amelyek meggyengítették a hagyományos érdekképviselő érdekérvényesítő potenciálját. A változások párhuzamosan zajlottak országos és helyi (önkormányzati) szinten. A legfontosabb jellemzők a hagyományos érdekegyeztetési mechanizmusok kiüresedése és az időseket képviselő szervezetrendszer állandósuló széttöredezettsége. Az érdekképviselő súlypontja eltolódott az állami szereplők irányába, a civil szereplők hangsúlyos szerepét is magában foglaló érdekegyeztetésből az állami szereplők dominanciáján alapuló érdekbeszámítás lett. Mindez országos szinten több esetben együtt járt az idősek számára hátrányos döntések meghozatalával (pl. a jövedelembiztonság szempontjából meghatározó nyugdíjrendszer megváltoztatása, a svájci indexálás és a nyugdíjplafon eltörlése).

Országosan az idősek (nyugdíjasok) érdekvédelmében a legfontosabb változások a következők. 1996-ban az idősek érdekképviselő felvállaló országos szervezetek, az egyházak, az ágazatok és az adott terület szakértői részvételével megalakult az országos Idősügyi Tanács. A Tanács a döntések előkészítése során véleményezte az időseket érintő tervezett intézkedéseket. 2009-ben a parlamentben elfogadták az Idősügyi Stratégiát (és ennek nyomán 2012-ben Veszprém Idősügyi Konceptióját és hosszú távú stratégiáját). 2010. után változás történt, átalakult az Idősügyi

---

³¹ A Molnár et al. tanulmány jól hasznosítható módon összefoglalja, hogy mit tehetnek az önkormányzatok az új szükségletek kielégítéséért, egyúttal számos „jó gyakorlatot” ismertet és praktikus tanácsokkal is szolgál.

Tanács, amit az új név (Idősek Tanácsa) is jelez. Az idősek érdekvédelmi szervezetei kikerültek a Tanácsból, a tagokat a Tanács elnöke, a miniszterelnök jelöli ki. A Tanács érdekegyeztető fórumból a kormány tanácsadó testületévé vált. Rögtön ezután megindult a nyugdíjrendszernek az idősek többségét hátrányosan érintő, korábban említett átalakítása. A nyugdíjkiadások a 2010. és 2019. között a GDP 11,2 százalékáról a GDP 8,3 százalékára csökkentek, jelentősen nőttek a nyugdíjak közötti egyenlőtlenségek és gyorsan nőtt a nyugdíjnak az aktív keresők jövedelméhez viszonyított lemaradása.

Magyarországon ma nincs országos szintű időügyi érdekegyeztetés, pedig az időseket képviselő országos szervezetek szerint lennének megbeszélendő problémák. A legfontosabb, a nyugdíjasok egészét vagy többségét érintő, folyamatosan terítéken levő problémák³²:

- A 2010. utáni gazdasági prosperitás eredményeinek méltányos elosztása a generációk között. Az érdekképviseleti szervezetek nyugdíjakra vonatkozó javaslata: a svájci indexálás újbóli alkalmazása, a 2008. óta változatlan minimál nyugdíj emelése, a nyugdíjrendszeren belüli egyenlőtlenségek fokozódásának megállítása.
- A finanszírozás és igazgatás szempontjából külön rendszerként működő szociális és egészségügyi rendszer integrációja.
- Az idősgondozás alulfinanszírozásának megszüntetése, a várólisták csökkentése, a tartós gondozás és ápolás intézményrendszerének fejlesztése, a formális és informális (családi) idősgondozók helyzetének javítása.
- A lakhatási válság enyhítése.
- A generációk közötti együttműködés tudatos erősítése, az idősek társadalmi aktivitásának változatos eszközökkel történő segítése.

A nyugdíjas szervezetek az új helyzetben is hallatják a hangjukat. A Magyar Szakszervezeti Szövetség Nyugdíjas Tagozata sürgeti a szemléletváltást, a nyugdíjasokra „eltartottként” és „passzívként” tekintő vélemények megváltoztatását.³³ Többet kell tenni a független és aktív idősokorért. Ez nem csak az egészségügyi és fizikai vonatkozásokat, vagy pl. az infókommunikációs eszközök elterjesztését jelenti. Nagyobb figyelmet kell fordítani a szellemi, lelki és spirituális dimenzióknak is (pl. képzés, tanulás, mentális gondozás, sportolási és kulturális lehetőségek). Szükséges az Időügyi Tanács és a nyugdíjas kerekasztal újjászervezése, a kitűzött célokról folytatott érdemi párbeszéd.

A Nyugdíjas Szervezetek Egyeztető Tanácsa (NYUSZET) 2021-ben közzétette a „Javaslat Időügyi Törvény Megalkotására” című háttéranyagát (Rauh – Talyigás 2021). Az anyag érvelése

---

³² https://nepszava.hu/3133145_ketmillio-idos-embert-kezel-le-a-hatalom

³³ <https://www.dolgozoklapja.hu/?p=3185>

szerint a legjobban éppen az időseket sújtó pandémia felgyorsította azt a folyamatot, amely célja az idősekkel kapcsolatos új szemléleten alapuló törvény megalkotása. Korábban arra ösztönözték az időseket, hogy legyenek tevékenyek, döntéseikben autonómok, éljenek egészségesen és vállaljanak társadalmi szerepet. A Covid járvány mindegyik területen rontotta a helyzetet, az idősek körében nőtt a betegséggel, pénzhiánnyal és elszigetelődéssel kapcsolatos félelem. Még élesebben jelentkeztek az idősellátás és idősgondozás problémái (alacsony minőség, felszereltség elégtelen volta, munkaerőhiány). A NYUSZET szerint új időspolitikára és az idősek jogait biztosító törvényre van szükség, amely garanciákat nyújt az alábbi területeken (Talyigás, 2020):

- Egységes, könnyen kezelhető és mindenki által elérhető információs rendszer (pl. a szolgáltatásokról és ellátásokról).
- Folyamatos kapcsolattartás az idősek és a különböző szolgáltatók között. Mindenki számára elérhető, folyamatosan működő Call centerek. Változatos tanácsadó szolgáltatások (hozzátartozóknak is).
- Idősbarát és megfizethető IT eszközök széles körű elterjesztése (többek között: jelzőrendszer, internet, a használat megtanításával együtt).
- Praxisközösségek létrehozása, az egészségügyi és szociális szolgáltatások rendszerszintű együttműködése. Anyagilag és társadalmilag elismert szenior szociális munkás hálózat kialakítása.

Az elmúlt két évben az érdekvédelmi munkában hangsúlyos szerepet kapott a pandémia és az idősek kapcsolata. A nyugdíjas érdekképviseletek szerint háttérbe szorult a „Vigyázzunk az idősekre” szlogen, a kormány egyedül hagyta az időseket.³⁴ Nem megfelelő az idősek tájékoztatása: sokan azért nem veszik komolyan a járványt és a megelőzést, mert nincsenek tisztában a járvány következményeivel. Könnyen érthető és minden nyugdíjashoz eljuttatott tájékoztatásra van szükség. A fokozott állami figyelem és védelem szükségessége mellett a pandémia okozta bezártság lehetőséget ad a generációk közötti együttműködés erősítésére is.

Érdekvédelem és érdekképviselet Veszprémben a Városi Idősügyi Koncepció elfogadása után

2010. után Veszprémben is változott az érdekvédelem szerkezete. Az addig erős érdekvédelmi-érdekegyeztetési fórumként működő Idősügyi Tanács a városi közgyűlés egyik szervévé alakult át, összetételét tekintve is állami dominanciával. A Tanácsnak formálisan javaslattevő szerepe van,

---

³⁴ <https://www.penzcentrum.hu/nyugdij/20200923/ezert-nem-veszik-komolyan-a-jarvanyt-az-idosek-megfeleltek-volna-roluk-1102978>

közvetíti a nyugdíjasok véleményét és igényeit, de tartalmi munka – az országos változásokhoz hasonlóan – a hatóság irányába tolódott el.

Az idősek érdekvédelme és érdekképviselete Veszprémben is színes szervezeti keretben, több civil szerveződés keretében történik. Közülük kiemelkedik a Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete (VNYÉE), amely a 2010-es években átlagosan 2000 tagot számláló 40-45 nyugdíjasklubot és néhány tucat egyéni tagot tömörített. Ez magyarországi viszonylatban sikeres mozgósításnak tekinthető, az Egyesület minden hatodik-hetedik 60 év feletti városi lakosra hatással van. Az Egyesület a város összes nyugdíjasát képviseli, de nem egyedül felelős értük. A nyugdíjasok sok civil szervezet célcsoportjai közé tartoznak, az Egyesület elsősorban a nyugdíjas klubok tagsága érdekében tevékenykedik.

2010. után az Egyesület alapvető céljai változatlanok maradtak, de a feltételek, a körülmények és a hangsúlyok változtak. Jól szemlélteti a változást az elnökség egyik éves beszámolójában található idézet: „... az érdekvédelem és az érdekképviselet az öntevékeny időszerű életben, a közügyek alakításában való részvételben tud kiteljesedni. Nem az ellenállás irányába kell hatnia, hanem az öntevékenység kiteljesítése felé. Ez tudja biztosítani azt, hogy a döntéshozók pontosan megismerjék és meghallják az időszerű problémáit, és a véleményüket.”³⁵ Az érdekképviseleti pozíció meggyengülése után a hangsúly az érdekközvetítésre és a kooperációra tevődött. A városi szervekkel való együttműködés harmonikus és hatékony, amelyben fontos szerepet játszanak a jó informális kapcsolatok is.³⁶ A közös tevékenységhez támpontot adtak a Városi Idősügyi Konceptió és az Egyesület változatos kezdeményezései és programjai.³⁷ Az Egyesület tevékenysége és a programjai megvalósítása során együttműködik a Polgármesteri Hivatallal, az Idősügyi Tanáccsal, a Szociális Kerekasztallal, az Agóra Kulturális Központtal, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatlal, az iskolákkal, kulturális intézményekkel és a városi és megyei rendőrséggel. 2020. után a városban is új helyzetet teremtett a pandémia. Az idősek körében erősödő félelem, a bezártság az emberi kapcsolatok gyengüléséhez vezetett, érezhetően csökkent a taglétszám és a nyugdíjasok aktivitása.

Az elmúlt évtizedben összességében eredményesen haladt előre a Városi Idősügyi Konceptióban kitűzött célok megvalósítása. A célok egy része általános, hosszú távú feladatokat tűzött ki (pl. esélyegyenlőség előmozdítása, társadalmi igazságosság fokozottabb érvényesítése, negatív diszkrimináció megakadályozása), vagy a meglévő helyzet mennyiségi javítását szorgalmazta (pl. a helyi médiumok vállaljanak nagyobb szerepet a lakosság tájékoztatásában, a lakosság

---

³⁵ Az elnökség beszámolója. Elhangzott a Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének 2015. március 26-án tartott közgyűlésén. [az elnökség beszámolója 2015.pdf - Google Drive](#), 3. o.

³⁶ Török Lajos közlése.

³⁷ Ezekről jól követhető, pontos képet adnak az elnökség éves beszámolóí. <http://nyugved.blogspot.com/p/dokumentumok.html>

ismeretterjesztő anyagokkal, előadásokkal való segítése). E területeken a Konceptió által megjelölt időkeret egészében tartó, folyamatos munkára van szükség. Az eddigi eredmények alapvetően pozitívak. Más célok konkrét elérendő helyzetet nevesítettek (pl. időügyi referens foglalkoztatása, honlapok akadálymentesített változatának elkészítése, VNYÉE több támogatása, „Senior Kisokos” elkészítése, átfogó kutatás a veszprémi nyugdíjasok helyzetéről). E területeken egyértelműen megállapítható, hogy mely célok teljesültek és melyek esetében van még teendő (mindkettőre van példa). A számos eredmény (pl. a rendőrséggel való hatékony együttműködés a bűnmegelőzésben, alacsony padlós buszok a tömegközlekedésben, kedvezményes buszbérletek stb.) mellett akad még tennivaló.

A Konceptió céljai időarányosan jórészt megvalósultak, de a környezet, a nyugdíjas társadalom változásai és az új kihívások miatt új problémák és megoldandó feladatok kerülnek előtérbe.

- „Az aktív idősödés” jelszó az érintett korcsoport jelentős része számára formálissá vált. Az idősöknek szánt programok és támogatások csak a korosztály egy részét érik el. Sokan a családjukban élik ki az aktivitásukat és itt találnak támogató közösséget. A problémát nem ők jelentik, hanem azok az általában idősebb, sokszor 80 éven felüli nyugdíjasok, akik számos vonatkozásban támogatásra szorulnak, de nem érik el őket a programok. Meg kell találni a lehetőségeket az ő aktivizálásukra is.
- A tevékeny időskor segítésére nagyobb figyelmet kell fordítani az élethosszon keresztüli tanulásra - nem csak foglalkoztatási céllal, hanem - mert ez hozzájárul a magány enyhítéséhez és a minőségi élethez. A város szellemi kapacitását intenzívebben fel kell használni az idősek képzésére és oktatására.³⁸
- A továbbiakban nagyobb figyelmet kell fordítani a nyugdíjas társadalom heterogenitására és az ebből fakadó különböző szükségleteire és érdekeire. A korosztály egészére vonatkozó programok és intézkedések mellett rétegspecifikus programokat kell indítani. Figyelembe kell venni az egyes korcsoportok változó világképét, egészségi állapotát, családi körülményeit. A fiatal nyugdíjasok már az információs társadalomból érkeznek, ennek megfelelő készségekkel; sokan közülük aktívak a munkaerőpiacon és családon belül (pl. unokákat gondoznak). Az idősebb korosztály más körülmények között szocializálódott és részben mások az igényeik és a szükségleteik is.
- A nyugdíjasok közötti kapcsolatokat erősítő programok (pl. kirándulások, táncrendezvények) mellett szükség van generációk közötti interakciókra is (pl.

---

³⁸ Egy példa Pécsből: Ismeretterjesztéssel és közösségépítéssel az aktív időskorért.
<https://www.emberseg.hu/2020/11/ismeretterjesztessel-es-kozossegepitessel-az-aktiv-idoskorert/>

„Generációk vetélkedője”), amelyek erősíthetik a pozitív idősképet. A szemléletformálásban fokozni kell a média szerepét.

- Önkéntes tevékenység ösztönzése és támogatása. Jobban kell hasznosítani az idősek felhalmozott tudását és tapasztalatát. Fel kell mérni, hogy közülük hányan akarnak és tudnak önkéntes munkát vállalni (pl. a munkaerőhiányos szociális és idősellátásban).
- Fontos új feladat az idősek családtagjainak a megszólítása, különösen speciális helyzetekben (pl. demens gondozás).
- Az eddigi eredmények ellenére folyamatosan napirenden tartandó feladat az akadálymentesítés.
- Egyre fontosabb az online térben való tájékozottság, az e-közigazgatásban való jártasság. Az egyre újabb nyugdíjas generációk megjelenésével csökken a fiatalok és idősek közötti „infókommunikációs szakadék”. Folyamatosan javítani kell az idősek körében az eszközellátottságot (pl. legalább a közterekben könnyen hozzáférhető PC és internet) és tudást (számítógépes tanfolyamok). Segíteni kell a hagyományos felületeken tájékozódó időseket is (pl. mindenkinek az otthonába eljuttatott releváns információkkal, rendszeresen jelentkező időseknek szánt műsorokkal).
- VKF 2023 program. Veszprém már kétszer elnyerte az „Idősbarát Város” címet. A program jó alkalom a város idősbarát jellegének a városon túli nyilvánosság számára való megmutatására. Emellett meg kell találni a módját a városi idősek aktív részvételének biztosítására. Az eddigi projektszemlélet (pályázni kell – amire nincs kapacitás az érintett szervezetekben – időseket érintő programokra; ugyancsak nem célszerű alapvetően csak kiegészítő munkákra (pl. ruhatáros, jegyszedő) kérni a nyugdíjasokat).

A nyugdíjasklubok vezetőinek véleménye

Az Idősügyi Koncepció felülvizsgálatának háttéranyagául készített, a nyugdíjasklubok vezetői által kitöltött kérdőív több, az érdekvédelem és tájékoztatás témájába tartozó kérdést tartalmazott. Az alábbiakban a kérdésekre adott válaszok összegzése következik. Előljáróban két megjegyzés: a kérdések és válaszok nem ölelik fel a téma egészét, egyes fontosnak tartott részterületekre vonatkoztak; másrészt a válaszokban nem a Veszprémben élő idősek összességének, hanem a klubvezetőknek, illetve az általuk képviselt klubtagságnak a véleménye jelenik meg. Ezzel együtt a tapasztalataik valószínűleg reprezentálják a korosztály egészének a véleményét.

1. Tájékoztatás

Melyik tájékoztatási formát tartja leginkább célravezetőnek? Milyen időseket érintő témáról olvasnának/hallanának többet?

A legjobb a Városi TV és a Veszprémi 7 Nap hetilap (jó, hogy ez ingyenes). Néhányan említik az e-mailt, az önkormányzati honlapot, a szakértők előadásait a klubokban, a rendőrség hírlevelét. A digitális technikát csak a fiatalabb nyugdíjasok használják. A szórólap (pl. az önkormányzati hivatalokban) nem jó módszer, ezekért oda kell menni.

Fontos a rendszeres tájékoztatás (pl. állandó rovatokkal, műsorokkal). Nagy probléma az idős magányos emberek tájékoztatása.

Jó lenne egy „Szenior Kisokos”, amit minden háztartásba eljuttatnak.

Általános igény, hogy a városi kommunikációs eszközök többet foglalkozzanak az idősökkel.

Preferált témák: egészségmegőrzés, egészségügyi ellátások és rehabilitáció, nyugdíjasokat érintő gazdasági változások, lelki problémák idős korban, utazás, úti beszámolók, kulturális programok, mi történik a többi klubban.

Hol kellene erősíteni a jogtudatosságot?

Főleg: pénzbeli ellátások, szociális szolgáltatások. A legfontosabb téma: alacsony nyugdíjak.

Családi kapcsolatok (pl. nagyszülő-unoka láthatás)

Végrendelkezés (örökség, hagyatéki ügyek)

Minden, a nyugdíjasokat érintő jogszabályról gyors, hozzáférhető tájékoztatás kell.

2. Érdekvédelem

Elégedett az idősök városi érdekvédelmének és érdekérvényesítésének hatékonyságával? Mely témákban/területeken lenne szükség eredményesebb érdekvédelemre?

Jellemzően elégedettek az érdekvédelem működésével és hatékonyságával. Az Idősügyi Tanács és a Városi Érdekvédelmi Egyesület jól képviseli és közvetíti a klubtagok érdekeit. Az érdekvédelmi szervezeti rendszer hatékonyan működik. Az önkormányzat segítőkész partner.

A formális szervezeti kapcsolatokon kívül fontosak a jól működő ismeretségek, informális kapcsolatok is (önkormányzati dolgozók és képviselők, városi vezetők, országgyűlési képviselők, megyei és országos nyugdíjas szervezetek vezetői).

Az érdekvédelem elsősorban tájékoztat, hogy az adott problémával hova lehet fordulni.

3. Diszkrimináció

Történt-e az elmúlt években a klubtagokat érintő diszkrimináció vagy jogsérelem?

Ha igen, ismertesse az esetet.

Nem jellemző, nem tudnak ilyen esetekről. Csak a szemléletbeli problémákat mutató kisebb incidensek (udvariatlanság, dehonesztáló megjegyzések) ismeretesek.

4. EKF program

2023-ban fontos esemény lesz a város életében: Veszprém lesz Európa Kulturális fővárosa. Mennyire tájékozottak a klubtagok az EKF tervezett programjairól? Ön szerint mit tehetne a program Veszprém idősbárát jellegének erősítéséért?

Vegyes vélemények arról, hogy az idősek mennyire tájékozottak erről. Független az életkortól, általános aktivitástól. A programokról a különböző városi médiumokban folyamatos a tájékoztatás.

Mit tehet a program az idősekért, az idősbárát jelleg erősítéséért?

- Tanácskozás, konferencia a városi idősek helyzetéről.
- Klubközi találkozók és programok.
- Idősek Veszprémben és más városokban, pl. a testvérvárosokban (előadások, beszélgetések).
- Tervek a város szépítésére, fejlesztésére.
- Generációs kapcsolatok erősítésére programok az idősek bevonásával.
- Résztvevőként és önkéntes segítőként (a tudásuk felhasználásával – inkább tolmácként, mint ruhatárosként...).
- Nyugdíjas szervezeteknek szívügye. De probléma: EKF23 Rt. Projektgyártó. A projekteket az idősszervezeteknek kellene megpályázni, ehhez nincs tudás és kapacitás. Más módon kellene bevonni az időseket!

5. Fizikai és mentális egészségbiztonság

Az OECD már 1998-ban, a WHO által 2002-ben kiadott Aktív Időskor (Active Ageing- Policy Framework) dokumentuma egyértelműen meghatározzák a legfontosabb célt, irányvonalat, miszerint az időseket képessé kell tenni arra, hogy aktívak maradjanak a társadalomban és a gazdaságban egyaránt. 2021-ben a Fenntartható társadalom minden életkorban: a hosszabb életben meglévő lehetőségek megvalósítása című 2017. évi Lisszaboni Nyilatkozat nyomán az ENSZ a 2021–2030-as időszakot az egészséges időskor évtizedének nyilvánította. Egészséges időskor egyaránt jelent fizikai, mentális és szociális jóllétet, a szektorok együttműködése ennek érdekében elengedhetetlen. A cél elérése érdekében megelőzésre kell koncentrálni, mely biztosítja, hogy az idősek minél tovább tudjanak önellátóak lenni, fizikailag és mentálisan egyaránt. Az önellátó képesség elvesztése esetén pedig az időszakos, illetve tartós ápolás (amely elsősorban otthoni ellátást jelent) megszervezésére van szükség.³⁹

A felnőtt lakosság egészségügyi alapellátása Veszprémben kellő mértékben kiépült, összesen 25 háziorvos és 14 fogorvos látja el a körzeteket. Háziorvosi alapellátás biztosított a lakosság részére, de a szolgáltatás nyújtás módja a régi formában átalakuláson ment keresztül. A háziorvosok és az ápoló személyzet életkora vegyes képet mutat, bőven találhatunk nyugdíjas korúakat, de fiatalabbakat is. A koncepció felülvizsgálata során interjú készült háziorvosokkal, háziorvosi igazgatóval, az önkormányzat egészségügyi referensével, és önkormányzati képviselőkkel. Az ellátottak összetétele a háziorvosi körzetekben életkor, foglalkozás, egészségi probléma tekintetében is nagyon vegyes. A háziorvosok szerint a legjellemzőbb megbetegedések a veszprémi idősek körében a korábbiaknak megfelelően a következők:

- hipertónia (magasvérnyomás),
- cukorbetegség,
- mozgásszervi betegségek (reuma, ízületi gyulladás, ízületi kopás, krónikus gerincprobléma, hátfájás, csonttritkulás),

---

³⁹ vö. Gyarmati Andrea: Aktív időskor: új paradigma a II. világháború utáni európai szociálpolitikában. Kapocs VIII. évf. 1. szám

- koleszterin és egyéb vérzsír-rendellenességek,
- krónikus depresszió,
- daganatos betegségek,
- emésztőszervi betegségek,
- szembetegségek,
- asztma, krónikus hörghurut.

Jellemző, hogy egy-egy idős beteg egyszerre 2-3 krónikus betegségben szenved (polimorbiditás). Az életkor növekedésével nő a gyakorisága a baleset okozta sérülés (fejsérülés, combnyaktörés, alkartörés, stb.). A jelentkező egészségi problémák jobban kezelhetően lennének, amennyiben több idő állna rendelkezésre a gyógyításra.

Növekszik a demens tünetekkel rendelkezők száma, amelynek részben oka különböző betegségek megléte.⁴⁰ A várható élettartam növekedésének következtében több a demens beteg, megfelelő kezelésük nem megoldott. A depressziós tünetegyüttes⁴¹ gyakoriságának országos felmérése alapján Veszprém megye jó helyzetűnek mondható, azonban a házi orvosok szerint az enyhe fokú depresszió kissé növekszik az idősek körében is. A súlyos depressziót nem tartják jellemzőnek ennél a korosztálynál.

Ismert, hogy a betegségek kialakulásában elsődleges a szerepe az életmódnak, ennek kapcsán a házi orvosok a következő helytelen szokásokat látják az idős betegek körében: mozgásszegény életmód, helytelen táplálkozás, kevés folyadék, gyógyszerszedés pontatlansága, túlzott foglalkozás a betegségekkel, kevés a tartalmas elfoglaltság (pl. olvasás, hobby, közösségi élet hiánya).⁴²

A házi orvosi szolgáltatás fontos feladata a másodlagos megelőzés. A rendszeres házi orvosi vizsgálatok mellett a különböző rizikófaktorok ellenőrzése és a szűrések helyet kapnak. A kampányszerű szűrő programok helyett a házi orvosok a helyben végzett vagy megfelelő szakellátás keretén belüli szűréseket tartják hatékonyak, de a magas napi betegforgalom mellett (napi 30-40 fő) ennek a megvalósulása nem kielégítő az orvosok és az idősek szerint sem.

A harmadlagos megelőzés: további állapotromlás megelőzése, gyógyászati segédeszközökkel való ellátás, rendszeres gondozás, szükség esetén intenzív rehabilitáció. A szakápolást igénylő betegeknek a házi orvosok többnyire javasolják a Tb által finanszírozott otthonápolást.

---

⁴⁰ A demencia magyarul szellemi leépülést, elbutulást jelent. Tünetéről van szó, amelyet különböző betegségek (Alzheimer-kór, vaszkuláris típusú demenciák, stb.) okozhatnak.

⁴¹ depressziós tünetegyüttes: egy olyan negatív érzelmi állapot, amelynek legfontosabb jellemzői a tehetetlenség, kontrollvesztés érzése, mások iránti érdeklődés csökkenése, döntésképtelenség, a jövő reménytelenségének érzete. (Kopp, 2001)

⁴² Egészségünket befolyásoló tényezők (WHO szerint): környezet 19%, egészségügy 11%, genetika 27%, életmód 43%

Elsősorban a városban működő otthonápolási Bt-knél rendelik meg a szolgáltatást, amelyekkel többnyire elégedettek.

A praxis közösségekről szóló jogszabály⁴³ rendelkezései felmenő rendszerben 2023-ig kerülnek bevezetésre, jelen dokumentum szempontjából a prevenciók rendelés fontos elem az idős ember szempontjából. Lényege, hogy a rizikó faktoros betegek életmódbeli tanácsadásra, programokra hívhatók, beleértve a pszichiátriai jellegű problémával küzdőket is. Hatására lerövidülhetnek a betegutak, a szakrendelésekkel kapcsolatos hiányosságok alapellátás keretében megoldást mutathatnak. Szerencsés esetben a praxisközösségekben együttműködő háziorvosok további szakképzése az idős betegek problémáihoz pont illeszkedik, szaktudásuk összeadódik, komplex segítségnyújtásban részesül az idős ember anélkül, hogy további rendeléseket keresne fel. Komolyságát mutatja, hogy a prevenciók rendelés megtartása a kötelező rendelési időn belül kerül kijelölésre. A 2021. évben megalakult praxisközösségekhez összesen 32 háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi szolgáltató csatlakozott.

Magyarország Átfogó Egészségvédelmi Szűrőprogramjában⁴⁴ 2010-2030. között kisebb léptékekben került meghatározásra a Népegészségügyi Prevenció és az egészségvédelmi szűrőprogramok a lakosság részére biztosított lehetőségei.

Önellátási képesség elvesztése esetén nyújtandó tájékoztatást akadályozza, hogy a szociálpolitikai rendszer intézményei, alapvető információi, egységbe foglaltan nem állnak rendelkezésre (korábban egy gyógyszergyártó cég jól forgatható könyve tartalmazta az ellátás elemeit), így a szociális ellátásokról a betegnek és a hozzátartozónak maguknak kell tájékozódni. Ez különösen nehéz, az idősellátás intézményei többszöri fenntartó váltáson mentek keresztül, az internet segítségével sem lehetséges mindig egyértelmű, korrekt információt, telefonszámot találni.

Nehézségek, hiányok

- A körzetek túlterheltek, magas a napi betegforgalom. Az asszisztencia kevés a háziorvosok számára kötelező adminisztrációs kötelezettségek teljesítésére. (Adott körzethez tartozók száma, legkisebb körzet 1263 fő, legnagyobb 2900.)⁴⁵ Sérül a gyógyítás személyessége.
- A Covid-19 pandémia számos változást generált. Az egészségügyi alapszolgáltatásra is érvényes személyes találkozások minimalizálásával történő betegellátás egyes esetekben, így a gyógyszerfelíratásnál jobban tudott működni, míg a betegek állapotának megítélésénél, a szükséges diagnosztikai eljárások igénybevételénél, a szakrendelésekre való bejutás esetében

---

⁴³ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2100053.KOR>

⁴⁴ <https://egeszsegprogram.eu/program-tajekoztato> léptékek

⁴⁵ A VMJV PH Közjóléti Iroda adatszolgáltatása

rosszabbul, különösen szembetűnő volt a daganatos betegek elhanyagolt állapotban való orvos elé kerülése. A pandémia alatt a szakorvosi javalatok meghosszabbítása gördülékeny módon történt, ez hasznos lehetne jelen helyzetben is.

- Egyes háziiorvosi körzetekben az ellátottak akár 30-40%-a is küzd depressziószerű tünetekkel, melyben szorongás, pánik rohamok találhatóak. ⁴⁶
- Szakellátási rendszer tehermentesítése a háziorvosok kárára tud történni, ami a szolgáltatást igénybe vevő idősök szempontjából hátrányos a ráfordított idő hiánya miatt, akkor is, ha a praxisközösségek és a prevenciók rendelés előnyeiket egybevetjük.
- Alapvető probléma, hogy az aktív korosztály nem jár orvoshoz, prevencióban sem részesül, így mire koránál fogva betegségekkel küzdve a háziorvost rendszeresen látogatja, már egy jelentős segítő lehetőséget elszalasztott.
- A demens betegeknél gondot jelent, hogy nehezen vagy egyáltalán nem alakul ki a betegségtudat. Többnyire későn kerülnek orvoshoz. A hozzátartozók nehezen fogadják el, hogy pszichiáterhez kell vinni a családtagot, korlátozott lehetőségek állnak rendelkezésre szakorvos tekintetében.
- A depressziós tünetegyüttes felismeréséhez, kiszűréséhez szintén kevés a meglévő rendelési idő, illetve a háziorvosok kevés ismeretet kapnak a tanulóik során ebben a témakörben. Kevés a pszichiáter szakorvos, és a gyógyszeres kezelések mellett többnyire hiányoznak pszichoterápiás kezelések. Veszprémben nincs pszichiátriai osztály, illetve rehabilitáció, így a betegek elszigetelődése még erőteljesebb.
- Az egészségügy és a szociális szféra kapcsolatát nézve a háziorvosok egy része úgy véli, elégséges információval rendelkezik a szociális területről, de kevésnek találja a szociális alapú, térítésmentes szolgáltatásokat. Több háziorvos szerint viszont nem elégséges az információáramlás a szociális szféra részéről. Nagy probléma az ápolási osztály hiánya. A várpalotai, zirci, sümegi megoldások nem segítik elő az idősök minél tovább otthon maradását, hozzátartozói segítségnyújtás aktivizálását. A piaci alapú szolgáltatásokat a szociálisan rászoruló betegek nem tudják igénybe venni.
- Egyre erőteljesebb az idősök elmagányosodása. A hozzátartozóknak térbeli távolság vagy éppen a megélhetésük biztosítása miatt nincs idejük a minőségi kapcsolattartásra. Erősödő tendencia a gyermekek külföldi munkavállalása.
- A társ elvesztése mentálisan, fizikailag és anyagilag egyaránt megrendíti az idős embereket.
- A gyógyszer receptek kiváltása főleg az alacsony nyugdíjjal rendelkező nyugdíjasok számára jelent gondot.

---

⁴⁶ A megkérdezett háziorvosok adatai alapján.

- Az idősök egy részére jellemző, hogy az interneten található információkra hagyatkozva diagnózist állítanak fel, nem önmagukkal törődnek, hanem a vélt vagy valós betegségeikkel. Ez a házi orvosoknál lecsapódik, és időt vesz el a valódi gyógyítástól. Felmerült betegség esetén bénító félelem jellemzi az orvoshoz forduló idős személyek viselkedését.

Jó gyakorlatok

- Egyes házi orvosok szisztematikusan összegyűjtik a betegséghez kapcsolódó életmódbeli változtatást javasoló tájékoztatókat, prospektusokat, amelyeket személyesen adnak át az érintett betegnek vagy hozzátartozójának.
- Az idősök részére kampányszerűen szerveznek egészségügyi szűréseket, egyéb egészségvédelmi programokat koncentráltan (iskolák, idősök klubjai, egyéb intézmények), probléma, hogy a vizsgálati eredményeket nem fogadják el a szakrendeléseken.
- A házi segítségnyújtásban részesülők mentális gondozását segítik elő a Veszprémi Érseki Főiskola szociális munkás hallgatói laikus gyakorlatuk keretében.
- Karitatív szervezetek (Magyar Katolikus Karitás, Máltai Szeretetszolgálat) önkéntesei a saját környezetükben élő időseiket meglátogatják, egyszerűbb házkörűli munkákban segítenek, beszélgetnek velük.
- Néhány orvosi rendelő várótermében megtalálhatók a szociális szolgáltatások hirdetései.
- A VKT* ESZI bentlakásos otthonaiban demens foglalkoztatást tartanak, emellett veszprémi demens betegek részére 2016-ban demens nappali ellátás került megszervezésre idősök klubja keretében, itt a jogszabályban meghatározott feladatok és a jelen szakmai protokollok szerinti készség-, képességfejlesztés és szinten tartás biztosított.
- A hajléktalan időskorú személyek házi orvosi ellátását a Máltai Szeretetszolgálat biztosítja.
- Az Életöröm Idősök Otthonában lehetőség van a rendszeres gyógytorna, konditerem, sószooba, szauna korlátlan használatára. Házi orvosi és szakorvosi ellátás saját rendelőben működik, komplex fizioterápiás kezeléssel.

Célok, feladatok

Javasolt, hogy az Önkormányzatnak továbbra is kiemelt figyelmet fordítson az egészségügyi alapellátás folyamatos működtetésére, a lehetőségekhez mérten tegyen meg minden olyan intézkedést, ami az ellátás színvonalát veszélyeztető problémák megszüntetését szolgálja.

- A házi orvosok egyértelműen jelzik, hogy az idősöknek fontos volna megadni a lehetőséget, hogy a saját lakókörnyezetükben maradhassanak. Indokolt lenne a minőségi házi segítségnyújtást, akár önkéntesek bevonásával.

- Fontos, hogy a médiában népszerűsítsék az egészségügyi felvilágosító műsor, szűrőprogram igénybevételét.
- Javasoljuk, szervezzenek a házi orvosok helyben végezhető szűrőprogramokat a szociális terület szakembereinek és a nyugdíjaskluboknak az összefogásával, két-három körzetenként. A szűkös források kiegészítésére célszerű szponzorokat keresni.
- Az időskorúak jelzése alapján javasoljuk, hogy a házi orvosok a gyógyfürdőbe való beutalás lehetőségét minél szélesebb körben ismertessék és szorgalmazzák annak igénybevételét az idős betegek körében.
- Szükséges lenne megszervezni a házi orvosok és a szociális szolgáltatók szakembereinek kölcsönös tájékoztatását. Javasoljuk, hogy a helyi Népegészségügyi Szakigazgatási Szervek vállaljanak koordináló szerepet ebben.
- Fontos lenne, hogy a kórházi szociális munkásokról tudjanak a házi orvosok.
- Javasolt, hogy a Közjóléti Iroda készítsen a házi orvosoknak egy részletes tájékoztatót a város szociális szolgáltatásairól, elérhetőségi címekkel, melyben szerepelnek az engedéllyel rendelkező civil szervezetek is.
- Javasolt, hogy minden orvosi rendelő várótermében elérhetőek legyenek a szociális tájékoztatók.
- Ajánlott, hogy a képviselők saját keretük terhére továbbra is támogassák a szenior sportolási lehetőségeket, kezdeményezéseket.
- Fontos lenne, hogy az Önkormányzat kezdeményezze a megyei kórház vezetőségénél pszichiátriai osztály, ápolási osztály vagy ápolási intézet kialakítását.
- Hasznos lenne ösztönözni és támogatni a civil szervezeteket gyászcsoporthok létrehozását, mivel a leghatékonyabbak az önségítő csoportok.⁴⁷
- Az idősek szempontjából hasznos lenne, ha a házi orvosok újra házhoz tudnának járni, otthonukban is elvégezhető vizsgálatokhoz műszerekkel rendelkeznének, és jól képzett nővérek állnának rendelkezésre, akik telefonos orvosi konzultáció mellett szakmai kompetenciáiknak megfelelő egészségügyi munkát végeznének.
- Fontos lenne továbbá, hogy a Csolnoky Ferenc Kórház és annak Járóbeteg Rendelőintézete a rendelési időpontokat és helyszíneket tüntesse fel weblapján, tovább az aktuális változásokat kövesse le.

---

⁴⁷ Az önségítő csoportok olyan elsődleges csoportok, amelyekben emberek társulnak hasonló gondokkal küzdve, és ezekre az egymással való személyes kapcsolatokban keresik az optimális megoldást, tagjai számára lelki támogató, védő funkciót töltenek be. Nagy a mentálhigiénés szerepe, ugyanis a betegek aktivitását váltják ki, illetve az önségítő szervezetek támaszcsoportként is működnek – védenek a szorongás, a depresszió, a megváltozott képességek miatti szociális izoláció kialakulása ellen. Elterjedt a betegek hozzátartozóinak, családtagjainak önségítő csoportokba tömörülése is.

- Mozgás, tánc fontos prevenció az egészség terén, így ezek szervezése lehetne kiemelt feladat.

6. Szociális ellátások és szolgáltatások

A rászoruló időskorú személyek szociális biztonságának megteremtését elsősorban az Önkormányzat szociális ellátó rendszere: a pénzbeli és természetbeni ellátások, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatások intézményrendszere biztosítja.

Veszprém város szociálpolitikájában és szociális gondoskodásban követendő értékek:

- A társadalmi kohézió megőrzésének, erősítésének szándéka a szociális gondoskodás minden formáját és módját tekintve.
- Az ellátások és szolgáltatások alapvetően a megbomlott szociális egyensúly korrekációjára hivatottak, de minden esetben és formában a beavatkozás preventív jellegét is javasolt erősíteni.
- Az ágazat egész működésével erősíti és támogatja a társadalmi integrációt és csak a legszükségesebb, szakmailag indokolt esetben alkalmazza azokat az eszközöket, amelyekkel szegregációt okozhat.
- Az ágazat működtetésébe azonos eséllyel és feltételekkel kapcsolódhatnak be állami, önkormányzati, piaci és nonprofit szervezetek.
- A szociálpolitika és a szociális ellátások kulcskérdése a hatékonyság és hatásosság.⁴⁸

---

⁴⁸ Fehér Tibor: Háttéranyag a veszprémi időügyi koncepcióhoz – kézirat – 2011.

Szociális szolgáltatások

Veszprém Megyei Jogú Város az időskorúak szociális ellátásával kapcsolatos szolgáltatásokat a Veszprémi kistérség településeivel közös szervezetben működteti. A városban érvényesül a szektorsemlegesség, a kistérségi szervezet mellett találhatunk civil és egyházi szervezeteket, a házi segítségnyújtás és szakosított ellátások területén.

Szociális alapszolgáltatások

Az alábbi táblázatból látható a különböző fenntartók által működtetett szociális alapszolgáltatások megoszlása.

11. táblázat

Szolgáltatások	Önkormányzati	Civil, egyházi szervezet
Szociális étkeztetés	VKTT Egyesített Szociális Intézmény*	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület /Befogadás Háza Életöröm Idősek Otthona
Házi segítségnyújtás	VKTT Egyesített Szociális Intézmény 1. sz. Gondozási Központ 2. sz. Gondozási Központ	1. Árpádházi Szent Piroska Szeretetszolgálat 2. Hajmáskér-Sóly Református Társegyházközség 3. Életöröm Idősek Otthona

Szolgáltatások	Önkormányzati	Civil, egyházi szervezet
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	VKTT Egyesített Szociális Intézmény	Életöröm Idősek Otthona
Idősek Klubja	VKTT Egyesített Szociális Intézmény 1. sz. Idősek Klubja 2. sz. Idősek Klubja 3. sz. Idősek Klubja 4. sz. Idősek Klubja	Életöröm Idősek Otthona
Családsegítés	Veszprémi Családsegítő és Gyermekjóléti Integrált Intézmény	
<i>Speciális célcsoportok számára:</i>		
Szenvedélybetegek Közösségi Ellátó Szolgálat		Magyar Vöröskereszt Veszprém Megyei Szervezete Alkohol Drogsegély Ambulancia
Szenvedélybetegek Alacsonyküszöbű Ellátó Szolgálat		Magyar Vöröskereszt Veszprém Megyei Szervezete

Pszichiátriai Betegek Közösségi Ellátása		Horgony Pszichiátriai Betegekért Kiemelten Közhasznú Alapítvány
Fogyatékos Személyek Nappali Ellátása	Göllesz Viktor Fogyatékos Személyek Nappali Intézménye	
Hajléktalan Személyek nappali ellátása		Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület / Befogadás Háza
Szenvedélybetegek Nappali Ellátása		Alkohol Drogsegély Ambulancia
Pszichiátriai Betegek Nappali Ellátása		Horgony Pszichiátriai Betegekért Kiemelten Közhasznú Alapítvány
Támogató Szolgáltatás		1. MOVE Béta Emberiesség Integrált Támogató Szolgálat 2. Magyar Vöröskereszt Veszprém Megyei Szervezete Fogyatékkal Élők Támogató Szolgálata
Utcai Szociális Munka		Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület /Befogadás Háza

* Veszprémi Kistérség Többcélú Társulásának Egyesített Szociális Intézménye

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás keretein belül gondoskodnak azokról a személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek és róluk nem gondoskodnak. A segítségre szoruló saját otthonában juthat hozzá azokhoz a szolgáltatásokhoz, amelyek a mindennapi életéhez nélkülözhetetlenek. A segítségnyújtás módját, formáját és gyakoriságát az határozza meg, hogy a gondozott milyen egészségi és szociális állapotban van, figyelembe véve a háziorvos javaslatát és a gondozott igényét.

12. táblázat
Házi segítségnyújtás igénybevételi mutatói 2021.

Szolgáltató	Igénybe vevők száma összesen Veszprém közigazgatási területén
1. sz. Gondozási Központ	70 fő
2. sz. Gondozási Központ	72 fő
Árpádházi Szent Piroska Szeretetszolgálat	75 fő
Hajmáskér-Sólyi Református Társégházközség	115 fő

Veszprémben a házi segítségnyújtásban egy optimális egyensúly állt be a szolgáltatást biztosítók és az ellátottak számának tekintetében. 10 éve 382 fő ellátásban részesülőhöz képest, jelenleg kevesebb szolgáltató lát el 332 idős embert. 2016-ban a házisegítségnyújtás szakmai tevékenysége tekintetében a legfontosabb a szigorodó gondozási szükséglet felmérésnek változása, melynek eredményeképpen az ellátásba bekerülés a rosszabb fizikai-mentális állapotú idősök számára volt.

Jelenleg az egyházi szervezetek magasabb állami normatívát kapnak. Látható, hogy a legtöbb igénybevevő 75 év feletti, vagyis ez az időszak, amikorra egyértelművé válik számukra, hogy el kell fogadniuk a külső segítségnyújtást. A 70-80%-uk egyedülálló, elenyésző számban elfordul, hogy az idős családban él, de a dolgozó hozzátartozók miatt napközben segítségre szorul. Egyértelműen az igénybevevőknél többségben vannak a nők.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A segélyhívó készülék használatával az önálló életvitel fenntartása mellett jelentkező krízishelyzetek elhárítására nyílik lehetőség.

13. táblázat
Jelzőrendszeres segítségnyújtás igénybevételi mutatói

Szolgáltató	Készülékek száma	Kihasználatosság /ár
1. sz. Gondozási Központ	100	100% Jelképes ára van, amely jövedelemfüggő.

Az igénybevevők mellett a hozzátartozóknak is biztonságérzetet ad és megteremti a saját otthonban maradás feltételeit. 2020. évben a VKIT Egyesített Szociális Intézmény korszerű készülékekre cserélte a korábbi rádiójeles jelzőket, az új készülékhez központi diszpécser központ tartozik, mely a megadott számon értesíti az ügyeletet, továbbá a rendszerbe épített visszajelző hívás miatt a véletlen hívások szűrésre kerülnek. A gondozónői háttér változatlanul segíti a krízis esetén jelentkező idősöket.

Idősek Klubjai

Az idősek klubja elsősorban a saját otthonukban élők részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatok kialakítására, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. A városban inkább az egyedülállók, özvegyek veszik igénybe a klubok

szolgáltatásait. A városban működő szabadidős, önszerveződő nyugdíjasklubok egyre inkább a társas kapcsolatok színterévé válnak, ezért az alapszolgáltatást jellemzően a szociálisan rászorulóknak veszik igénybe.

Személyes gondoskodást nyújtó szakosított ellátások

Veszprémben a szakosított ellátások területén is jelentős a civil szervezetek részvétele. Az alábbi táblázatban a fenntartók szerinti megoszlás látható.

14. táblázat

Szolgáltatások	Önkormányzati	Civil, egyházi szervezet
Idősek Otthona	Egyesített Szociális Intézmény* I. sz. Idősek Otthona II. sz. Idősek Otthona	Életöröm Idősek Otthona Támasz Idősek Otthona és Nyugdíjsház Szent Ferenc Papi Otthon
Időskorúak Gondozóháza		Életöröm Idősek Otthona
<i>Speciális célcsoportok számára:</i>		
Hajléktalanok Otthona		Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület / Befogadás Háza

Szolgáltatások	Önkormányzati	Civil, egyházi szervezet
Fogyatékos Személyek Gondozóháza		Veszprém Megyei Fogyatékos Személyek, Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Integrált Intézménye 8. számú telephelye Gondozóház Veszprém
Átmeneti Szállás /hajléktalan ellátásban/		Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület / Befogadás Háza
Éjjeli Menedékhely /hajléktalan ellátásban/		Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület / Befogadás Háza
Rehabilitációs Célú Átmeneti szállás /hajléktalan ellátásban/		Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület / Befogadás Háza

* Veszprémi Kistérség Többcélú Társulásának Egyesített Szociális Intézménye

Idősek otthona

A teljes körű ellátást biztosító intézmények az idősek számára általában az utolsó megoldásként maradnak. 2008. január 1-vel törvénymódosítás kapcsán az időotthonok szakmai tevékenységében jelentős változás történt.⁴⁹ Sokkal hangsúlyosabbá vált az ápolás, több lett a demens állapotú lakó. A dolgozók számára komoly szakmai kihívást jelent, hogy az életvégi ellátások ápolási feladatait teljesíteni tudják.

15. táblázat
Az idősek otthonainak igénybevételi mutatói

Szolgáltató	Férőhely	Kihasznátság
I. sz. Idősek Otthona	72	100%
II. sz. Idősek Otthona	59	99%
Életöröm Idősek Otthona	150	87%
TÁMASZ 2. Idősek Otthona Veszprém Szociálisellátó Nonprofit Kft.	55	n.a.
Szent Ferenc Papi Otthon	16	100 %
Hajléktalanok Otthona	27	100-110%

Az önkormányzati fenntartású intézményekre általában jellemző, hogy a személyi térítési díjaik megfizethető szinten mozognak. Az igénybevevők köre az átlagos, illetve alacsonyabb nyugdíjjal rendelkezők közül kerülnek ki, akik nem képesek megfizetni a magasabb szintű és színvonalú magánotthoni ellátásokat.

Jó gyakorlatok

- Az egyházi és a civil házi segítségnyújtó szervezeteknél tapasztalható egyfajta rugalmasság, amely a váratlan helyzetekre való reagálást jelenti, ha kell munkaidőn kívül is, illetve legtöbbször felvállalja az idősek szállítását az egészségügyi intézményekbe. A fizikai ellátás mellett nagy gondot fordítanak a mentális gondozásra, beszélgetésekre. Havi rendszerességgel tartanak lelki gondozást, szupervíziót munkatársaiknak.
- Az önkormányzati intézmény szolgáltatási struktúrája a demensek tekintetében az alapszolgáltatások és a szakellátás közötti fókuszált és rendszeren belüli irányított ellátást

⁴⁹ „Időotthoni ellátás napi 4 órát meghaladó, illetve a külön jogszabályban meghatározott egyéb körülményeken alapuló gondozási szükségletet igazoló szakvélemény alapján nyújtható.”

biztosítanak, olyan háttértámogatások hozzárendelésével, mint a hozzátartozók részére szervezett Alzheimer Café.

Hiányok, nehézségek

- 150-200 fős a várakozási lista, ez másfél éves várakozási időt jelent az önkormányzati fenntartású bentlakásos otthonokban.
- A házi segítségnyújtó szervezetek 100-110%-os kapacitással dolgoznak.
- Veszprémben nincs olyan intézmény, amely a korosodó, későbbiekben egyre több gondoskodásra szoruló fogyatékos személyek számára otthonszerű elhelyezést nyújtana.

Célok, feladatok

- Szükséges lenne a megfizethető térítési díjú bentlakásos férőhelyek bővítése, esetleg egyházi fenntartású idősok otthonának alapítása, amely felekezeti hovatartozás nélkül vehető igénybe.
- Fontos lenne a demens betegeket gondozó családtagok és hozzátartozók mentális erősítése, védelme, hogy az idősok minél tovább otthonukban maradjanak, ne kényszerüljenek intézményi elhelyezésre.
- Az idősok számának és arányának növekedése miatt szükséges lenne a létszámfejlesztés a házi segítségnyújtás területén és a bentlakásos otthonokban is, itt az ellátott magas ápolási szükségletű idősok miatt.
- A szolgáltatások iránti igények változásának nyomon követése érdekében szükséges lenne felmérést készíteni az időskorú lakosság körében.
- Elő kellene segíteni az érdemi kontrollt és minőségi szemléletet a szolgáltatások nyújtásában.
- Kedvezmények, ellátások kialakításánál kiemelt figyelmet kellene fordítani az időskorúak járadékában és a közgyógyellátásban részesülőkre.
- Ajánlott lenne egy összefoglaló tájékoztató készítése a szociális ellátásokról és szolgáltatásokról, amely nyomtatott és elektronikus formában is elérhető.
- Javasolt továbbá az idősok otthonainak és vagy férőhelynek bővítése.

7. Balesetvédelem – a közlekedés biztonságosabbá tétele

Az érzékszervek tompulása, a reakció lassulása, az izmok és a mozgáskoordináció gyengülése fokozza a közúti-, ill. háztartási balesetek gyakoriságát. Az idős ember csontjai törékenyebbek, merevebbek, ezért a kisebb behatások is súlyos következményekkel járhatnak. Az időskori feledékenység vagy akár a gyógyszerek tompító hatása szintén növelheti a balesetek előfordulását. Egyedülálló, magára maradt időseknél előfordulhat, hogy elmarad vagy későn jön a segítség. Az idősök háztartását indokolt lenne felszerelni különböző digitális okoseszközzel, melyek a kapcsolattartás, az egészségvédelem/egészségfelügyeletet biztosítják. A COVID-19 járvány hullámai alatt az idősök kényszerűségből egyes, általuk hozzáfért digitális eszközt használatában gyakorlatot szereztek, ez a továbbiakban jó alap lehet a használat kapacitálására.

A lakáson belüli balesetek elkerülése érdekében több lehetőségre lenne szükség, hogy a rászoruló idős személyek az időskori sajátosságoknak megfelelően alakíthassák át otthonaikat. Ez nem csupán a balesetek megelőzését, hanem az egészségügyi, ill. szociális intézményrendszer tehermentesítését is szolgálná.

Balesetvédelmi szempontból kiemelten fontos feladat a közlekedési biztonság feltételeinek megteremtése. Ez magába foglalja a járművek és a közlekedési környezet akadálymentesítését, a megfelelő számú és megfelelő jelzéssel (szükség esetén jelzőlámpával) ellátott gyalogos átkelőhelyek és az elegendő átkelési idő biztosítását.

Veszprémben az elmúlt években számos fejlesztés történt. Megújultak az útburkolatok, lekerekített járdaszegélyek megfelelő magassággal, lépcsőfokok elegendő szélességével, kapaszkodók, rámpák segítik a biztonságos közlekedést. A gyalogátkelőhelyek esetén számos átkelő sziget lett kialakítva. Télen a közutakon, a parkokban, a temetőben és a közvetlen lakókörnyezetben síkosság-mentesség biztosítása is megoldott. A város saját fenntartásában működtetett közösségi közlekedése, akadálymentesített, alacsony platójú buszok kerültek forgalomba. A vasútállomás akadálymentesítése is megtörtént. Számos középület, közösségi tér került akadálymentesítésre, időálló fémpadokkal, szemetesekkel, ivókutakkal való ellátása a cselekvő helyi közösség reményének jegyében. A felújításokból fakadó nehézségeket a veszprémi idősök óriási toleranciával viselték.

Célok, feladatok

- Fontos lenne a lakáson belüli és közlekedési balesetek megelőzése céljából készített kiadványok megjelentetése, terjesztése a házi orvosokon, az idősellátó rendszeren és az idősök szervezetein és a helyi médiumokon keresztül,

- továbbá a lakásátalakítási támogatási rendszer feltételeinek megteremtése (pl. pénzügyi alap létrehozása pályázat és/vagy kölcsön formájában), amely még több idős ember számára tenné lehetővé, hogy lakásukat a megváltozott élethelyzetükhöz igazítsák.
- A közlekedés biztonsága érdekében továbbra is javasolt biztosítani a megfelelő (sima, akadálymentes) gyalogos közlekedés feltételeit. A megrongálódott járdafelületeket folyamatosan javítani szükséges.
- A buszok és a buszmegállók üléseinek magassága az idősek számára megfelelő méretű kellene legyenek.
- A város közösségi közlekedésének használatához az idősek igényelnék a papír alapú menetrendet.
- Szükséges lenne érzékenyíteni a kerékpárosokat, gépjárművezetőket és tömegközlekedési eszközök vezetőit, hogy jobban figyeljenek az idősekre (pl. gépjárműoktatáson, rendőrségi figyelemfelhíváson, kiadványokon, figyelemfelhívó cikkeken keresztül).

Bűnmegelőzés és közbiztonság

Magyarországon korábban az időskorúak sérelmére elkövetett cselekmények legnagyobb része vagyon elleni bűncselekmény volt. Ezek közül elsősorban lopás (alkalmi lopás, zseblogás, betöréses lopás, besurranásos lopás) csalás, sikkasztás és rablás áldozataivá váltak az idős emberek, másodsorban jármű önkényes elvétele, közúti baleset okozása, zaklatás, rongálás, készpénz-helyettesítő eszközzel történő visszaélés, tartás elmulasztása. A 60 év feletti korosztály, különösen az egyedül, illetve a fogyatékkal élők váltak könnyen különböző bűncselekmények áldozatává.

Jelenleg teljes mértékben átalakult a bűnelkövetés struktúrája, a korábban vezető ún. „unokázós csalások” a bűnszövetkezeti irányítás felszámolása miatt átmenetileg lecsengett, de a szakemberek szerint ez várhatóan visszatér majd a közeljövőben. Az idősek nem a koruk miatt, hanem a helyzetük, tulajdonuk helyzete miatt vannak kitéve leginkább veszélynek. A bűnözés tekintetében nem jelentős a trükkös (villany, vízóra leolvasóknak magukat kiadó bűnözők, vagy a tűzifával házalás) ellenben az ereszcatorna szerelési ajánlat, melyben a végső ár sokszorosa a kezdetben megadottnak, megfélemlítés után fizettetik a sokszoros árat. A bűnelkövetői réteg az egyik szomszédos országból érkezik. Az internet kapu az idősek felé, azok védettek, akik nem használják az online felületeket. Az ún. „romantikus csalások” miatt nagy veszélynek vannak kitéve a friss nyugdíjas nők, társkeresés közben, szerelmet, házasságot ígérnek nekik, rendkívüli történetekkel csalják ki belőlük a megtakarított pénzüket.

A Városi Rendőrkapitányság bűnmegelőzési előadói rendszeresen tartanak prevenciók előadásokat az nyugdíjasklubok tagjai számára. A városban élő időskorúaknak hozzávetőlegesen 80%-a nem tagja sem a szociális ellátórendszer idős klubjainak, sem a civil nyugdíjas kluboknak, így hozzájuk ezek a fontos információk direktben nem jutnak el, ezért a bűnüldöző szervek prevenciók programokat dolgoztak ki. Több mint 10 éve működtetik a bűnmegelőző kortárssegítő programot - országosan elsőként – 2011. áprilisában indította útjára a Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya, a Veszprém Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálat és a jelentősebb megyei idősügyi szervezetek bevonásával. Ennek célja a korosztály legkiszolgáltatottabb tagjai sértetté válásának megelőzése. A Bűnmegelőzési Osztály által felkészített idősök prevenciók tanácsokat, kiadványokat, ismereteket adnak át a környezetükben élő idősöknek. Ezt a munkát kézikönyv, a kortárssegítők folyamatos tájékoztatása (pl. új bűnelkövetési módokról) segíti. Veszprémben a kezdetekben közel 50 kortárssegítő kezdte meg munkáját, jelenleg változó létszámmal működnek, az éves továbbképzéssel egybekötött bűnmegelőzési konferencia keretében ad a közös munkának.

A körzeti megbízottaknak feladata, hogy minél nagyobb figyelmet fordítsanak a körzetükben élő idősökre, ennek jelenleg a kisebb településeken van nagyobb haszna. A fentiekben kívül a Rendőrkapitányság a helyi médiumokon keresztül is tájékoztatja a lakosságot. Bűnmegelőzési konferenciák, összejövetelek céljára az önkormányzat térítésmentesen rendelkezésre bocsátja Kossuth termét.

A bűnmegelőzés terén a rendőrség mellett továbbra is kiemelt szerepe van a polgárőrségnek, akikkel kiváló a szakmai kapcsolat. A polgárőrség a lakossághoz közel állóbb, céljuk az áldozattá válás megelőzése, amely a polgárőr szolgálat hagyományos formájára épül: rendszeres járőrszolgálat, szükség szerinti figyelő szolgálat, Szomszédok Egymásért mozgalom szervezése. Veszprém város közigazgatási területén 5 polgárőr egyesület működik, az utánpótlás szervezése óriási nehézségbe ütközik.

A bűncselekmények áldozatainak tevéleges segítségéről egyrészt a Veszprém Megyei Kormányhivatal Áldozatsegítő Szolgálat, másrészt az Igazságügyi Minisztérium, Igazságügyi Közszolgálatokért Felelős Helyettes Államtitkárság Veszprémi Áldozatsegítő Központja gondoskodik. Céljuk, hogy a bűncselekményt elszenvedett és emiatt életminőségükben veszélybe került személyek társadalmi, erkölcsi és anyagi sérelmei enyhüljenek. Az Áldozatsegítő Központ rendszeresen szervez előadásokat, ennek során fontos tapasztalat, hogy míg az idős nők tájékozottak, részt vesznek prevenciók programokban, sok idős férfi az otthonából nem vagy alig mozdul ki, nem élnek igazi aktív életet, a világ jelen dolgairól nem tájékozottak. Kiemelt

fontosságúnak tekintik a kapcsolati, családon belüli erőszak kezelését, melyhez pszichológiai szolgáltatást tesznek, a bűncselekménnyel összefüggő traumák kezelésének céljából.

Több helyütt kiépített térfigyelő rendszer növeli a közbiztonságot.

Célok, feladatok

- Kiemelt feladatként kellene kezelni az időskorúak védelmét, az áldozattá válás megelőzését. Ennek érdekében a prevencióra kellene helyezni a hangsúlyt, jussanak el a bűnmegelőzéssel kapcsolatos legfontosabb információk minden idős ember otthonába.
- Szükséges lenne szorgalmazni a kortárssegítők létszámának növelését. Kellene, hogy legyen minden városrészben kortárssegítő.
- Az önkormányzat idősszervezetek részére kiírt pályázatain jó lenne, ha lehetne pályázni bűnmegelőzésre is.
- Népszerűsíteni kellene a Polgárőrség munkáját, ezáltal is kedvet ébresztve idősben és fiatalban ezen önkéntes munka iránt.
- Fontos lenne a Veszprémi Áldozatsegítő Központ áldozatsegítő munkáját még szélesebb körben megismertetni.
- Fontos lenne továbbá, hogy kapjon nagyobb szerepet a bűnmegelőzés a helyi médiumokban.

8. Lakókörnyezet, városfejlesztés

A bentlakásos intézmények épületének és környezetének kialakításánál követelmény az idős emberek életkori sajátosságainak megfelelő terek kialakítása. Ugyanakkor a város valamennyi részén élnek idős személyek, akik számára a megfelelő lakókörnyezet biztosítása a társadalmi életben való részvétel elengedhetetlen feltétele. Az idősek által különösen igénybevett intézmények akadálymentesítését ütemezett módon végzi, így ennek jegyében az elmúlt évben a VKTT ESZI Török Ignác utcai I. sz. Idősek Otthona kapott korszerű, megfelelő méretű új liftet, ahogy a Laczkó Dezső Múzeum épülete, és a Dózsavárosi könyvtár is.

Ideális lakókörnyezetben - lehetőleg helyben vagy legalább könnyen elérhetően - biztosítva vannak mindazon szolgáltatások (élelmiszerüzlet, gyógyszertár, fodrászat, posta, sportolási lehetőség, kulturális lehetőség, egészségügyi ellátás, bank, stb.), amelyek nélkülözhetetlenek a mindennapi életvitel során.

„Nagyon fontos az akadálymentes települési környezeti feltételek javítása, ezek hozzáigazítása az idős emberek szükségleteihez, ideértve a közterületek, illetve településen belüli és a települések közötti közlekedési rendszereket is. Parkok, szabadban lévő közösségi terek, idősek mozgását, erőnlétét fejlesztő eszközök nyilvános hozzáféréseinek biztosítása az idősödő és idős emberek számára, a környezet-, és természetvédelmi tevékenységekbe való bekapcsolódás elősegítése saját lakóhelyükön és azon kívül is; az érintett korosztálynál a lakások átalakítását úgy kell támogatni, melynek eredményeképpen az idős emberek biztonságban és gondozhatóan maradjanak saját környezetükben, a meglévő lakás- akadálymentesítési támogatások és az idősbárát lakásprogram szélesebb körű biztosításával.”⁵⁰

Infrastruktúra

A város infrastruktúrája nagyrészt megfelelő szinten elégíti ki a lakossági igényeket. Minden városrészben – ha nem is helyben, de legalább könnyen elérhetően – biztosítva vannak mindazon szolgáltatások, amelyek nélkülözhetetlenek a mindennapi életvitel során. A [Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa](#) városfejlesztések során az idősek szempontjai kiemelt aspektusban jelennek meg.

A városrészenként működő klubkönyvtárak átalakítást, felújítást követően jobban alkalmazkodnak az idősek igényeihez.

Fedett és szabadtéri közösségi helyiségek biztosítása a közoktatási intézmények segítségével mindenütt megoldható a városban.

A város közvilágítása többnyire megfelel az elvárásoknak. A köztisztaság megőrzése érdekében a közösségi tereken fókuszált feladat a zöldhulladék gyűjtés, elszállítás, továbbá kulturált szemétyűjtők kihelyezése és ürítésének megszervezése a VKSZ Veszprémi Közütemi Szolgáltató Zrt kezében fut össze.

Tájékoztatás fejlesztésekről, beruházásokról

Lakossági fórumokon, napilapokon és pl. a Mész Rádió, Veszprémi 7 Nap, hetilapon keresztül lehetőség van tájékozódni az újabb fejlesztési-, beruházási tervekről, ill. befolyásolni ezeknek a terveknek a megvalósítását.

A Városfejlesztési Iroda nyitott a lakossági javaslatokra, panaszokra, nem csupán meghallgatja, de – amennyiben az ésszerűség és az anyagi lehetőségek engedik – segíti is a lakossági igények megvalósítását.

---

⁵⁰ Időügyi Nemzeti Stratégia, 2009. 60 o.

A belvárosi rehabilitációban már minden beruházás akadálymentes. A tervek között szerepel egy olyan információs központ létrehozása, amely segít a tájékozódásban.

Kikapcsolódási lehetőségek

Néhány városrészbe (Dózsaváros, Március 15. utca) az idősek erőnlétét segítő kihelyezett eszközök kihasználatlanságának sok esetben az idősek tartózkodó viselkedése az oka. A játszótereket folyamatosan fejlesztik és e területen is célkitűzés, hogy legyen hova leülni az unokáikat kísérő nagyszülőknek. Néhány parkba, sétányra ivókutak építettek. Cél a többfunkciós közösségi terek kialakítása, az épített környezettel bevonni az emberi közösséget.

Nyilvános illemhelyek

Az elérhető nyilvános illemhelyek száma nem kielégítő a városban. A város számos pontján, a vásárcsarnoknál, a belvárosban több helyen is, a szabadidős tevékenységekre jól használható helyeken vannak kialakított illemhelyek, melyeknek funkcionális használata időnként akadályozott. Az [Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa](#) fejlesztések kiterjednek erre a kérdésre is.

Közvetlen lakókörnyezet

Nagyon sok idősek által lakott épületben nincs lift, hiányoznak a speciális felvonók, emelők, rámpák, amelyek könnyebbé tehetnék a közlekedést. Sok idős embernek nincs anyagi, fizikai lehetősége arra sem, hogy az időskorból adódó megváltozott élethelyzethez alakítsák át otthonaikat (pl. zuhanyzó beépítése, küszöbök megszüntetése, stb.).

Célok, feladatok

Az idős emberek környezeti biztonságát segítő intézkedések:

- Folytatni kellene azt az idősbarát városfejlesztést.
- Továbbra is figyelemmel kellene kísérni és reagálni a lakossági visszajelzésekre.
- Minden lehetséges fórumon (lakossági fórumok, napilapok, Veszprémi 7 Nap, médiumok, internet, stb.) ki kellene kérni az idős lakosság és az idősek szervezeteinek véleményét a városfejlesztési döntésekről, fel kellene hívni a figyelmet a lakosságot érintő változásokra.
- A várostervezési, városfejlesztési és a beruházási döntések meghozatalánál javasolt szem előtt tartani, hogy minden városrész lakói számára biztosítva legyen a legfontosabb

szolgáltatások elérhetősége. Az elérhetőség magába foglalja a szolgáltatás kiépítését, azoknak akadálymentes megközelítését gyalogosan vagy tömegközlekedés segítségével.

- Új lakóépületek építésekor már a tervek engedélyezésénél figyelemmel kellene lenni arra, hogy az épületek akadálymentesek, a lakások pedig könnyen átalakíthatóak legyenek (mozgáskorlátozottak vagy más speciális igényvel bíró személyek számára).
- Meg kellene teremteni az önálló életvezetést elősegítő lakásátalakítás anyagi feltételeit.
- A pénzügyi intézetekkel együttműködve több bank automatáját elérhetővé kellene tenni, lehetőleg minden városrészben. Azokban a városrészekben, ahol hosszú távokat kell megtenni az automatákig (pl. Jutasi úti lakótelep, egyetemi városrész, stb.) több automata kihelyezése volna optimális.
- Kulturált körülményeket (balesetmentes közlekedési feltételeket, köztisztaságot, megfelelő közvilágítást, mosdót, stb.) kellene biztosítani a köztemetőkből.
- Térfigyelő rendszer kiépítése is fontos lenne a baleset, ill. közbiztonság szempontjából fokozottan érintett területeken.
- Idősek erőnlétét és szórakozását segítő eszközök (sakk asztal, pingpong asztal, stb.) és több pihenésre alkalmas pad kihelyezése minden városrészben célszerű lenne.

A felsorolt célkitűzések teljesülése nagymértékben járulna hozzá az idős emberek önállóságának fenntartásához.

9. Közlekedés

Az időskori aktivitás megtartásának egyik legalapvetőbb követelménye a hozzáférhető és akadálymentes közlekedés, amely magába foglalja a gyalogos- és tömegközlekedés biztonságos feltételeinek kialakítását, a megfelelő menetrend bevezetését, az elvárásoknak megfelelő buszmegállók kialakítását és a tömegközlekedés megfizethetőségét.

Menetrend

Városunkban az idősek részéről továbbra is érik kritikák a közösségi közlekedést. A helyi járatos közlekedés teljes átalakuláson ment át, amikor megalakult a V-busz, a város fenntartóként vesz részt működtetésében. A menetrendek, útvonalak átalakítása okoz gondot az idősek számára, továbbá, hogy a papír alapú menetrend hiányzik számukra.

Utazási költség

A 65 év feletti lakosok a tömegközlekedési eszközöket ingyen vehetik igénybe. Minden más nyugdíjas havi bérlettel: 3.500 Ft, vagy kedvezményes negyedéves bérlettel: 7.000 Ft tud utazni.

Közlekedési akadálymentesítés

A városban közlekedő autóbuszok akadálymentesítettek, így jellemzi őket az alacsony plató, megfelelő kivilágítás, könnyű eligazodást biztosító digitális jelzőtáblák, könnyen elérhető leszállás jelzők. Az idősök utazása során nehézséget okoz a buszülések magassága.

Gyalogos közlekedés

A gyalogos közlekedés feltételei jellemzően jók a városban. A járdák sétára alkalmasak, többnyire biztonságosak. A legforgalmasabb közlekedési csomópontoknál az akadálymentesítés is megoldott. A kiépített körforgalmaknál további kényelmes megoldások születtek, így az útest közepén pihenők, korlátok, melyek alkalmasak arra, hogy az útesten való átkelést nem egy ütemben kell megtenni.

Célok, feladatok

- Fontos lenne, hogy a helyi járatok menetrendjének (útvonalának és menetidejének) kialakításakor legyen módja az időseknek/szervezeteiknek is képviselni érdekeiket, beleszólni ezekbe a döntésekbe,
- Indokolt lenne, hogy a buszmegállókat fedettek legyenek, biztosítsanak elegendő ülőhelyet és árnyékot a várakozók számára.
- A buszmegállókban folyamatosan cserélni kellene a lekopott, megrongálódott menetrendeket.
- Idősök számára fontos lenne az is, hogy a járatok száma ne csupán a busz elején legyen látható, hanem az oldalán is.
- Kívánatos volna a nyugdíjasok utazási kedvezményét megőrizni.
- Fontos lenne, hogy minden újonnan forgalomba állítandó busz akadálymentes legyen.
- Fontos volna megoldani, hogy a nehezen közlekedő idős emberek is eljuthassanak a buszmegállótól messze eső Séd Völgyébe, az Állatkertbe vagy például fel a Várba (pl. kisvonattal, kiskocsival).
- Meg kellene teremteni az akadálymentes gyalogos közlekedés feltételeit és a közlekedésbiztonság (a balesetbiztonság részben felsorolt) valamennyi feltételét mindenütt a városban.

Felhasznált források

- A Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének 2019-es beszámolója az elnökség éves munkájáról.
https://drive.google.com/file/d/1wpIXsISLhyRTxc9x9W109tq_WZ1rKQBF/view
letöltve: 2022. 05. 26.
- A Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének 2020-as beszámolója az elnökség éves munkájáról.
<https://drive.google.com/file/d/1NcI0man969xPziRzwI8rr99iqGIHcefq/view>
- Alaptörvényben szavatolt jogokat is kérnek a nyugdíjasok. Dolgozók Lapja, 2021. okt. 5.
<https://www.dolgozoklapja.hu/?p=3185> letöltve: 2022. 07. 22.
- Albeck - Tóth Livia – Kussinszky Anikó: Az idősök emberi jogai és a tapasztalható szemléletváltás, valamint a bentlakásos idősgondozás kihívásai ombudsmani szemmel. Esély, 2021/2. 3-21. [https://www.esely.org/kiadvanyok/2021_2/esely-2021-2-albeck-3-21\(2\).pdf](https://www.esely.org/kiadvanyok/2021_2/esely-2021-2-albeck-3-21(2).pdf) letöltve: 2022. 06. 10.
- Barta Éva klubvezető javaslatai - Elhangzott a Veszprém Városi Idősügyi Tanács értekezletén, VMJV, 2022. 04. 21.
- Bálint Lajos – Obádovics Csilla (2021): Belföldi vándorlás. In: Monostori Judit – Óri Péter – Spéder Zsolt (szerk.): Demográfiai Portré 2021. Jelentés a magyar népesség helyzetéről., KSH NKI, Budapest, 211-226.
- Boros Julianna - Gábrriel Dóra - Monostori Judit (2021): Idősödés. In: Monostori Judit – Óri Péter – Spéder Zsolt (szerk.): *Demográfiai portré 2021. Jelentés a magyar népesség helyzetéről*, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 163-182.
- Előterjesztés a Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának 2022. június 30-i Közgyűlésére
- Előterjesztés Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának 2013. február 28-i Közgyűlésére. Tárgy: Intézkedési terv Veszprém város Idősügyi Konceptiójának végrehajtására.
- Előterjesztés Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzatának 2014. január 30-i Közgyűlésére. Tárgy: Tájékoztató az Idősügyi Konceptió intézkedési tervének elfogadása óta megvalósult feladatokról

- Előterjesztés Veszprém Megyei Jogú város önkormányzatának 2017. január 26-i Közgyűlésére. Tárgy: Tájékoztató Veszprém Város Idősügyi Konceptiójának végrehajtásáról és az idősügyi Tanács 2016. évi tevékenységéről.
- Ezért nem veszik komolyan a járványt az idősek: megfeledeztek volna róluk? Pénzcentrum, 2021. augusztus 4.
<https://www.penzcentrum.hu/nyugdij/20200923/ezert-nem-veszik-komolyan-a-jarvanyt-az-idosek-megfeledeztek-volna-roluk-1102978> letöltve: 2022. 07. 26.
- Farkas András Hányan kapnak, mennyi nyugdíjat? <https://www.nyugdijguru.hu/nyugdij/oregsegi-nyugdij/hanyan-kapnak-mennyi-nyugdijat> letöltve 2022. 04. 12.
- Fókuszcsoporthoz interjú Szentmiklóssy Lászlónéval, a Veszprémi Polgárok Nyugdíjas Klubja vezetőjével, Molnár Erikával, a Bice-Bóca Nyugdíjasklub vezetőjével, Kanyár Erikával, a Laczkó Dezső Nyugdíjas Klub vezetőjével, Gyimesiné Domonkos Ágnessel, a Szenior Tanácsadók Társasága vezetőjével, Ábrahám Emilnével, a Táborállás Daloskör vezetőjével. Készítette: Magvas Mária, Győri Piroska Veszprém, 2022. 05.22.
- Interjú Barta Évával, a Szenior Mentor Kerekasztal alapító tagjával. Készítette: Magvas Mária, Veszprém, 2022. 06.01.
- Interjú Bodnár András Istvánnéval, az Ezerarcú Bónusz Szenior Klub vezetőjével. Készítette: Magvas Mária, Veszprém, 2022. 06.13.
- Interjú Dolgos Attilával a Szomszédok Nyugdíjas Szövetkezet elnökével és Gulyás Barbara területi vezetővel, Készítette: dr. Leveleki Magdolna, Veszprém, 2022. május 18.
- Interjú Dr. Baranyai Tamással, az Eötvös Károly Megyei Könyvtár igazgatójával, Schreiber Márta igazgatóhelyettessel. Készítette: Magvas Mária, Veszprém, 2022. 05.10.
- Interjú Halmay Gábor és Csík Richárd önkormányzati képviselőkkel, bizottsági elnökökkel. Készítette: Magvas Mária, Győri Piroska Veszprém, 2022. 05.25.
- Interjú Horváth Imréné klubvezetővel. Készítette: Nyilas Mihály, Veszprém, 2022. 05. 30.
- Interjú Horváthné Kecskés Diánával, a Veszprémi Családsegítő és Gyermejjóléti Integrált Intézmény vezetőjével. Készítette: Magvas Mária, Veszprém, 2022. 05.09.
- Interjú Huszti Lászlóval, a Jutas Köztér projektmenedzserével (VEB2023-EKF program keretében). Készítette: Magvas Mária, Győri Piroska Veszprém, 2022. 05.03.
- Interjú Mészáros Évával, Veszprém Megyei Jogú Város Közjóléti Iroda Intézményfelügyeleti és Szociálpolitikai Csoport vezetőjével; Készítette: dr. Leveleki Magdolna, Veszprém, 2022. április 28.

- Interjú Nevada Annamáriával, az Agóra Veszprém Kulturális Központ intézményvezetőjével. Készítette: Magvas Mária, Veszprém 2022.05.10.
- Interjú Török Lajossal, a Veszprém Megyei Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének elnökével. Készítette: Nyilas Mihály, Veszprém, 2022. 05. 30.
- Interjú Török Lajossal, a Veszprém Megyei Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének elnökével. Készítette: dr. Leveleki Magdolna és Magvas Mária, Veszprém, 2022. 04. 21
- Interjú Török Lajossal, a Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének elnökével. Készítette: Magvas Mária, Veszprém, 2022. 04. 26.
- Ismeretterjesztéssel és közösségépítéssel az aktív időskorért. Közzétéve 2020. 11. 09. <https://www.emberseg.hu/2020/11/ismeretterjesztessel-es-kozossegepitesselel-az-aktiv-idoskorert/> letöltve: 2022. 07. 26.
- Jegyzőkönyv a Veszprémi Idősügyi Tanács 2020. január 9-i nyilvános üléséről.
- Kétmillió idős embert kezel le a hatalom. Népszava, 2021.09.26. 11. 22. https://nepszava.hu/3133145_ketmillio-idos-embert-kezel-le-a-hatalom letöltve: 2022. 07. 25.
- Kimutatás a veszprémi nyugdíjas klubokról (2022.04.27-i állapot) Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének adatszolgáltatása, 2022.
- Kovács László – Vántus Katalin (2022): A hazai koronavírus-halálozás járási különbségeinek összefüggései az egészségügyi ellátással. In: *Területi Statisztika*, 62. évfolyam 3. szám. pp. 253-289.
- KSH (2019): Nyugdíjak és egyéb ellátások, 2019 <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/orsz/nyugdij/nyugdij19.pdf> letöltve: 2022. 04. 02.
- KSH (2020): A háztartások életszínvonala 2020. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2020/index.html> letöltve 2022. 06. 06.
- KSH: Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők, január (2000– https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_fsp007b.html) letöltve: 2022. 04. 02.
- KSH: Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők megye és régió szerint, január* https://www.ksh.hu/stadat_files/szo/hu/szo0048.html letöltve: 2022. 04. 02.
- KSH: Öregségi nyugdíj egy főre jutó havi átlagos összege. Térképes Interaktív Megjelenítő Alkalmazás <https://map.ksh.hu/timea/?locale=hu> Letöltve 2022. 04. 12.

- Molnár Tamás–Scharle Ágota–Tóth Endre–Váradi Balázs: Mit tehetnek a települési önkormányzatok az idősekért? Friedrich Ebert Stiftung 2019. augusztus <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/15637.pdf> letöltve: 2022. 06. 10. letöltve: 2022. 07. 10.
- Nyugdíjas klubok vezetőinek kiküldött kérdőívek (14 kérdőív érkezett vissza)
- Péter Ákos – Németh Erzsébet – Vargha Bálint Tamás: A nyugdíjrendszer fenntarthatósága, kockázatok és lehetőségek Pénzügyi Szemle, Különszám, 2020/2. https://www.penzugyiszemle.hu/upload/documents/peter-nemeth-vargha-20-ksz-2-m-1pdf_20210106101259_42.pdf letöltve: 2022. 05. 14.
- Rauh Edit – Talyigás Katalin: Javaslat egy új szemléletű időspolitikára és időügyi törvényre. Esély, 2021/2. 72-89. https://www.esely.org/kiadvanyok/2021_2/esely-2021-2-rauh-talyigas-72-89-jav.pdf letöltve: 2022. 06. 10.
- Rubovszky Csilla: Idősgondozás a családban – A gondozó családtagok helyzete a mai Magyarországon Esély, 2017/4. 45–70. http://www.esely.org/kiadvanyok/2017_4/ATT03696.pdf letöltve: 2022. 06. 10.
- Szakmai beszámoló (Agóra), Generációk közötti együttműködés, generációk találkozása, TOP-6.9.2-16VP1-2018-00001-Közösségfejlesztés Veszprém Város településrészein, 2021,11.19,2022.03.10.
- Széman Zsuzsa: Idősbarát városok, helyek, közösségek. Esély, 2016/2. 93-114. https://www.esely.org/kiadvanyok/2016_2/2016-2_3-1_Szeman_Idosbarat_varosok.pdf letöltve: 2022. 07. 10.
- Talyigás Katalin: Idősek helyzete a COVID 19 járvány első hulláma után. 2020. július 1. [https://nyok.hu/Idosek-helyzete-2020.-maj.-Talyigas.docx_\(live.com\)](https://nyok.hu/Idosek-helyzete-2020.-maj.-Talyigas.docx_(live.com)) letöltve: 2022. 07. 10.
- TeIR: Szociális ágazati információs rendszer; www.teir.hu letöltve: 2022. 04. 05.
- TeIR: Térségi szociális adatok <https://www.teir.hu/tersegi-szocialis-adatok> Letöltve: 2022. 04. 04.
- Uzzoli Annamária – Kovács Sándor Zsolt – Páger Balázs – Szabó Tamás (2021): A hazai COVID–19-járvány-hullámok területi különbségei. In: *Területi Statisztika*, 61. évfolyam 3. szám. pp. 291-319.
- Veszprém Megyei Jogú Város Közjóléti Iroda adatszolgáltatása, 2022.
- Veszprém Megyei Kormányhivatal: Az ellátottak számának megoszlása életkor szerint Veszprémben, 2021-ben. Közérdekű adatigénylés, 2022. 05. 19.

- Veszprém MJV Jutasi úti városrészének kulturális és közösségi szokásai és igényei az EKF-projekt tükrében , záró tanulmány (2018), Nyilvánosságért és a Civil Társadalomért Alapítvány, Balatonfűzfő
- Veszprém város idősügyi koncepciója és hosszú távú stratégiája 2012.
- Veszprém Városi Nyugdíjasok Érdekvédelmi, Érdekképviselői Egyesülete. Közgyűlés 2015.03.26. Az elnökség beszámolója. [az elnökség beszámolója 2015.pdf - Google Drive](#) letöltve: 2022. 06. 10.
- Veszprémi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete. Az elnökség éves beszámolója 2011-2021. között. <http://nyugved.blogspot.com/p/dokumentumok.html> letöltve: 2022. 06. 10.